„Păsările galbene stă pe aceeaşi treaptă
cu Nimic nou pe frontul de vest.“
Tom Wolfe
POLIROM
Kevin Powers
Păsările galbene
BIBLIOTECA POLIROM

Kevin Powers

Păsările galbene

Traducere din limba engleză
de Daniela Rogobete

POLIROM
2013

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-3628-0
ISBN PDF: 978-973-46-3629-7
ISBN print: 978-973-46-3405-7

Coperta: Laurenţiu Midvichi
Foto copertă: (cc) by zooK2

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

KEVIN POWERS s-a născut şi a crescut în Richmond. În anii 2004-2005 a luptat alături de trupele americane în Mosul şi Tal Afar. După încheierea stagiului militar a studiat literatura engleză la Commonwealth University şi în anul 2012 a obţinut o diplomă de studii aprofundate la Michener Center for Writers al University of Texas. Romanul său *Păsările galbene* a obţinut în 2012 Guardian First Book Award şi a fost nominalizat pentru National Book Award.

O galbenă păsărea
Cu cioc galben, tot aşa,
Cocoţată sus şedea
Tocmai pe fereastra mea.

Am momit-o pân'la mine
Cu o bucată de pâine,
Apoi capul i-am zdrobit,
Păsăroi afurisit.

Marş tradiţional al armatei americane

Să n-ai ştiinţă de relele viitorului şi să uiţi de relele trecutului e o însuşire binecuvântată a firii, prin care digerăm amestecul zilelor noastre puţine şi amare, iar cum simţurile noastre eliberate nu persistă în evocări dureroase, tăişul repetiţiei lor nu ne mai preschimbă suferinţele în răni deschise.

Sir Thomas Browne

1

Septembrie 2005
Al Tafar, Provincia Ninive, Irak

Războiul a încercat să ne ucidă primăvara, când iarba a înverzit câmpiile din Ninive, iar vremea s-a încălzit. Patrulam pe dealurile scunde de dincolo de oraşe şi târguri, le străbăteam înaintând la risc prin iarba înaltă, croindu-ne poteci prin mirişte a măturată de vânturi, ca nişte exploratori. În timp ce dormeam, războiul se ruga, frecându-şi miile de coaste de pământ. Atunci când înaintam epuizaţi, ochii îi erau albi şi căscaţi în întuneric. În timp ce mâncam, războiul postea, hrănindu-se din propriile-i lipsuri. Făcea dragoste şi procrea şi se răspândea prin foc. Apoi, vara, războiul a încercat să ne ucidă când arşiţa înălbea orice urmă de culoare de pe câmpii. Soarele ne sfredelea pielea, iar războiul îşi alunga cetăţenii, grăbiţi să caute adăpost în umbra clădirilor albe. Arunca o pată albă asupra tuturor lucrurilor, ca un văl peste ochii noştri. A încercat să ne ucidă în fiecare zi, dar nu a reuşit. Nu pentru că ne era scris să scăpăm teferi. Nu pentru că ne era dat să supravieţuim. Adevărul este că nu ne era dat nimic. Războiul lua tot ce putea. Avea răbdare. Nu se sinchisea de obiective sau de graniţe, de faptul că te iubea multă lume sau nu te iubea nimeni. Când dormeam, în vara aceea, războiul venea la mine în vis şi îmi arăta singurul lui ţel: să continue, doar să continue. Şi am ştiut că războiul avea să facă ce poftea.

Până-n septembrie războiul ucisese cu miile. Trupurile lor se-nşiruiau la intervale neregulate de-a lungul bulevardelor ciuruite de gloanţe. Erau ascunse pe alei, le descopereai în grămezi putrede la poalele dealurilor de la marginea oraşelor, cu feţele buhăite şi verzi, acum alergice la viaţă. Războiul încercase din răsputeri să ne ucidă pe toţi: bărbat, femeie, copil. Dar ucisese mai puţin de o mie de soldaţi din tabăra mea şi a lui Murph. Cifrele alea încă mai însemnau ceva pentru noi atunci când a început anotimpul ce trecea aici drept toamnă. Eu şi Murph căzuserăm de acord. Nici unul nu voia să fie leşul cu numărul o mie. Dacă urma să murim mai târziu, atunci bine. Dar dă Doamne ca numărul ăla să fie răscrucea altcuiva.

Septembrie nu mi s-a părut să aducă vreo schimbare. Acum însă ştiu că tot ceea ce va conta vreodată în viaţa mea atunci a început. Poate că lumina a poposit puţin mai agale deasupra oraşului Al Tafar, căzând în felul acela al ei, dincolo de contururile zvelte ale acoperişurilor şi de aleile întortocheate, cufundate în întuneric. Cădea peste clădirile oraşului, albe şi cafenii, construite din cărămidă arsă şi cu acoperişuri din tablă ondulată sau din ciment. Cerul era imens, o catacombă de nori. Un vânt rece bătea dinspre dealurile îndepărtate pe care patrulaserăm tot anul. Trecea peste minaretele ce se înălţau

deasupra citadelei, plutea la vale prin aleile cu umbrarele lor verzi, unduitoare, dincolo de câmpiile pustii care împrejmuiau oraşul, şi într-un final se domolea ciocnindu-se de sălaşele răzleţe de unde se iţeau puştile noastre. Cei din plutonul nostru se deplasau în cerc pe acoperiş, ca nişte dungi cenuşii proiectate în lumina de dinaintea zorilor. Încă mai era vară târzie atunci, într-o duminică, parcă. Aşteptam.

Timp de patru zile ne târâserăm de-a lungul pietrişului de pe acoperiş. Alunecam şi bâjbâiam pe un covor de cartuşe goale rămase din lupta zilei precedente. Ne ghemuiam în poziţii absurde şi ne strângeam laolaltă la baza zidurilor spoite cu var ale postului nostru. Amfetamina şi frica ne ţineau treji.

Mi-am înălţat pieptul lipit de acoperiş şi m-am uitat pe deasupra peretelui scund, încercând să scrutez cu privirea cele câteva hectare de lume care cădeau în responsabilitatea noastră. Clădirile joase de dincolo de câmpie se ondulau prin vizorul mic şi verzui al lunetei. Cadavrele adunate în ultimele patru zile de luptă zăceau de jur împrejur în spaţiul deschis dintre posturile noastre şi restul aşezării Al Tafar. Zăceau în ţărână, zdrobite, împrăştiate şi contorsionate, cu veşmintele lor albe pătate de sânge. Câteva fumegau printre ienuperi şi smocuri răzleţe de iarbă şi se simţea un miros ameţitor de carbon şi unsoare şi leşuri arzând în aerul proaspăt al dimineţii.

M-am întors, m-am adăpostit la loc lângă perete şi mi-am aprins o ţigară, ascunzându-i vârful în căuşul palmei. Am tras în piept puternic de câteva ori şi am suflat fumul înspre capătul acoperişului, de unde s-a împrăştiat, apoi s-a înălţat şi a dispărut. Scrumul s-a tot adunat şi a rămas atârnat, părând să treacă foarte mult timp până să cadă pe jos.

Restul plutonului de pe acoperiş a început să se mişte şi să se foiască odată cu lumina pâlpâitoare a zorilor. Sterling se cocoţase pe zid, cu tot cu puşcă, aţipind şi tresărind prin somn pe toată durata aşteptării noastre. Din când în când capul îi cădea pe spate şi se întorcea să vadă dacă l-a observat cineva. Mi-a adresat un rânjet larg şi răvăşit prin întunericul ce începea să se risipească, şi-a ridicat degetul cu care apeşi pe trăgaci şi s-a mânjit cu sos Tabasco pe ochi ca să rămână treaz. S-a întors la loc, înspre sectorul nostru, umflându-şi şi încordându-şi vizibil muşchii pe sub echipament.

În dreapta mea, respiraţia lui Murph mă liniştea. Mă obişnuisem cu ea, cu felul în care el îi puncta ritmul cu câte o flegmă îndelung exersată, proiectată într-o baltă de lichid întunecat, acru, ce părea să se tot lăţească între noi. Mi-a zâmbit.

— Vrei nişte mahoarcă, Bart?

Am dat din cap că da. Mi-a întins o cutie de tinichea cu tutun de mestecat Kodiak din pachetele de acasă, iar eu mi l-am îndesat între gingie şi buza de jos în timp ce-mi stingeam ţigara. Tutunul umed m-a pişcat la limbă şi mi-au dat lacrimele. Am scuipat în băltoaca dintre noi. Mă trezisem. Oraşul se închega din cenuşiul zorilor, până l-am văzut pe de-a-ntregul. Steaguri albe atârnau pe la vreo câteva ferestre răzleţe ale clădirilor de dincolo de leşurile de pe câmpie. Formau nişte macrameuri ciudate acolo unde bezna adâncă din spatele ferestrei era încadrată de geamurile sparte. Ferestrele aparţineau unor clădiri văruite în alb care deveneau tot mai strălucitoare în lumina soarelui. O ceaţă uşoară de dincolo de Tigru se risipea, scoţând la iveală ultimele urme firave de viaţă, şi, în adierea uşoară bătând dinspre dealurile de la nord, cârpele albe ale armistiţiului fluturau pe deasupra umbrarelor verzi.

Sterling a ciocănit uşor în cadranul ceasului. Ştiam că în curând cântecul muezinului avea să-şi reverse tremurător urzeala stranie de note în registru minor din înaltul minaretelor, chemând credincioşii la rugăciune. Era un semn, noi ştiam ce însemna, şi anume că se scurseseră ore şi că ne apropiam tot mai mult de ţintă, la fel de vagă şi străină ca şi zorile şi amurgurile indistincte pe care le aducea odată cu ea.

— În picioare, băieţi! ne-a îndemnat locotenentul într-o şoaptă energică.

Murph s-a ridicat şi a introdus calm o picătură de lubrifiant în mecanismul puştii. A băgat un glonţ pe ţeavă şi a sprijinit-o de peretele cel scund. A fixat cu privirea unghiurile cenuşii, acolo unde străzile şi aleile se deschideau către câmpul dinspre frontul nostru. Îi vedeam ochii albaştri, în care albul era acoperit de o reţea de vinişoare roşii ca pânza de păianjen. În ultimele luni i se adânciseră şi mai mult în orbite. Uneori, când îl priveam, nu vedeam decât două umbre mici, două orificii goale. Am acţionat închizătorul, am băgat un glonţ pe ţeavă, şi am dat din cap:

— Iar o luăm de la capăt, am spus.

Mi-a zâmbit din colţul gurii.

— Iar aceleaşi căcaturi, a răspuns el.

Ajunseserăm la clădirea aceea pe când luna pălea, împuţinându-se până a mai rămas doar o aşchie subţire, în primele ore ale bătăliei. Nici o lumină nu era aprinsă. Am trecut cu transportorul printr-o poartă şubredă din metal care fusese odată vopsită în roşu închis, dar care între timp se acoperise de rugină, aşa încât era greu să-ţi dai seama care porţiune fusese vopsită în roşu şi care era ruginită. Când rampa s-a lăsat în jos, am luat-o la goană înspre uşă. Câţiva soldaţi din primul detaşament s-au năpustit în spate, iar restul plutonului s-a strâns în faţă. Am doborât ambele uşi simultan şi am intrat. Clădirea era goală. În timp ce inspectam fiecare încăpere, lanternele fixate la capătul puştilor noastre decupau cilindri înguşti prin bezna dinăuntru, dar lumina nu era destul de puternică, nu vedeam mare lucru. Fasciculele de lumină dădeau la iveală praful pe care-l ridicaserăm. În câteva camere scaunele fuseseră răsturnate şi covoare colorate atârnau de pervazul ferestrelor, acolo unde geamul fusese spart de gloanţe. Oameni nu erau. În câteva încăperi am avut impresia că zărim oameni şi le-am urlat acelor oameni care nu se aflau acolo să se culce la podea. Am străbătut aşa toate încăperile până am ajuns pe acoperiş. Când am ajuns pe acoperiş, am privit peste câmp, în zare. Câmpul era întins, plin de colb, iar oraşul era cufundat în beznă, dincolo de el.

La revărsatul zorilor, în prima zi, Malik, tălmaciul nostru, a urcat pe acoperişul plat, din ciment, şi s-a aşezat lângă mine, cum stăteam rezemat de zid. Nu se făcuse încă lumină, deşi aşa ai fi zis, pentru că văzduhul era alb, ca atunci când stă să ningă. Auzeam vuietul luptelor din oraş, dar acestea nu ajunseseră încă la noi. Doar zgomotul rachetelor, al mitralierelor şi al elicopterelor care plonjau aproape vertical, în depărtare, ne spunea că eram în război.

— Locuiam aici pe vremuri, mi-a spus el.

Vorbea o engleză excepţională. Vocea lui avea o notă guturală, dar deloc aspră. Îl rugasem adeseori să mă ajute cu araba mea săracă, încercând să-mi îmbunătăţesc pronunţia vreunui cuvânt sau a altuia.

„Shukran. Afwan. Qumbula.“ *Mulţumesc. Cu plăcere. Bombă.* Mă ajuta, dar întotdeauna punea capăt discuţiilor noastre spunând: „Prietene, trebuie să vorbesc engleza. Ca să exersez“. Fusese student la universitate înainte de război, studiase literatura. Atunci când universitatea s-a închis, a venit la noi. Purta o cagulă pe faţă, nişte pantaloni militari ponosiţi şi o cămaşă lungă decolorată, ce părea proaspăt călcată în fiecare zi. Nu-şi scotea masca niciodată. Singura dată când eu şi Murph îl întrebaserăm de ea, şi-a ridicat arătătorul şi a urmărit marginea cagulei care-i înconjura gâtul. „M-ar omorî pentru că vă ajut. Mi-ar omorî toată familia.“

Murph s-a aplecat şi a venit repede din partea cealaltă a acoperişului, unde îi ajutase pe locotenent şi pe Sterling să instaleze mitraliera după ce sosiserăm. Urmărindu-l cum se mişca, aveam impresia că peisajul plat al deşertului îi stârnea agitaţia. Că într-un anume fel coamele scunde şi brăzdate de râpe din depărtare făceau ca ierburile uscate şi cafenii ale văii să fie şi mai greu de suportat.

— Hei, Murph, am spus. Pe aici o ardea Malik.

Murph s-a ghemuit repede şi s-a aşezat lângă perete.

— Cam pe unde?

Malik s-a ridicat şi a arătat spre un şir de clădiri ce păreau să crească organic în pâlcuri răzleţe, dispuse în secţiuni nu tocmai perpendiculare. Clădirile se ridicau dincolo de câmpul din faţa postului nostru. Puţin mai departe de periferia Al Tafarului se întindea o livadă. Focuri ardeau în butoaie de oţel şi grămezi de gunoaie şi izbucneau aparent fără motiv împrejurul oraşului. Eu şi Murph nu ne-am ridicat, dar am văzut locul spre care arăta Malik.

— Doamna Al-Sharif planta zambile pe terenul ăsta.

Şi-a desfăcut braţele, schiţând o mişcare amplă, ca un preot care-şi adună enoriaşii.

Murph a încercat să-l prindă de manşeta cămăşii călcate.

— Ai grijă, barosane. O să-ţi zărească silueta.

— Era o văduvă bătrână.

Şi-a pus mâinile în şolduri. Ochii îi luceau de epuizare.

— Toate femeile din cartier o invidiau pentru florile alea, râse Malik. Au acuzat-o că le face farmece, de cresc aşa. Apoi s-a oprit şi şi-a aşezat mâinile pe zidul din chirpici de care ne rezemaserăm. Au ars în bătălia din toamna trecută. Anul ăsta n-a mai încercat să le planteze, a încheiat el brusc.

Am încercat să-mi imaginez cum era să trăieşti acolo, dar nu am putut, chiar dacă patrulasem pe străzile de care vorbea Malik, băusem ceai în cocioabe mici de pământ, mâinile îmi fuseseră învelite în mâinile cu vene subţiri ale bătrânilor şi bătrânelor care locuiau în ele.

— Bine, prietene, am spus. O să iei un glonţ în frează dacă nu te laşi jos.

— Ce păcat că n-aţi văzut zambilele alea, a spus el.

Şi atunci a început. Părea că trecerea de la un moment la altul îşi avea propria traiectorie, un lucru finit şi vast totodată, precum divizarea nesfârşită a numerelor aliniate într-un şir. Trasoarele ţâşneau din toate spaţiile întunecate ale clădirilor de peste câmp şi erau mai multe gloanţe decât dâre fosforescente. Le auzeam cum sfâşiau aerul pe la urechile noastre şi se izbeau de chirpici şi ciment. Nu am văzut când a fost ucis Malik, însă şi eu, şi Murph aveam uniformele pătate de sângele lui. Când am primit ordinul să

oprim focul am privit peste zidul cel scund şi l-am văzut zăcând în ţărână, într-o baltă de sânge.

— Nu se pune, nu-i aşa? m-a întrebat Murph.

— Nu. Nu cred.

— La cât am ajuns?

— Nouă sute şaişopt? Nouă sute şaptezeci? Va trebui să ne uităm prin ziare când ne întoarcem.

Pe atunci nu mă surprindea cruzimea ambivalenţei mele. Nimic nu părea mai firesc decât ca cineva să fie ucis. Iar acum, din siguranţa cabanei mele călduroase, lângă un izvor limpede din munţii Blue Ridge, când mă gândesc ce simţeam şi cum mă purtam pe vremea când eram un băieţandru de douăzeci şi unu de ani, nu pot decât să-mi spun că a fost necesară. Trebuia să merg mai departe. Şi, ca să merg mai departe, trebuia să văd lumea cu ochi limpezi, să mă concentrez asupra esenţialului. Nu dăm atenţie decât lucrurilor neobişnuite, iar moartea nu era ceva neobişnuit. Neobişnuit era glonţul cu numele tău pe el, minele artizanale îngropate special ca să dai tu de ele. Acelea erau lucrurile cărora le dădeam atenţie.

Nu prea m-am mai gândit la Malik după aceea. A fost o prezenţă întâmplătoare, părea să existe doar în relaţie cu viaţa mea care-şi vedea de-ale ei. Atunci n-aş fi fost în stare să exprim această idee, dar fusesem învăţat că războiul e marele unificator, că îi apropie pe oameni mai mult decât oricare altă activitate de pe pământ. Aiurea. Războiul naşte solipsişti: cum o să-mi salvezi viaţa astăzi? O cale ar fi ca tu să mori. Dacă tu mori, creşte probabilitatea ca eu să trăiesc. Eşti un nimic, ăsta-i tot secretul: o uniformă într-o mare de cifre, o cifră într-o mare de ţărână. Şi, într-un fel, credeam că cifrele acelea erau un semn al propriei noastre nimicnicii. Credeam că dacă rămânem oameni obişnuiţi, n-o să murim. Confundam corelaţia cu cauza şi descopeream un tâlc anume în pozele morţilor, frumos aranjate alături de numărul corespunzător poziţiei lor pe lista tot mai lungă a victimelor, pe care o citeam în ziare ca dovezi ale unui război ordonat. Aveam senzaţia, în scurta străfulgerare de la o sinapsă la alta, că numele acestea se aflaseră pe listă cu mult înainte ca morţii să vină în Irak. Că numele apăreau acolo imediat ce se făcuse poza, li se dăduse un număr şi un loc. Şi că oamenii aceia fuseseră morţi chiar din acel moment. Atunci când am văzut numele sergentului Ezekiel Vasquez, de 21 de ani, din Laredo, Texas, nr. 748, ucis într-un schimb de focuri în Baqubah, Irak, am fost siguri că umblase ca o stafie ani de zile prin South Texas. Ne-am gândit că era deja mort în avionul cu care zburase încoace, că dacă îi fusese frică atunci când avionul C-141 care-l aducea în Irak se înclinase şi virase în înaltul cerului deasupra Bagdadului, n-ar fi avut motiv. Nu trebuia să se teamă de nimic. Fusese invincibil, neîndoios, până în ziua când a încetat să mai fie. Tot aşa şi în cazul lui Miriam Jackson, de 19 ani, din Trenton, New Jersey, nr. 914, moartă la Centrul Medical Regional Landsthul ca urmare a rănilor căpătate într-un atac cu mortiere în Samara. Ne-am bucurat. Nu că a fost ucisă, ci doar pentru că n-am fost noi. Speram că fusese fericită, că profitase de statutul ei special înainte să sfârşească, inevitabil, sub obuzul ăla care cădea din cer, când ieşise să-şi întindă uniforma proaspăt spălată pe o sârmă de rufe din spatele barăcii ei.

Bineînţeles că ne înşelam. Cea mai mare eroare a noastră a fost să credem că ar fi contat ce credeam. Acum pare absurd că vedeam moartea altcuiva ca pe o afirmare a propriilor noastre vieţi. Că fiecare din

acele morţi aparţinea unui timp anume şi că prin urmare acel timp nu era al nostru. Nu ştiam că lista nu avea sfârşit. Nu gândeam mai departe de o mie. Niciodată nu luam în calcul că puteam fi şi noi unii dintre morţii vii. Pe atunci credeam că poate tocmai faptul că trăiam în acea contradicţie îmi călăuzise acţiunile şi că o hotărâre luată sau neluată ca urmare a acestei filosofii m-ar fi putut plasa pe lista morţilor sau m-ar fi ţinut la distanţă de ea.

Acum ştiu că nu e aşa. Nu existau gloanţe cu numele meu sau al lui Murph pe ele, de pildă. Nu existau bombe făcute special pentru noi. Oricare dintre ele ne-ar fi ucis la fel de bine, cum îi uciseseră şi pe posesorii acelor nume. Nu exista nici un timp croit special pentru noi, nici un loc anume. Nu m-am gândit la acei câţiva centimetri la stânga sau la dreapta capului meu, la acea diferenţă de cinci kilometri la oră care ne-ar fi adus exact deasupra vreunei mine artizanale. Asta nu s-a întâmplat niciodată. Nu eu am murit, ci Murph. Şi, deşi nu am fost acolo când s-a întâmplat, cred cu toată tăria că atunci când Murph a fost ucis, cuţitele murdare care l-au înjunghiat au fost destinate „Celor interesaţi“. Nu eram cu nimic speciali. Nici prin viaţa noastră. Nici prin moartea noastră. Nici măcar prin calitatea de a fi neînsemnaţi. Îmi place totuşi să cred că exista în mine pe atunci o umbră de compasiune şi că, dacă aş fi avut şansa să văd acele zambile, le-aş fi remarcat.

Trupul lui Malik, prăbuşit şi zdrobit la baza clădirii, nu m-a şocat. Murph mi-a întins o ţigară şi ne-am aşezat iarăşi lângă zid. Dar nu puteam să nu mă gândesc la o femeie pe care conversaţia cu Malik mi-o adusese în minte, care ne servise ceai în nişte ceşti mici, uşor pătate. Amintirea părea imposibil de îndepărtată, îngropată în pulbere, aşteptând s-o aducă la lumină vreo pensulă de arheolog. Îmi amintesc cum roşise şi zâmbise şi cât de greu era să nu fie frumoasă, în ciuda vârstei, a burţii, a câtorva dinţi îngălbeniţi, a pielii care semăna cu lutul uscat, crăpat, al verii.

Poate chiar aşa a şi fost: un câmp plin de zambile. Nu mai arăta aşa când am luat noi cu asalt clădirea, n-a mai arătat aşa la patru zile după moartea lui Malik. Iarba cea verde care se unduia sub adierea vântului a fost pârjolită de foc şi de soarele verii. Spectacolul oamenilor ieşiţi de sărbători pe strada ce ducea spre piaţă, cu cămăşile lor lungi şi albe şi voci răsunătoare, dispăruse. Unii dintre ei zăceau morţi prin curţile oraşului sau în dantelăria aleilor. Restul plecau la pas sau călare în convoaie leneşe, pe jos sau în hârburi portocalii şi albe, în căruţe trase de catâri sau în grupuri de doi sau trei, femei şi bărbaţi, tineri şi bătrâni, teferi şi răniţi îngrămădiţi unii într-alţii. Tot ceea ce însemna viaţa în Al Tafar părăsea oraşul într-un cortegiu mohorât. Au trecut pe lângă porţile noastre, pe lângă parapetele de ciment şi amplasamentele de artilerie, îndreptându-se spre dealurile pârjolite de soarele lui septembrie. Nu-şi ridicau privirile în timpul orelor de după stingere. Nu erau decât o dungă pestriţă în întuneric; plecau toţi.

O staţie de emisie-recepţie a cârâit în încăperile de sub noi. Locotenentul a raportat calm comandantului.

— Da, domnule, a spus el. Am înţeles, să trăiţi.

Raportul acesta a trecut de la un nivel ierarhic la altul tot mai departe de noi, până când sunt sigur că într-o încăpere călduroasă, uscată şi sigură, cuiva i s-a relatat că optsprezece soldaţi vegheaseră aleile şi

străzile Al Tafarului pe timpul nopţii şi că un număr X de inamici zăceau morţi pe un câmp prăfuit.

Zorile aproape se revărsaseră peste oraş şi peste culmile din depărtare când zgomotul înfundat, electric al staţiei a fost înlocuit de sunetul bocancilor locotenentului care urca scara spre acoperiş. Contururile abia schiţate au prins formă, iar oraşul, vag şi imprecis în timpul nopţii, a devenit un lucru bine definit şi consistent în faţa ochilor noştri. Am privit către apus. Nuanţe de cafeniu şi verde răsăreau în lumină. Cenuşiul zidurilor de chirpici, al clădirilor şi curţilor dispuse ca nişte faguri pitici, dispărea odată cu soarele care se înălţa. Câteva focuri mai ardeau în livada cu pomi subţiri şi ordonaţi, către sud. Fumul se ridica prin frunzişul uşor zdrenţuit, puţin mai înalt decât un stat de om, şi se înclina ascultător în vântul ce bătea dinspre vale.

Locotenentul a urcat pe acoperiş şi s-a ghemuit, cu trunchiul paralel cu solul, împingându-se înainte cu picioarele, până a ajuns lângă zid. S-a aşezat cu spatele lipit de perete şi ne-a făcut semn să ne strângem în jurul lui.

— Aşa, băieţi. Uitaţi care-i treaba.

Eu şi Murph ne-am sprijinit unul de celălalt ca să ne ţinem echilibrul. Sterling s-a apropiat încet de locotenent şi l-a pironit cu o privire ce trecea prin noi toţi, cei aflaţi pe acoperiş. M-am uitat la locotenent în timp ce ne vorbea. Ochii îi erau înceţoşaţi. Înainte să continue a lăsat să-i scape un oftat scurt, intens şi şi-a scărpinat cu două degete o erupţie de culoarea zmeurei necoapte. Aceasta se întindea într-un oval mic ce îi cobora de la linia bine definită a sprâncenelor spre obrazul stâng şi părea să urmărească linia rotunjită a orbitei.

Locotenentul era distant din fire. Nici măcar nu-mi amintesc de unde era de loc. Avea ceva reţinut, mai mult decât o simplă adeziune la non-fraternizare. Nu era elitism. Părea de nepătruns sau uşor debusolat. Ofta adesea.

— Stăm aici cam până pe la prânz, a spus. Al treilea pluton o să forţeze înaintarea pe aleile dinspre nord-vest şi va încerca să-i împrăştie către frontul nostru. Să sperăm că vor fi prea speriaţi ca să mai tragă în noi până să…

S-a oprit şi şi-a luat mâna de pe faţă, ducând-o la buzunarul de la piept, pe sub vesta antiglonţ, şi şi-a căutat o ţigară. I-am întins eu una.

— Mulţam, Bartle, mi-a spus. S-a întors să privească livada care ardea înspre miazăzi. De cât timp ard focurile?

— Probabil au început noaptea trecută, a răspuns Murph.

— Bine, tu şi Bartle staţi cu ochii pe ele.

Coloana de fum care se înclina în adierea vântului se îndreptase. Tăia o linie neagră, continuă, de-a curmezişul cerului.

— Ce spuneam? Locotenentul privi absent peste umăr şi îşi ridică încet ochii, uitându-se peste zid. Fute-m-aş, murmură el.

Un specialist din detaşamentul al doilea l-a liniştit.

— Ei, nu-i nimic, locotenente, ne ocupăm noi.

Sterling l-a întrerupt.

— Taci, bă, în pizda mă-tii. Locotenentul termină ce-are de zis când crede el de cuviinţă, în pula mea.

Nu mi-am dat seama atunci, dar Sterling părea să ştie exact cât de departe să întindă coarda cu locotenentul ca să nu fie încălcată disciplina. Nu-i păsa dacă îl uram. Ştia ce trebuia făcut. Mi-a zâmbit, iar dinţii lui albi, drepţi, reflectau lumina soarelui de dimineaţă.

— Domnule, ziceaţi că speraţi să fie prea speriaţi ca să mai tragă până…

Locotenentul deschise gura ca să-şi termine gândul, dar Sterling continuă:

— Până să-i căsăpim pe muiştii ăştia de musulmani.

Locotenentul a încuviinţat din cap, s-a aplecat şi a coborât grăbit scările. Noi ne-am târât înapoi la poziţiile noastre ca să aşteptăm. Un foc începuse să ardă în oraş, dar nu se vedea exact unde din cauza zidurilor şi uliţelor. Un fum negru şi gros părea să se adune din o sută de alte focuri de pe tot cuprinsul Al Tafarului, preschimbându-se într-o dâră lungă care şerpuia spre cer.

Soarele prindea putere în spatele nostru, ridicându-se la răsărit, încălzindu-mi gulerul cămăşii şi încingând sarea, ce se aduna în dâre groase, înfăşurându-se în jurul gâturilor şi braţelor noastre. Mi-am întors capul şi am privit drept spre el. A trebuit să închid ochii, dar încă îi mai vedeam forma, ca o gaură albă în întuneric, înainte să mă întorc din nou înspre apus şi să-i deschid.

Două minarete se înălţau ca nişte braţe pe clădirile prăfuite, ascunse vederii când şi când de fum. Dormitau. Nici un sunet nu venise dinspre ele în dimineaţa aceea. Nici o chemare la rugăciune. Lungul şir de refugiaţi care ieşea şerpuind din oraş în ultimele patru zile îşi încetinise ritmul. Doar câţiva bătrâni încovoiaţi peste bastoanele lor tocite, din lemn de cedru, îşi mai târşâiau picioarele între câmpul presărat cu morţi şi livadă. Doi câini sfrijiţi ţopăiau în jurul lor, le adulmecau călcâiele, se retrăgeau când erau loviţi şi apoi o luau de la capăt.

Şi atunci iar a început. Jelania orchestrată a proiectilelor care cădeau se auzea de pretutindeni. Chiar şi după atâtea luni petrecute în şuieratul lor, pe chipurile celor din pluton se citea o confuzie totală. Ne holbam unii la alţii cu gurile căscate, cu degetele înţepenite pe paturile armelor. Era o dimineaţă senină de septembrie în Al Tafar, iar războiul părea să se concentreze pe o porţiune anume, ca şi când s-ar fi desfăşurat în locul acesta, şi îmi amintesc că mă simţeam de parcă sărisem într-un râu rece în prima zi caldă de primăvară, ud şi speriat şi răsuflând din greu, neavând de ales – doar să înot.

— Păzea!

Ne-am mişcat automat, întinşi cu faţa la pământ, cu degetele împletite la ceafă, cu gurile deschise pentru a regla presiunea.

Şi atunci sunetul obuzelor muşcând pământul răsună în ecouri în aerul dimineţii. Nu mi-am ridicat capul până nu s-a stins şi ultima reverberaţie.

Mi-am înălţat capul încet până deasupra zidului, în vreme ce glasuri strigau în jur: „S-a terminat!“ şi „Mă ridic!“

— Bartle? a şoptit Murph.

— Mă ridic, mă ridic, am spus încet şi respirând din greu; am privit peste câmpie, în depărtare, şi peste tot erau răni în pământ şi în trupurile deja moarte şi zdrobite şi câţiva ienuperi mici erau smulşi din rădăcini şi răsturnaţi pe-o parte, unde căzuseră obuzele.

Sterling a fugit la deschizătura din podea şi i-a urlat locotenentului de jos:

— Gata, domnule. A venit la fiecare dintre noi, cei de pe acoperiş, lovindu-ne peste căşti. Pregătiţi-vă, jegoşilor, ne-a spus.

Îl uram. Uram că excela în moarte şi brutalitate şi autoritate. Dar mai mult decât atât, uram că se făcea indispensabil, că aveam nevoie de el ca să mă împingă la acţiune chiar şi atunci când încercau să mă omoare, că mă simţeam ca un laş până când îmi urla el la ureche: „Împuşcă-i pe muiştii ăia de musulmani!“. Uram faptul că îl iubeam când îmi reveneam anevoie din groază şi deschideam la rândul meu focul, văzându-l şi pe el cum trage, zâmbind tot timpul, urlându-şi întreaga furie şi ură, concentrată asupra acestor câteva hectare, vie şi molipsitoare, din şi prin el.

Şi au apărut, din umbra ferestrelor. S-au ivit din spatele covoraşelor de rugăciune, împroşcând rafale de focuri, şi gloanţele au şuierat pe lângă noi, iar noi ne-am adăpostit şi am ascultat cum se izbeau de ciment şi de cărămizile de chirpici, şi schijele zburau în toate direcţiile. Alergau pe străduţe pline de gunoaie, pe lângă butoaie şi fâşii de plastic în flăcări care se rostogoleau ca nişte ghemotoace de ciulini suflate de vânt peste pietrele cubice din pavajul vechi.

Sterling a urlat mult şi bine în ziua aceea până să apăs pe trăgaci. Urechile îmi ţiuiau deja din pricina zgomotului şi primul glonţ pe care l-am trimis pe câmp a părut să ţâşnească din arma mea cu un pocnet înfundat. A stârnit un norişor de praf atunci când s-a înfipt, înconjurat de atâţia norişori de praf aidoma lui.

Sutele de rafale ridicau praful de pe pământ, de pe copaci şi clădiri. O maşină veche a fost distrusă şi s-a prăbuşit printre norişori. Din când în când cineva fugea printre clădiri, prin spatele maşinilor vopsite în portocaliu şi alb, pe acoperişuri, învăluit în norişori de praf.

Un bărbat a fugit prin spatele unui zid scund, într-o curte, şi s-a uitat de jur împrejur, surprins că mai era în viaţă, strângând bine arma în braţe. Instinctiv, am dat să-i strig: „Ai scăpat, amice, nu te opri“, dar mi-am amintit cât de ciudat ar fi fost să spun una ca asta. Nu peste mult timp l-au zărit şi ceilalţi.

A privit la stânga, apoi la dreapta şi praful s-a stârnit în jurul lui, iar mie mi-a venit să le spun tuturor să nu mai tragă în el, să îi întreb: „Ce fel de oameni suntem?“ M-a copleşit o senzaţie ciudată, ca şi când aş fi fost salvat, pentru că nu eram un bărbat, ci un băiat, şi poate că îi era frică, dar nu prea-mi păsa, pentru că şi mie mi-era frică, şi mi-am dat seama cutremurat că trăgeam în el şi că n-aveam să mă opresc până când nu ştiam sigur că e mort, şi m-am simţit mai bine gândindu-mă că îl ucideam împreună cu toţi ceilalţi şi că la fel de bine era să nu fii sigur că tu i-ai pus capăt vieţii.

Dar am ştiut. L-am împuşcat, iar el s-a prăbuşit în spatele zidului. A fost iarăşi împuşcat de altcineva şi glonţul i-a trecut prin piept şi a ricoşat, spărgând un ghiveci cu flori atârnat la o fereastră, deasupra curţii. Apoi a fost din nou împuşcat şi a căzut într-un unghi ciudat – pe spate, cu picioarele îndoite sub el – şi o jumătate de faţă aproape îi dispăruse, sângele şiroia şi se aduna într-o baltă în ţărână.

O maşină a trecut pe lângă noi pe drumul dintre livadă şi câmpul cu morţi. Două cearşafuri mari, albe, fluturau prin geamurile din spate. Sterling a dat fuga în cealaltă parte a clădirii, unde era instalată mitraliera. Am privit prin lunetă şi am văzut un bătrân la volan şi o femeie în vârstă aşezată pe bancheta din spate.

— Haideţi, jegoşilor, a râs Sterling.

Nu-i vedea ca lumea. O să-l strig, m-am gândit eu. O să-i spun că sunt bătrâni, să-i lăsăm să treacă.

Dar gloanţele au muşcat în drumul plin de praf din jurul maşinii. Apoi au perforat carcasa de metal.

N-am zis nimic. Am urmărit maşina prin lunetă. Bătrâna îşi trecea printre degete un şir de mătănii decolorate. Avea ochii închişi.

Nu puteam să respir.

Maşina s-a oprit în mijlocul drumului, dar Sterling n-a încetat focul. Gloanţele au ciuruit caroseria maşinii şi au ieşit pe partea cealaltă. Prin găurile din maşină pătrundea lumina, în care se desenau fire de fum şi praf. Portiera s-a deschis şi bătrâna a căzut din maşina veche. A încercat să ajungă până la marginea drumului. S-a târât. Sângele ei bătrân s-a amestecat cu cenuşa şi ţărâna. N-a mai mişcat.

— Să mor io, a căsăpit-o pe căţea, a spus Murph.

Nu era nici durere, nici suferinţă, nici bucurie, nici milă în cuvintele lui. Nu era nici o acuzaţie. Era doar surprins, ca atunci când te trezeşti după un somn lung de după-amiază, dezorientat, şi-ţi dai seama că lumea şi-a continuat mersul neîntrerupt în ciuda lucrurilor stranii care poate se întâmplaseră în timp ce tu dormeai. Ar fi putut foarte bine să spună că era duminică, din moment ce nu ştiam ce zi era. Şi ar fi fost ceva neaşteptat să-ţi dai seama că era duminică într-un moment ca ăsta. Dar oricum ar fi avut dreptate şi n-ar fi contat cine ştie ce dacă era duminică, şi cum nici unul dintre noi nu mai dormise de mult, nimic din toate astea nu părea să conteze.

Sterling s-a aşezat în spatele zidului, lângă mitralieră. Ne-a făcut semn să venim lângă el şi a scos o bucată de pandişpan din buzunarul pantalonilor în timp ce noi ascultam cum se stingeau ultimele rafale nervoase. A rupt pandişpanul uscat în trei bucăţi.

— Luaţi, a spus el, mâncaţi.

Fumul se ridica şi începea să se risipească. O priveam pe bătrână, care sângera la marginea drumului. Praful se ridica în valuri leneşe şi începea să se rotească uşor. Am auzit noi împuşcături. În spatele unei clădiri, o fetiţă cu bucle roşcate şi o rochiţă ponosită de vară înainta către bătrână. Gloanţe rătăcite venind dinspre celelalte posturi stârneau jerbe de ţărână în jurul ei, ca nişte flori uscate.

Ne-am uitat la Sterling. Ne-a făcut semn să plecăm.

— Să-i anunţe careva prin staţie pe cretinii ăia că-i doar un copil, a spus el.

Fata s-a ascuns după clădiri, apoi s-a arătat din nou, de data asta mergând foarte încet înspre bătrână. A încercat să-i târască trupul, iar chipul i s-a încordat de efort în timp ce-o trăgea pe femeie, ţinând-o de singurul braţ întreg, până în spatele clădirii. Fata descria cercuri în colbul fin tot păşind în jurul trupului. Poteca pe care o făceau era pătată de sânge: de la maşina fumegândă şi cuprinsă de flăcări, trecând printr-o curte mărginită de zambile, până la locul unde zăcea moartă, îngrijită de copilă, care se legăna şi-şi mişca buzele, cântând poate o elegie a deşertului pe care eu nu o auzeam.

Cenuşa cărămizilor de chirpici şi grăsimea bărbaţilor şi a femeilor uscăţivi care ardeau acopereau totul. Minaretele palide dominau fumul, iar cerul era încă alb ca zăpada. Oraşul părea să se înalţe din

ţărâna care se tot aşternea. Rolul nostru se încheiase, cel puţin o vreme. Era septembrie şi deşi nu prea existau copaci din care să poată cădea frunzele, unele chiar cădeau. Se scuturau căzând de pe ramurile cicatrizate, plăpânde, doborâte de vântul şi lumina care pogorau de pe dealurile dinspre nord. Am încercat să număr frunzele în timp ce cădeau, smulse din lăcaşurile lor de impactul obuzelor şi al bombelor. Tremurau. O peliculă fină de praf se ridica de pe fiecare.

I-am privit pe Murph şi Sterling şi pe restul soldaţilor din plutonul de pe acoperiş. Locotenentul a venit la fiecare dintre noi şi şi-a aşezat mâna pe braţele noastre, vorbindu-ne blând, încercând să ne liniştească prin sunetul vocii lui, aşa cum linişteşti nişte cai speriaţi. Poate că aveam ochii umezi şi negri, poate că ne încleştaserăm dinţii. „Bună treabă“, şi „Aţi scăpat“, şi „O să fie bine“, ne spunea. Ne venea greu să credem că o să fie în regulă şi că luptaserăm bine. Dar îmi amintesc ce mi-a spus cineva: adevărul nu depinde dacă îl crezi sau nu.

Staţia a pornit din nou. Nu peste mult timp locotenentul ne va da o altă misiune. Vom fi osteniţi când o să înceapă misiunea, dar vom pleca, pentru că nu aveam de ales. Poate că avuseserăm odată: alte căi de urmat. Dar drumul nostru era sigur atunci, chiar dacă necunoscut. Pe nesimţite, se va lăsa întunericul. Noi supravieţuiserăm, eu şi Murph.

Acum încerc din greu să-mi amintesc dacă am avut vreo bănuială despre ceea ce avea să vină, dacă plana vreo umbră asupra lui, dacă aş fi ştiut cumva cât de aproape era de moarte. Când îmi amintesc zilele petrecute pe acoperiş, el e pe jumătate o stafie. Dar pe atunci nu-l vedeam aşa şi nici nu aveam cum. Nimeni nu poate să vadă aşa. Cred că mă bucur că n-am ştiut, pentru că am fost fericiţi în dimineaţa aceea de septembrie în Al Tafar. Urma să primim întăriri. Ziua era plină de lumină şi căldură. Am adormit.

2

Decembrie 2004
Fort Dix, New Jersey

Doamnei LaDonna Murphy, poştaş de ţară, i-ar fi fost de-ajuns să citească doar primul cuvânt al scrisorii ca să-şi dea seama că nu fusese scrisă de fiul ei. Adevărul este că nu primise chiar atât de multe scrisori de la el, aşa că atunci când am scris-o, am bănuit că nu prea avea cu ce s-o compare. Rareori se aflase la mai mult de câţiva kilometri depărtare de ea în timpul primilor şaptesprezece ani de viaţă. Între ei se întindeau cam şapte kilometri, în funcţie de locul în care se afla Daniel, atunci când ea ajungea în punctul cel mai îndepărtat al traseului ei de poştăriţă, măsurat în linie dreaptă. Nouă, dacă e să judecăm şi în adâncime, la miezul nopţii, în timpul celor trei luni în care el a lucrat la mina din Ship Mountain după ce a absolvit Şcoala Tehnică şi Vocaţională Bluefield, cu diploma de bacalaureat. De aici mai departe la Benning, toamna, locul cel mai îndepărtat de ea în care ajunsese vreodată, de unde Daniel obişnuia să-i scrie câteva bileţele scurte înainte de stingere, mâzgălindu-şi pe hârtie gândurile legate de roşul lutului, de plăcerea pe care o simţea dormind sub stelele nenumărate ale Georgiei, iar când timpul îi permitea, aşternând asigurările pe care băieţii ca mine şi ca Daniel întotdeauna ajung să le trimită familiilor, asigurări care ne erau destinate în aceeaşi măsură şi nouă, şi lor. Restul vieţii şi-l petrecuse alături de mine. Cam opt luni din momentul în care a apărut lângă mine în coloană, în ziua aceea, la New Jersey, când zăpada trecea de bocanci, încât întoarcerile noastre „la dreapta“ şi „la stânga“ nu produceau decât o şoaptă în zăpadă. Cam opt luni din ziua aceea până în ziua în care a murit. Ar putea părea un interval scurt, dar toată viaţa mea de după n-a fost decât o digresiune de la acele zile, care acum plutesc deasupra mea ca o ceartă ce nu va fi niciodată împăcată.

Aveam odată convingerea că trebuie să îmbătrâneşti înainte să mori. Încă mai simt că există ceva adevăr în asta, pentru că Daniel Murphy a îmbătrânit în cele opt luni de când îl cunoşteam. Şi poate că tocmai din nevoia ca lucrurile să capete sens am luat un creion şi i-am scris mamei unui băiat mort, am scris-o în numele lui, cunoscându-l destul încât să ştiu că nu-i stătea în fire să se adreseze mamei sale cu „mami“. Aflasem multe, la drept vorbind. Aflasem că zăpada cade devreme în munţii de unde se trăgea Daniel, în noiembrie sigur, uneori chiar din octombrie. Dar abia mai târziu am aflat că citise scrisoarea aceea când zăpada cădea peste tot în jurul ei. Că o aşezase pe locul de lângă ea în timp ce-şi conducea Jeepul cel vechi, cu volanul pe partea dreaptă, perindându-se dintr-o parte în alta pe traseul ei, lăsând dâre prin neaua cea albă ce se aşternuse în noaptea trecută. Şi că, în timp ce parca pe aleea cea lungă,

acoperită cu pietriş, care ducea înspre căsuţa lor, pe lângă livada de meri în hibernare, despre care Daniel vorbise atât de des, continua să arunce priviri piezişe înspre adresa expeditorului. Probabil că fusese neobişnuit de sceptică pentru un poştaş de ţară atât de experimentat cum era ea, pentru că de fiecare dată când se uita credea că o să citească altceva. Atunci când, într-un final, roţile vechiului ei Jeep s-au oprit şi întreaga masă de metal fabricată în ’84 a alunecat câţiva metri pe zăpadă, a luat scrisoarea cu amândouă mâinile şi o clipă s-a simţit îngrozitor de fericită.

La un moment dat, dacă m-aţi fi întrebat: oare zăpada are un tâlc anume, aş fi spus că da. Poate am crezut că exista o oarecare semnificaţie în faptul că ningea în ziua în care Murph a intrat în viaţa mea şi ningea şi în ziua în care mi-am asumat-o pe cea care lui îi fusese răpită. Poate n-am crezut-o cu adevărat, dar sunt sigur că aş fi vrut s-o cred. E frumos să te gândeşti că zăpada ar putea fi ceva special. Întotdeauna ni se spune aşa. Dintre milioanele de fulgi care cad, nu există doi la fel, niciodată, în vecii vecilor, Amin. Am petrecut ceva timp uitându-mă pe fereastra cabanei mele, urmărind cum cad fulgii de zăpadă ca penele unui porumbel împuşcat, plutind uşor înspre pământ. Mie mi se par toţi la fel.

Ştiu că a fost groaznic să scriu scrisoarea aia. Însă nu ştiu unde anume se plasează fapta mea între toate celelalte lucruri groaznice la care mă gândesc. La un moment dat am încetat să mai cred în semnificaţie. Ordinea a devenit un accident al observaţiei. Am ajuns să accept că anumite segmente din viaţă sunt constante, că doar pentru că acelaşi lucru se întâmplă în două zile diferite nu înseamnă că a fost nu ştiu ce naiba de miracol. Tot ce ştiu sigur este că, indiferent cât aş trăi şi indiferent cum mi-aş petrece timpul, talerele balanţei nu se vor alinia niciodată. Murph va avea întotdeauna optsprezece ani şi întotdeauna va fi mort. Iar eu voi trăi ştiind că n-am fost în stare să-mi respect o promisiune.

N-am avut niciodată intenţia să promit acel lucru. Dar ceva s-a întâmplat în ziua în care Murph s-a întors pe călcâie şi a traversat plutonul nostru, şi-a ocupat locul în detaşament alături de mine şi şi-a ridicat privirea. A zâmbit. Iar soarele a luminat pieziş micile troiene de zăpadă, iar el, orbit, şi-a mijit uşor ochii şi ochii lui erau albaştri. Acum, după atâţia ani, mi-l imaginez întorcându-se să-mi vorbească, cu mâinile la spate, pe loc repaus, şi mi se pare că ceea ce rosteşte în mintea mea ar putea fi cele mai importante cuvinte pe care le voi auzi vreodată. La drept vorbind, atunci el nu părea cu nimic deosebit. N-a spus decât „Bună“. Îmi ajungea abia până la umăr, aşa că atunci când sergentul Sterling, noul comandant de pluton, a auzit şoapta înfundată a lui Murph, nu l-a văzut. În schimb, m-a văzut pe mine. Mi-a aruncat o privire aspră şi a lătrat printre dinţi:

— Bartle, gata cu gălăgia, în pula mea.

Atât e de spus. Ceva s-a întâmplat. L-am întâlnit pe Murph. Plutonul s-a împrăştiat. Era frig la umbra barăcilor.

— Bartle. Murphy. Mişcaţi-vă cururile alea proaste încoace, a urlat sergentul Sterling.

Sterling fusese de curând trimis în unitatea noastră atunci când a venit ordinul de desfăşurare a trupelor. Luptase deja în Irak, fusese decorat, aşadar, până şi superiorii îl priveau cu admiraţie. Iar respectul nostru nu se datora doar faptului că fusese acolo. Era dur, însă drept şi talentul lui avea un soi de frumuseţe evolutivă. Ţinuta lui părea doar uşor diferită de felul în care se purtau ceilalţi sergenţi şi ofiţeri. Am observat că îşi mişca tot trunchiul în armonie cu arma în timpul instrucţiei, răsucindu-se şi

ferindu-se de zăpada de pe crengile copacilor de esenţă tare şi împingându-se hotărât tot înainte, până se oprea într-un luminiş şi îngenunchea. Cum îşi scotea uşor casca, dând la iveală părul blond, tuns scurt, ochii lui albaştri care scrutau desişul de la marginea pădurii. Trăgea cu urechea, eu îl urmăream şi cu toţii aşteptam, întregul pluton, să ia o hotărâre sau alta. Aveam întotdeauna încredere în el când ne arăta încotro s-o luăm şi ne spunea să ne mişcăm. Era uşor să-l urmezi, oriunde se ducea.

Eu şi Murph am mers la Sterling şi am luat poziţia pe loc repaus.

— Ei bine, micuţule, a spus el, vreau să te vâri în buzunarul lui Bartle şi vreau să stai acolo. Înţelegi?

Murph m-a privit înainte să răspundă. Am încercat să-i dau de înţeles din ochi că trebuia să-i răspundă repede sergentului Sterling. Dar el nu a răspuns, iar Sterling l-a pocnit peste ceafă, aruncându-i casca pe jos, unde zăpada se cernea în direcţia vântului de decembrie.

— Am înţeles, să trăiţi, am spus eu.

L-am tras pe Murph înspre umbrarul de deasupra uşii cazărmii, unde fuma un grup de băieţi din plutonul al doilea. În timp ce mergeam, Sterling ne-a strigat din urmă:

— Voi doi aveţi mare nevoie să vă dezmeticiţi în pula mea. Nici unul din voi nu se prinde.

Când am ajuns la uşă ne-am întors să-l privim. Stătea cu mâinile în şolduri şi capul ridicat înspre cer. Avea ochii închişi. Se lăsa întunericul, dar el nu se mişca. Stătea ca şi când ar fi aşteptat venirea acelei ultime umbre care ar aduce cu sine noaptea.

Murph şi cu mine ne-am dus în camera noastră de opt persoane, la etajul trei al cazărmii batalionului, şi am închis uşa. Toţi ceilalţi mişunau prin bază, liberi în seara aceea. Eram singuri.

— Ţi-ai găsit patul şi dulapul? l-am întrebat.

— Mda, a zis. La capătul coridorului.

— Mută-ţi catrafusele şi ia-ţi un pat lângă mine.

A plecat din cameră, târându-şi picioarele. În timp ce-l aşteptam m-am gândit la ce urma să-i spun. Eram în armată de câţiva ani. Îmi priise, mai mult sau mai puţin, fusese un loc în care puteai să dispari. Mi-am ţinut capul la cutie şi am făcut ce mi s-a spus. Nimeni nu avea cine ştie ce aşteptări de la mine şi nici eu nu ridicasem cine ştie ce pretenţii. Nu prea mă gândisem la război în sine, dar acum chiar se întâmpla şi eu încă mă mai chinuiam să găsesc în mine o capacitate de mobilizare care să pară direct proporţională cu evenimentele care se derulau în viaţa mea. Îmi amintesc uşurarea pe care am simţit-o în perioada de instrucţie, în timp ce toţi ceilalţi erau înnebuniţi de frică. Îmi dădusem seama că nu va mai trebui niciodată să iau vreo hotărâre. Părea ceva eliberator, dar chiar şi pe-atunci mă măcina oarecum pe dinăuntru. În cele din urmă, a trebuit să învăţ că libertatea nu este acelaşi lucru cu absenţa simţului răspunderii.

Murph s-a întors în cameră clătinându-se un pic sub greutatea echipamentului. Semăna mult cu Sterling în anumite privinţe, cu părul lui blond şi ochii albaştri. Dar Murph părea versiunea lui obişnuită. În vreme ce Sterling era înalt şi cu muşchi lucraţi, Murph nu era deloc aşa. Nu era gras, doar că părea aproape nefiresc de scund şi îndesat prin comparaţie. În vreme ce bărbia lui Sterling părea trasată după un manual de geometrie, trăsăturile lui Murph erau abia perceptibil asimetrice. În vreme ce gura lui Murph se destindea când zâmbea, a lui Sterling nu făcea la fel. Poate că tot ceea ce observam nu era decât

o condiţie a realităţii, aplicabilă pretutindeni pe pământ: unii oameni sunt extraordinari, iar alţii nu. Sterling era, deşi uneori vedeam că îl iritau consecinţele acestei condiţii. Când a venit prima dată în unitatea noastră, căpitanul ni l-a prezentat spunând: „Sergentul Sterling ar trebui pus pe căcaturile alea de postere de recrutare, oameni buni. Ascultaţi la mine“. Când am rupt rândurile, am trecut pe lângă ei şi l-am auzit pe Sterling spunând: „Nu voi cere nimănui să facă asta, domnule. Niciodată“. Şi am observat în timp ce se îndepărta că nu purta nici una din distincţiile rangului său despre care căpitanul vorbise cu o invidie atât de prost disimulată. Dar la război e nevoie şi de băieţi obişnuiţi.

După ce am aranjat împreună echipamentul în dulap m-am aşezat pe un pat de jos, iar Murph s-a lăsat pe patul din faţa mea. Camera era scăldată în lumina panourilor fluorescente de deasupra noastră. Ferestrele fără transperante dădeau înspre noapte şi zăpadă, spre cercurile de lumină proiectate de felinare şi spre cărămizile roşii ale altor barăci.

— De unde eşti? l-am întrebat.

— Din sud-vestul Virginiei, a răspuns el. Dar tu?

— Dintr-un rahat de orăşel de lângă Richmond.

A părut dezamăgit de răspunsul meu.

— Drace, a spus el. N-am ştiut că eşti de fel din Virginia.

Chestia asta m-a iritat oarecum.

— Mda, am spus cu aroganţă, practic, suntem ca şi rude.

Imediat mi-am regretat cuvintele. Nu voiam să fiu răspunzător pentru el. Nu voiam să fiu răspunzător nici măcar pentru mine însumi, dar în chestia asta el n-avea nici o vină. Am început să-mi aranjez echipamentul.

— Ce faci acolo, la ţară, Murph?

Am început să lustruiesc cu o perie din sârmă toate componentele metalice ale echipamentului meu, nasturii mici şi găicile pentru curele, să curăţ petele şi urmele de oxidare provocate de zăpadă în timp ce ne pregăteam să luptăm în deşert. Când Murph a început să-mi răspundă, mi-a trecut prin minte că un lucru devine absurd doar dacă destui oameni îl iau foarte în serios. Când m-am uitat din nou la el, începuse să înşire diverse lucruri despre el, enumerându-le pe degetele de la mâna lui dreaptă, mică. Nici nu trecuse la arătător când s-a oprit.

— Păi, cam asta ar fi. Nu mare lucru.

Nici măcar nu-l ascultasem. Îmi dădeam seama că era stânjenit. Şi-a plecat uşor capul, şi-a scos echipamentul din dulap şi s-a apucat să facă întocmai ca mine. O vreme am fost singuri în cameră. Sunetul periei de sârmă care se freca de nailonul verde şi de micile piese metalice umplea camera cu un zumzet înăbuşit. Îl înţelegeam. Dacă veneai dintr-un loc în care câteva fapte mărunte te definesc întru totul şi câteva obiceiuri pot rezuma o viaţă întreagă, te încearcă o ruşine aparte. Dusesem vieţi mărunte, animate de dorul pentru ceva mai substanţial decât drumurile de ţară şi visurile meschine. Aşa că ajunseserăm aici, unde viaţa nu avea nevoie de nici o elaborare şi ceilalţi urmau să ne spună cine să fim. Când ne-am terminat treaba, am mers la culcare, calmi şi eliberaţi de regrete.

Zilele treceau. Ne apropiam de dată îmbarcării, care era încă păstrată secretă de superiori. Dar

simţeam că se apropie. Războiul devenise o prezenţă în vieţile noastre. Eram nişte miri înainte de nuntă. Ne antrenam pe câmpiile înzăpezite. Ieşeam din barăcile noastre dimineaţa şi mergeam la ore, unde învăţam despre structurile sociale şi datele demografice ale oraşelor fără nume pentru care aveam să ne luptăm. Plecam din sălile de curs seara, când soarele se prăvălise deja, ca din întâmplare, undeva înspre apus, dincolo de gardul de sârmă ghimpată al unităţii.

În ultima săptămână petrecută în New Jersey, Sterling a venit la noi în cameră. Ne împachetam echipamentul de care ştiam că nu vom avea nevoie. Superiorii ne spuseseră că în curând vom avea dreptul la permisie şi că familiile noastre vor putea să ne mai vadă o dată, înainte de plecarea batalionului. Mai rămăsese doar o repriză de instructaj la poligonul de tragere, stabilită ca urmare a unei sugestii pe care sergentul Sterling o transmisese de-a lungul şirului ierarhic. Sterling a intrat pe uşă şi ne-a oprit cu o fluturare a mâinii din gestul nostru cam fără vlagă de a ne ridica şi a saluta.

— Staţi jos, băieţi, ne-a spus.

Eu şi Murph ne-am aşezat amândoi pe patul meu, iar Sterling s-a aşezat pe patul din faţa noastră, frecându-şi tâmplele.

— Câţi ani aveţi?

— Optsprezece, a răspuns repede Murph. Săptămâna trecută a fost ziua mea, a spus el zâmbind.

Am fost surprins că nu-mi spusese şi că era atât de tânăr. Eu aveam douăzeci şi unu de ani, şi optsprezece ani nu mi se mai păruse niciodată o vârstă fragedă până nu l-am auzit rostind-o cu voce tare. L-am privit pe Murph, cum stătea alături de mine pe pat. Avea un coş pe bărbie, însă altminteri pielea îi era curată. Mi-a trecut prin minte că nici măcar nu se bărbierise vreodată. Puful moale de pe pomeţi, imediat sub urechi, îi strălucea alburiu sub panourile luminoase. M-am auzit spunând „Douăzeci şi unu“. Şi acum, când îmi amintesc toate astea, simt cât de tânăr eram. Îmi simt trupul aşa cum era înainte să fie acoperit de cicatrice. Îmi pot duce mâna la obraz şi preţ de-o clipă îmi amintesc cât de fină îmi era pielea de sub ochi, apoi sfâşiată şi apoi vindecată, ca o *wadi*[1] în miniatură. „Douăzeci şi unu“, spusesem, şi timpul îmi umplea pe atunci trupul până la refuz. Însă, privind în urmă, din momentul în care am ajuns acum, adică la aproape treizeci de ani, îndeajuns de bătrân mă văd aşa cum eram. Cu greu mă puteam numi bărbat. Nu eram încă bărbat. Aveam viaţă în mine, dar clipocea ca pe fundul unui castron aproape gol.

Aşadar îl priveam trişti pe Sterling, iar el a făcut „Pula mea“ şi am ştiut că atunci când ne va spune vârsta lui, nu va fi mult mai mare decât a noastră.

— Bine, uitaţi care-i treaba, a zis el. Voi, băieţi, sunteţi băieţii mei.

— Am înţeles, să trăiţi, am răspuns noi.

— Superiorii tocmai ne-au comunicat care va fi aria de operaţiuni. O să fie mare futai mare. Voi, băieţi, trebuie să-mi promiteţi c-o să faceţi ce zic eu.

— Sigur. Se-nţelege, dom’ sergent.

— Nu mă luaţi cu rahaturi d-astea, soldaţi. Fără „se-nţelege“. Spuneţi-mi c-o să faceţi ce vă zic eu. Tot. Timpul. În pizda mă-sii, spuse el, bătând ritmul cu pumnul în palma mâinii stângi.

— Vom face ce ne ziceţi. Promitem, am spus eu.

A tras adânc aer în piept şi a zâmbit. Umerii i s-au încovoiat uşor.

— Deci unde o să fie, dom' sergent? a întrebat Murph.

— Al Tafar. Sus în nord, lângă Siria. Se pare că-i o zonă de teste militare de-a musulmanilor. Câteodată se-ncinge ca pula. Nu trebuia să vă spun încă, dar vreau să înţelegeţi o chestie.

Stătea aplecat, din pricina patului de deasupra. De-asta se întinsese puţin înainte, înspre noi, peste spaţiul alb al podelei acoperite cu gresie lucioasă.

Eu şi Murph ne-am uitat unul la altul şi am aşteptat să continue.

— Vor muri oameni, a spus el sec. E o chestiune de statistică.

Apoi s-a ridicat şi a ieşit din încăpere.

Cumva, am reuşit să dorm, dar cu întreruperi. Mă trezeam din când în când şi mă uitam afară, să văd cum se adună chiciura pe geamuri. Murph m-a strigat o dată, înainte de revărsatul zorilor, şi m-a întrebat: ce credeam, o să scăpăm teferi? Am continuat să mă uit pe fereastră, chiar dacă noaptea o acoperise complet cu un strat subţire de gheaţă. Un felinar de stradă strălucea prin suprafaţa opacă, răspândind o lumină portocalie slabă. În cameră aerul era proaspăt şi rece, iar eu mi-am strâns pătura din lână aspră pe lângă mine.

— Da, Murph. O să scăpăm, am spus.

Dar nu credeam.

Dimineaţa, înainte să se facă lumină, ne-am târât până lângă camioanele unităţii şi am plecat în convoi până la poligon. Peste noapte zăpada se transformase în ploaie şi ne-am tras glugile peste caschete cât de bine am putut. Ploaia era rece, pătrunzătoare. Picăturile se prelingeau pe spatele bluzoanelor şi jachetelor noastre, fiecare părând gata să îngheţe. Nimeni nu vorbea.

Când am ajuns la poligon, am mers în cerc prin zăpada cenuşie, cât făceam instructajul de protecţie. Eram obosit şi mi-era greu să mă concentrez. Vocile instructorilor de poligon lătrau prin ceaţă ca un cor neexperimentat. Urmăream cum ploaia cădea pe frunzele uscate, creând un soi de licăr pe ramurile aproape golaşe. Sunetul gloanţelor introduse în încărcătoare lângă tabela de punctaj a poligonului răsuna până la noi prin aerul rarefiat al iernii dinspre magazia de muniţie dărăpănată. Vopseaua albă care se cojea pe la colţuri îmi amintea de o biserică de ţară pe lângă care treceam în drum spre şcoală, în copilărie. Zgomotul ce răzbătea dinspre magazie era straniu şi mecanic, răsunându-mi în urechi până nu am mai fost în stare să aud nici un cuvânt din ce ne spuneau ofiţerii însărcinaţi cu măsurile de protecţie. Sterling şi Murph îşi ocupaseră locurile în rând pentru a fi conduşi până la poligon. Sterling m-a privit furios, apoi şi-a sprijinit arma în scobitura cotului şi a arătat spre ceas.

— Pe tine te aşteptăm, soldat, mi-a spus.

Sterling ne-a făcut instrucţia în trageri cu mare atenţie, explicându-ne cum putem atinge maximum de precizie. Eu şi Murph am obţinut cele mai bune rezultate personale. Sterling era mulţumit de noi şi părea în toane bune.

— Orice scor mai mic de patruzeci din patruzeci e rezultatul greşelii trăgătorului, a spus.

Ne-am dus pe un deluşor care cobora dincolo de linia de tragere. Ne-am relaxat şi ne-am aşezat la picioarele lui când s-a întins pe deal, fără să-l deranjeze zăpada.

— Cred c-o să vă descurcaţi bine cu toţii.

N-am spus nimic o vreme. Pur şi simplu ne bucuram de aprecierea lui. Soarele era încă sus, deasupra movilei de la capătul poligonului, când Murph a început să vorbească.

— Cum e acolo, dom' sergent? a întrebat, timid.

Stătea pe zăpadă cu picioarele încrucişate şi cu puşca în poală ca şi când ar fi legănat o păpuşă.

Sterling a râs.

— Doamne, iar întrebarea asta de căcat.

Începuse să strângă pietre şi să le arunce în cascheta mea răsturnată.

Murph şi-a ferit privirea.

Sterling a răspuns ferm:

— N-o să se-arate şi să aştepte să trageţi voi. Amintiţi-vă chestiile de bază şi o să fiţi în stare să faceţi ce trebuie. E greu la început, dar e simplu. Oricine poate face aşa ceva. Luaţi-vă o poziţie bună, ochiţi cu atenţie, controlaţi-vă respiraţia şi apăsaţi pe trăgaci. Pentru unii oameni, greul vine după. Dar cei mai mulţi vor s-o facă atunci când vine momentul.

— E greu să ne imaginăm, am spus eu. Adică, dacă suntem din prima categorie sau a doua.

S-a oprit.

— Ba aţi face bine să vă imaginaţi, în pula mea. A început să râdă iar. Trebuie doar să vă străduiţi mai mult. Să găsiţi în voi partea aia naşpa.

Ascultam pocnetele armelor în şir. Vedeam cum ramurile se ridicau şi se scuturau de zăpadă atunci când păsările îşi luau zborul, speriate de zgomot. Soarele era mic şi strălucitor. Ploaia se transformase într-o burniţă sonoră.

— Cum facem asta? am întrebat.

Sterling s-a prefăcut iritat, dar îmi dădeam seama că performanţa noastră remarcabilă de la poligon ne dădea dreptul la o oarecare libertate.

— Nu-ţi face griji. O să vă ajut.

Păru să stăvilească ceva ce se revărsa dinăuntrul lui şi îşi corectă poziţia. Cascheta mea era plină de pietre.

— Căcat, spuse Murph.

— Trebuie doar să ne antrenăm. Instrucţie, instrucţie, instrucţie, a spus Sterling.

Şi-a lăsat capul pe pământ şi şi-a pus picioarele pe cascheta mea răsturnată.

Murph a dat să spună ceva, dar mi-am aşezat mâna pe umărul lui.

— Înţelegem, dom' sergent, am spus.

S-a ridicat şi s-a întins. Tot spatele uniformei îi era ud, dar nu părea să-l deranjeze.

— A fost ideea lor, a spus el. Să nu uitaţi. De fiecare e ideea lor. Ar trebui să se sinucidă, nu să ne omoare pe noi.

Nu prea ştiam cine erau „ei".

Murph privea în pământ.

— Păi… Păi, şi noi ce facem?

— Doamnelor, nu vă faceţi atâtea griji. Voi doi ţineţi doar de coadă. Totul o să fie bine.

— Coadă? am întrebat.

— Da, a răspuns el. Mă lăsaţi pe mine să le-o trag câinilor ălora.

Ecourile armelor se stinseseră. Ultima noastră sarcină se încheiase. Ne-am urcat din nou în camioane, nerăbdători să plecăm în permisie şi să petrecem ceva timp cu familiile noastre. M-am gândit la ce ne spusese Sterling. Mă îndoiam că era întreg la minte, dar eram sigur de curajul lui. Iar acum ştiu măsura curajului lui Sterling. Era concentrat într-o singură direcţie, dar era curat şi neîntinat. Părea capabil de un soi de sacrificiu de sine elementar, în afara oricărei ideologii, a oricărei logici. S-ar fi dus de bunăvoie la spânzurătoare în locul altuia pentru simplul motiv că laţul i s-ar fi părut mai potrivit pentru gâtul lui.

Şi apoi am sărbătorit. S-au pus pancarte şi măsuţe pliante în sala de sport a unităţii. Familiile noastre ne-au privit cum stăteam aranjaţi în formaţie, în vreme ce comandantul batalionului ţinea un discurs înălţător şi solemn despre datorie, iar preotul injecta o doză de umor în parabolele sumbre despre Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Şi s-au servit hamburgeri şi cartofi prăjiţi şi cu toţii ne-am bucurat.

I-am dus mamei o farfurie şi m-am aşezat în faţa ei, ceva mai retras faţă de mulţimile de mame atârnate de umerii fiilor lor şi taţi care-şi ţineau mâinile în şolduri şi zâmbeau la momentul potrivit. Plânsese. Rareori se machia, dar în ziua aceea tot machiajul i se scursese în scobiturile ochilor. I se întinsese pe dosul încheieturii cu care îşi ştersese lacrimile cât stătuse în parcarea cazărmii, în vechiul nostru Chrysler auriu.

— Ţi-am zis să nu faci asta, John, mi-a spus.

Mi-am încleştat fălcile. Pe atunci eram încă destul de tânăr pentru asemenea gesturi de rebel, afectate şi laşe. Le-am tot exersat, de când împlinisem doisprezece ani până când am plecat de acasă, când m-am săturat de atâtea nimicuri şi am chemat singurul taxi care ne făcuse vreodată onoare să intre pe lunga noastră alee cu pietriş.

— E un fapt consumat, mamă.

S-a oprit şi a inspirat adânc.

— Bine. Ştiu, a spus ea. Îmi pare rău. Hai să ne simţim bine.

A zâmbit şi m-a bătut uşor pe dosul mâinilor, cum mi le ţineam aşezate pe masă, iar ochii i s-au umezit uşor.

Şi chiar ne-am simţit bine. M-am simţit uşurat. Cât zăcusem fără somn în noaptea de dinaintea poligonului, trecusem în revistă toate posibilităţile pe care le aveam în faţă. Am fost sigur că o să mor, apoi sigur că o să supravieţuiesc, apoi sigur că o să fiu rănit, apoi n-am mai fost sigur de absolut nimic. De-abia mă abţinusem să mă plimb de colo-colo pe gresia rece şi să nu mă uit pe fereastră, căutând vreun semn pe zăpadă sau în lumina felinarului. Tot nesigur eram. Dar până la urmă am rămas cu teama că o să mor şi mama va trebui să îngroape un fiu pe care-l credea furios. Că va lua drapelul şi mă va coborî în ţărâna cafenie a Virginiei. Că va asculta succesiunea rapidă a salvelor de onoare, gândindu-se că sună ca uşa pe care am trântit-o în urma mea la optsprezece ani, când ea era în grădină, culegând caprifoi de pe gard.

Am ieşit să fumez şi s-o conduc pe mama. Am sărutat-o pe obraz şi am rămas surprins de forţa

buzelor mele.

— Ar trebui să te laşi, mi-a spus ea.

— Ştiu, mamă. O să mă las.

Am strivit chiştocul sub bocanc. Ea m-a îmbrăţişat şi i-am simţit mirosul părului, al parfumului ei, al întregii mele vieţi de acasă.

— O să-ţi scriu cât pot de repede, bine?

S-a îndepărtat încet de mine, şi-a ridicat mâna în semn de rămas-bun, s-a întors şi a luat-o spre maşină. Îmi amintesc că am urmărit cu privirea farurile din spate când ieşea din parcare, le-am urmărit cum se făceau tot mai mici când treceau prin dreptul terenului de instrucţie şi virau din nou înspre ghereta santinelei de la ieşirea din unitate, după care au dispărut. Mi-am aprins o altă ţigară.

Majoritatea familiilor plecaseră deja, în afară de mama lui Murph şi de câţiva alţii pe care nu-i cunoşteam. L-am văzut pe Murph conducând-o de mână prin sala de sport, cercetând rapid fiecare pâlc de oameni care mai rămăseseră, apoi trecând mai departe. Nu mi-am dat seama că mă căutau pe mine până când Murph nu s-a întors în direcţia mea şi l-am văzut cum îi spune ceva mamei sale. M-am ridicat de pe scaunul pe care stătusem şi i-am aşteptat să traverseze liniile terenului de baschet care fusese folosit pentru festivităţi.

Doamna LaDonna Murphy m-a îmbrăţişat cu putere când am făcut cunoştinţă. Era mică şi părea plăpândă, într-un fel îmbătrânită înainte de vreme, dar mai tânără decât mama. Mi-a zâmbit larg când m-a privit, continuând să-mi cuprindă mijlocul cu braţele, privind în sus şi arătându-mi nişte dinţi uşor îngălbeniţi de tutun. Părul îi era blond spălăcit, prins în coc, şi purta nişte blugi şi o cămaşă albastră de lucru, închisă până sus.

— Încă cinci minute, soldaţi, a strigat un subofiţer.

Mi-a dat drumul din îmbrăţişare şi a spus emoţionată:

— Sunt aşa de mândră de voi, băieţi. Daniel mi-a vorbit atâta despre tine. Simt că te cunosc deja.

— Da, doamnă. Şi eu.

— Aşadar o să fiţi prieteni buni?

L-am privit pe Murph, iar el a ridicat din umeri, parcă cerându-şi iertare.

— Da, doamnă, am răspuns. Stăm în aceeaşi cameră şi tot.

— Ei bine, vreau să ştii că, dacă aveţi nevoie de ceva, o să mă ocup eu. O să primiţi mai multe pachete decât toţi ceilalţi.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, doamnă Murphy.

Sterling l-a chemat pe Murph să-l ajute pe un alt soldat să măture grămada de confetti roşii, albe şi albastre din jurul liniei de trei puncte a terenului.

— Şi o să ai grijă de el, da? m-a întrebat ea.

— Hm, da, doamnă.

— Dar Daniel se descurcă bine şi el?

— Da, doamnă, foarte bine.

De unde dracu' să ştiu eu, cocoană? voiam să-i zic. Abia dacă-l cunoşteam pe tip. Încetează.

Încetează să-mi mai pui întrebări. Nu-mi asum nicio responsabilitate. Nu ştiu nimic.

— John, promite-mi c-o să ai grijă de el.

— Bineînţeles.

Sigur, sigur, m-am gândit. Linişteşte-mă tu pe mine acum şi mă duc la culcare.

— N-o să i se-ntâmple nimic, nu-i aşa? Promite-mi că mi-l aduci acasă.

— Promit, am spus eu. Promit să vi-l aduc acasă.

Sterling m-a prins mai târziu, când mă întorceam de la sala de sport spre cazarmă. Stătea pe verandă, iar eu m-am oprit să fumez o ţigară.

— E destul de plăcut afară în seara asta, nu-i aşa, dom' sergent?

El s-a ridicat şi a început să se plimbe de colo-colo.

— Te-am auzit când vorbeai cu mama soldatului Murphy.

— A, da. Chestia aia.

— N-ar fi trebuit să faci aşa ceva, soldat.

— Ce anume?

S-a oprit şi şi-a pus mâinile-n şolduri.

— Ei, hai. Promisiuni? Serios? Acum te-ai apucat să faci promisiuni, sau ce pula mea?

M-am supărat.

— Încercam doar s-o fac să se simtă mai bine, dom' sergent, am spus eu. Nu-i mare scofală.

M-a trântit repede la pământ şi m-a lovit de două ori în faţă, o dată sub ochi şi o dată direct în gură. Am simţit cum pumnul lui îmi împinge buzele între dinţi. Am simţit cum dinţii din faţă îmi taie buza de sus, iar sângele îmi curge fierbinte şi metalic în gură. Buzele mi s-au umflat imediat. Inelul pe care-l purta la mâna dreaptă mă tăiase pe obraz, iar sângele îmi şiroia pe faţă, mi se aduna în colţul ochiului şi picura pe zăpadă. Stătea călare pe mine, privindu-mă doar. Şi-a scuturat mâna îndurerată în aerul rece.

— Fă-mi raport dacă vrei. Mi se fâlfâie, în mă-sa.

Am zăcut în zăpadă o vreme, desluşind constelaţiile strălucitoare, pe care lumina artificială ce se revărsa pe ferestrele cazărmii şi din felinarele bulevardului din apropiere nu reuşea să le acopere. Am văzut Orionul, am văzut Câinele Mare. Când luminile s-au stins în cazarmă, am văzut alte stele, dispuse astfel cu milioane de ani în urmă sau chiar mai mult. Mă întrebam cum arătau oare acum. M-am ridicat şi m-am târât pe scări, în camera mea. Murph s-a ridicat în capul oaselor, dar luminile au rămas stinse. Mi-am dezbrăcat uniforma şi am aruncat-o în dulap, apoi m-am strecurat în aşternuturile bine întinse.

— A fost frumos astă-seară, a spus el.

N-am răspuns. L-am auzit cum se răsuceşte în patul lui.

— Eşti bine?

— Da, sunt bine.

Am privit pe fereastră, printre vârfurile brazilor înşiruiţi printre barăci. Ştiam că măcar câteva dintre stelele pe care le văzusem dispăruseră probabil, prăbuşindu-se în vid. Mă simţeam ca şi când aş fi privit

o minciună. Dar nu mă deranja. Lumea ne preschimbă pe toţi în mincinoşi.

1. Vale seacă (n. tr.).

3

Martie 2006
Kaiserslautern, Renania-Palatinat,
Germania

Nu mult după ce am plecat din Al Tafar, am început să mă simt ciudat. Mi-am dat seama de asta prima dată pe autostrada dintre aerobază şi Kaiserslautern. Copacii de dincolo de geamul taxiului formau o ceaţă argintie, dar vedeam clar cum mugurii verzi ai primăverii se desfăceau, desprinzându-se din iarna pe sfârşite. Îmi amintea de război, deşi nu mă despărţea de el decât o săptămână şi, fără să ştiu la acel moment, amintirile păreau să-mi fie tot mai aproape pe măsură ce mă îndepărtam mai mult de circumstanţele care le dăduseră naştere. Acum bănuiesc că creşteau aşa cum cresc şi alte lucruri. În liniştea taxiului, copacii subţiri îmi aminteau de război – anul petrecut în deşert părea lipsit de anotimpuri, cu excepţia toamnei. Era un sentiment neliniştitor să vezi cum zilele se schimbă în altele, iar praful acoperă totul în Al Tafar, astfel încât până şi zambilele înflorite deveneau un fel de zvon.

Mi-am închipuit că avea să ne fie mai uşor dacă ajungem într-un loc temperat, unde trecerea de la iarnă la primăvară era atât de limpede, dar m-am înşelat. În Germania, în aerul rece şi umed de martie pielea mea a resimţit un şoc, iar când locotenentul a spus că n-o să primim liber, chiar dacă nu puteam pleca decât a doua zi, aşa că trebuia să stăm şi să aşteptăm, am decis că îmi câştigasem deja dreptul la o zi liberă.

A trebuit să merg pe jos vreun kilometru ca să trec de poarta de siguranţă şi încă doi până a apărut primul şir de case pe stânga. Cerul nu mai era acum atât de luminos, iar în aer plutea o ceaţă fină, persistentă. Văzut din avion, soarele părea, vesel şi atoatestăpânitor, dar acum se ascunsese în spatele norilor ce semănau cu nişte desene palide, trasate cu funingine. Clădirile erau mai colorate decât îmi imaginasem că pot fi nişte clădiri, cu finisaje pastelate, delicate, vopsite în nuanţe de crem şi galben, în strat gros, pe pereţii de stuc. Am luat-o către oraş, pe lângă cafenele discret luminate din care răzbăteau mirosuri pătrunzătoare, ameţitoare, pe lângă oameni singuratici care se plimbau pe stradă, cu gulerele impermeabilelor strânse bine în jurul gâtului, măsurându-mă din priviri. De fiecare dată, coteau într-o altă direcţie, schimbându-şi destinaţia.

Mi-a făcut bine să merg prin ploaie singur în ziua aceea. Am observat că soarele se odihnea deasupra şirurilor înalte şi ordonate de pini şi mesteceni şi am căpătat un sentiment de linişte când treceam pe lângă localnici. Atunci nu mi-aş fi dat seama, dar acum, uitându-mă în urmă, pot spune că absenţa vocilor

îmi dădea o senzaţie de pace. Treceam unii pe lângă alţii, iar privirile ni se întâlneau scurt, când sunetul bocancilor mei răsuna amplificat de pietrele din pavaj sau de ziduri, apoi privirile ne rătăceau în altă parte, iar ei mă identificau după pielea arsă de soare şi tăbăcită drept american, n-are rost să-i vorbim, nu va înţelege, iar eu îmi spuneam: Vă mulţumesc, sunt obosit şi nu ştiu ce să spun. Dar în momentul ăla trecuserăm deja unii pe lângă alţii. Şi a fost plăcut să simt undeva, în spatele sternului, că separarea aceasta era explicabilă, o simplă slăbiciune a limbii, iar singurătatea mea îşi putea găsi altă cauză pentru a continua încă o bucată de timp.

Am ajuns la un sens giratoriu unde zăboveau două taxiuri argintii. Am ciocănit uşor în geamul primului taximetrist. Şoferul, un bărbat cu ochi mari şi o gură mică, aproape fără buze, s-a îndreptat în scaun. A lăsat geamul în jos şi şi-a scos capul afară, aplecându-l uşor. Aveam mâinile băgate în buzunarele din faţă ale blugilor şi m-am aplecat şi eu înspre el.

— În oraş, am spus încet.

O clipă ne-am aflat foarte aproape, aproape atingându-ne, iar el a rostit ceva ce nu am înţeles.

— *No sprechen*, am zis.

El a oftat, a zâmbit şi a făcut semn cu mâna înspre bancheta din spate a taxiului, iar eu am urcat.

Şi atunci a început, pe drumul scurt către Kaiserslautern. Am mers în tăcere, fără politeţuri, iar radioul a rămas închis. Mi-am rezemat capul de geam şi am privit cum răsuflarea mea crea condens. Am trasat cu degetul linii simple pe sticla aburită; prima dată una, apoi o alta, până am desenat un pătrat, un geam mai mic înăuntrul geamului portierei. În timp ce priveam pe fereastră copacii care mărgineau şoseaua, muşchii mi s-au încleştat şi am început să transpir. Ştiam unde mă aflu: pe un drum din Germania, absent de la apel, aşteptând să iau avionul înapoi spre Statele Unite, dar trupul meu nu ştia asta: un drum, o margine de drum şi o altă zi. Degetele mi se încleştau pe o armă care nu era acolo. Le-am spus că arma nu trebuia să se afle acolo, dar degetele mele nu voiau să asculte şi continuau să se strângă în jurul locului unde ar fi trebuit să se afle arma, iar eu am continuat să transpir şi inima îmi bătea mult mai repede decât aş fi zis că e normal.

Ar fi trebuit să fiu fericit, dar nu îmi amintesc să fi simţit altceva decât o amorţeală surdă, pulsândă. Eram foarte obosit şi priveliştea estompată a copacilor argintii de pe marginea drumului aducea cu sine alinarea a ceva nou şi deopotrivă statornic. Voiam să cobor şi să-mi trec mâinile peste scoarţa lor. Ştiam sigur că era netedă şi, deşi mai ploua cu picuri parcă suspendaţi în aer, voiam să cobor. Să las ploaia să-mi curgă pe gâtul şi mâinile arse de soare, s-o simt.

Aşa am ajuns în oraş, în tăcere, înăbuşindu-mi un uşor tremur al mâinilor. M-a lăsat pe o stradă largă. Soarele plutea prin ploaie, pe jumătate ascuns, deasupra clădirilor palide. Câteva felinare erau aprinse şi împrăştiau o lumină palidă în după-amiaza cenuşie şi, după ce i-am plătit şoferului cursa, am luat-o spre marginea oraşului. Intram şi ieşeam din cercurile de lumină create de razele ce se strecurau prin spărturile norilor şi felinarele neputincioase. Când am ajuns la capătul Turnerstrasse, luminile căpătaseră un ritm al lor. Trecerea mea prin ele a devenit mai regulată, ceva ferm, pe care să mă bizui. Îmi închipuiam că Sterling şi alţii o să-şi croiască drum afară din bază, ca să facă tărăboi prin baruri. Speram să nu-i văd, nu doar pentru că plecasem fără învoire. Până şi numai gândul la el îmi făcea fierea să fiarbă,

provocându-mi o arsură vie, acidă în gât.

Am trecut pe lângă o catedrală mare, pe dreapta, şi răcoarea pătrunzătoare din aer m-a făcut să mă strecor înăuntru. Interiorul catedralei era luminat atât cât să reflecte şi lumina palidă de afară. Am găsit o broşură la intrare care prezenta istoricul bisericii în germană şi engleză şi am desfăşurat-o, încercând să mă ascund în spatele ei. M-am adăpostit într-o strană din spatele naosului transversal. Un grup de şcolari îşi începuse turul şi, deşi explicaţiile erau în germană, am încercat să le urmăresc cât puteam, pe broşura pe care o aveam în mână.

Era o catedrală veche. Soarele îşi schimbase poziţia, astfel încât lumina ce pătrundea prin vitraliile înalte, roşii şi albastre, nu mai scălda podeaua de marmură. Părea să se unească din ambele direcţii, în absidă şi naos, foarte sus, printre bolţi şi vechile capiteluri sculptate. Picioarele copiilor ridicau praful în aer cu paşii lor mărunţi şi târşâiţi, iar praful rămânea suspendat în lumină, aşa cum se întâmplă câteodată.

În celălalt capăt al bisericii, în spatele altarului, un preot se pregătea pentru slujbă. L-am urmărit în timp ce aduna lumânări şi tămâie şi aranja lucrurile pe o măsuţă din spatele lui.

Ghida şi-a oprit grupul de copii. Şi-a dus mâna la gură, apoi la urechi şi ochi. Era ca şi cum şi-ar fi sărutat atingerea, auzul şi apoi vederea. Cu toţii eram foarte tăcuţi, şi ghida, şi copiii, şi eu, iar preotul părea să ne fi observat din cauza liniştii. Copiii au început să înainteze pe lângă pereţi, cei mai mulţi chicotind şi jucându-se de-a leapşa, în timp ce alţii scoteau sunete de ohooo şi ahhh, minunându-se în faţa portretelor sfinţilor. Citeam numele sfinţilor din broşură pe măsură ce copiii înaintau şi încercam să mă imaginez copil, dând cu ochii pentru prima dată de ele.

Iată-l pe frumosul Sebastian, cu săgeţile înfipte în piept. Sângele care-i curgea din răni semăna cu ceara scursă de pe lumânări, întărită şi înţepenită, cumva îngăduindu-i omului să stea atârnat pe zidul unei biserici, neschimbat şi veşnic muribund de un mileniu întreg. Şi iat-o pe Tereza era acolo, gemând ca o femeie în orgasmul rănilor ei arzânde. Şi mai era Sfântul Ioan Maria Vianney cel incoruptibil, soldatul care a fugit de armata lui Napoleon şi care asculta spovedanii douăzeci şi patru de ore pe zi, a cărui inimă odihneşte separat, la Roma, fără nici o podoabă, într-o casetă mică de sticlă, întreagă, neputrezită, lipsită doar de viaţă. Ce păcat, m-am gândit. Tot sângele acela devenit acum ceva grotesc, o ciudăţenie instituţională.

În interiorul răcoros al catedralei, copiii scoaseră un alt ooohoo. Răsuflarea li se ridică într-o unică dâră de abur opac, aşa cum se ridicase într-o singură voce plăpândă pluti scurt pe deasupra capetelor noastre, acoperind o clipă imaginea altarului şi lumina palidă, trandafirie, ce cădea prin vitraliu, şi dispăru. Am ascultat clinchetul tocurilor mici în piatră şi marmură. Am privit în sus înspre bolţi, la ramele ce încadrau imaginea sfântului, la filigranul delicat ce părea să se întindă peste tot, ca iedera sălbatică, şi am citit: „Tot ceea ce pare aur este cu adevărat aur“. Mi-am repetat cuvintele în gând. Le-am repetat cu voce tare. Mi-am coborât privirea ca să citesc şi restul, dar nu mai era nimic. Broşura se termina cu acele cuvinte.

În timp ce citeam, preotul a plecat de la locul său din spatele altarului. Am fost surprins să-l văd aplecat deasupra mea când am pliat broşura. Era mic de statură, purta ochelari cu ramă de metal şi mă privea zâmbind cu gura închisă, cu zâmbetul acela care poate fi plin de empatie şi condescendent

totodată, în funcţie de persoana care-l afişează.

— Nu aveţi voie să fumaţi aici, mi-a spus el.

— Cum? Ah. Căcat. Îmi pare rău.

Nici măcar nu-mi dădusem seama că aprinsesem o ţigară. Vârful i-a strălucit roşu în lumina palidă până când am stins-o de tocul bocancului şi am pus-o în buzunar.

— Pot să v-ajut cu ceva?

Probabil că prezenţa mea i se părea o ciudăţenie.

— Nu, mă uitam doar. Sunt în permisie, am minţit eu.

A arătat înspre broşură.

— Are o istorie interesantă, nu?

— Îhî. Da, m-am bâlbâit, sigur.

A întins mâna.

— Sunt părintele Bernard.

— Bartle. Soldat Bartle.

S-a aşezat la capătul stranei, a chicotit un pic şi şi-a netezit pantalonii.

— Şi eu sunt un fel de soldat.

Am rămas tăcut o clipă.

— Aşa este, am spus.

— Pot fi sincer cu dumneata?

— Bineînţeles.

— Pari tulburat.

— Tulburat?

— Da. Împovărat.

— Nu ştiu. Cred că sunt bine, bănuiesc.

— Am ceva experienţă, ştii. Am putea vorbi, dacă vrei.

— Despre ce? am întrebat.

— Asta dumneata hotărăşti. Eu aş asculta doar.

Am observat că-mi tot trosneam degetele de la mâna stângă.

— Nu ştiu, părinte. Nu prea ştiu cum se fac chestiile astea. Nu sunt catolic, de-astea…

A râs.

— Nu trebuie să fii catolic. Le-am făgăduit oamenilor că pot să-mi spună lucrurile pe care nu vor să le zică altora, asta-i tot.

Scrijelisem cu unghia o fâşie îngustă de lac de pe strana de lângă mine.

— Cred că e un lucru bun. Ce faceţi dumneavoastră, vreau să zic.

— Există o zicală veche despre situaţii de genul ăsta.

— Care anume?

— Eşti bolnav ca secretele pe care le ţii în tine.

— Există câte-o zicală pentru orice, nu-i aşa?

— E adevărat.

A zâmbit iarăşi.

M-am gândit o vreme.

— Adică vreţi să spuneţi ar trebui să mă spovedesc sau cum?

— Ei, nu chiar, nu chiar… doar… vorbim.

— Am făcut o greşeală, atâta tot.

— Toată lumea greşeşte, a spus el.

— Nah, am zis. Nu-i aşa. Nu chiar.

Copiii şi ghida ieşiseră unul după altul din catedrală. Lumina nu mai cădea prin vitralii, care păreau nişte găuri întunecate sub tavanul bisericii, în strălucirea palidă a lămpii şi a lumânărilor.

M-am rezemat de spetează, iar el a rămas aşezat la capăt, puţin mai departe de mine, şi m-am gândit cât de ciudat era să mă aflu acolo, în luminile acelea pâlpâinde, înfrigurat şi ud. Mă simţeam străin, străin într-un fel acut şi copleşitor. Am simţit impulsul de a o lua la fugă, dar nu am făcut-o.

Amândoi tăceam stânjeniţi.

— Apreciez gestul, dar ar fi mai bine să plec. Mulţumesc pentru timpul acordat, părinte. Dacă nu mă întorc curând o să fie vai de pielea mea. Ei, înţelegeţi la ce mă refer.

M-am întors şi am traversat naosul transversal, înspre uşile mari din lemn de la intrarea în biserică. Nu se mai auzea alt zgomot în afara paşilor mei când preotul a strigat:

— Vrei să mă rog pentru dumneata?

M-am gândit la întrebarea preotului şi am privit de jur împrejur prin catedrală. Era un loc frumos, cel mai frumos pe care-l văzusem de o veşnicie. Dar era un soi de frumuseţe tristă, ca toate lucrurile create ca să ascundă motivul urât pentru care existau. Am scos broşura din buzunar. Toată istoria bisericii era scrisă acolo, trei pagini ce acopereau un mileniu. Vreun fraier trebuise să hotărască ce merita amintit, trebuise să enunţe totul clar, pe înţelesul oricui s-ar fi nimerit să caşte gura pe acolo. Eu aveam din ce în ce mai puţin control asupra proprie-mi istorii cu fiecare zi ce trecea. Cred c-ar fi trebuit să fac şi eu un efort. Ar fi trebuit să fie uşor să reconstitui totul: s-a întâmplat asta; am fost aici, apoi s-a întâmplat asta, toate ducând inevitabil la momentul prezent. Aş fi putut lua o mână de ţărână de pe stradă, puţină ceară de la o lumânare de pe altar, cenuşă din cădelniţa care se legăna când am trecut pe lângă ea. Aş fi putut aduna toate astea la un loc, în speranţa că voi putea găsi ceva esenţial care să dea înţeles vreunui loc sau moment anume. N-am făcut-o. În mintea mea, certitudinea îşi cedase tot teritoriul. Nu-mi mai rămăsese decât o mare harababură, nimic mai mult. Mi-am dat seama, cum stăteam în biserică, acolo, că exista o distincţie clară între ceea ce rămânea ca amintire, ceea ce era rostit şi ceea ce era adevărat. Şi nu credeam că-mi voi da vreodată seama care-i una şi care-i alta.

— Nu, domnule. E-n regulă.

Apreciam gestul, dar părea ceva impus şi oarecum lipsit de noimă, aşa cum ajung să pară toate gesturile.

— Pentru vreun prieten, poate?

— Am avut un prieten. Am un prieten pentru care v-aţi putea ruga.

— Cum îl cheamă? a întrebat preotul.

— Daniel Murphy. În luptă. A fost ucis la Al Tafar. A murit ca… Am privit înspre zidul unde atârnau picturile cu sfinţi. Nu contează.

Biserica se întunecase, nu mai erau decât câteva sfere de lumină ce izvorau din lumânările strălucitoare şi din câteva lămpi difuze.

Totuşi, aşa se dusese Murphy, plutind în jos, spre acel cot al Tigrului, unde a trecut sub umbra movilei în care a fost îngropat Iona, cu orbitele pline de apa în care plutea; peştii începuseră deja să-i devoreze carnea. Simţeam obligaţia de a mi-l aminti exact, căci amintirile conferă semnificaţie şi nimeni altcineva nu va şti vreodată ce i s-a întâmplat, poate nici măcar eu. Nu am mai înaintat deloc de-atunci cu adevărat. Când încerc să înţeleg, nu pot. Când încerc să mi-l scot din minte, se întoarce şi mai repede, şi mai brutal. N-am linişte. Păi, şi ce? O merit.

— Şi pentru ce să mă rog? m-a întrebat.

M-am gândit din nou la Sterling.

— Dă-i în pula mea pe toţi, mi-am spus în barbă. M-am întors către preot. Mulţumesc, părinte. Vă puteţi ruga pentru ce doriţi dumneavoastră, bănuiesc – pentru orice credeţi că nu va fi o pierdere de timp.

Am ieşit pe strada pietruită, cu privirea în pământ. Sunt sigur că oamenii m-au observat, pentru că mi s-a părut că aud câteva exclamaţii în timp ce mergeam, dar nu mi-am ridicat niciodată privirea. Nu simţeam nevoia. Eram total rupt de lume.

Am mers aiurea până când am văzut cum lumina unei lămpi se cerne blând prin perdelele roşii ale unei clădiri de la periferia oraşului. Am auzit muzică şi voci de femei răzbătând prin deschizăturile înguste de deasupra pervazului ferestrei. Nu căutasem anume acest loc, dar îmi amintesc că un cercetaş din Al Tafar îmi scrisese adresa pe capacul rupt al unui pachet de ţigări. „Cel mai bun loc din istorie dacă vrei să fuţi ceva. E un loc crucial, în pula mea“, îmi spusese. Poate avusesem de gând să ajung aici. Am vrut ceva, ceva diferit, dar nu mi-am imaginat că asta însemna să fut ceva. Am aprins o ţigară şi am rămas în faţa clădirii câteva minute. Ploaia continua să cadă cu stropi fini peste oraş şi eram aproape ud până la piele. Până şi ţigara era udă în partea de sus, ardea inegal şi trebuia să trag puternic în piept ca să nu se stingă în ploaie.

După sunetele care-mi ajungeau la ureche, părea rost de distracţie înăuntru, dar aglomeraţia începuse deja să mă irite. Dac-ar fi fost Murph cu mine, m-am gândit. Dar Murph nu era cu mine. Nu va fi niciodată. Eram singur.

Poate dacă lucrurile ar fi stat puţin altfel în Al Tafar, era o treabă. Dar lucrurile stăteau cum stăteau, indiferent de dorinţa noastră ca ele să se fi întâmplat altminteri. În ciuda unui instinct vechi de când lumea de a găsi o explicaţie mai complexă decât aceasta, ceva la un nivel de profunzime şi intensitate pe măsura nedumeririi pe care o simţeam, lucrurile chiar erau simple.

Chiar Murph îmi spusese asta, când stăteam la marginea unui câmp plin de leşuri putrede şi palide împrăştiate sub soare, ca nişte trunchiuri de copaci aruncate la mal. „Dacă nu încalcă nici o regulă, e

obligatoriu“, murmurase el în barbă. Nu se adresa cuiva anume. Pe atunci nu prea vorbea, aşa că l-am ascultat cu atenţie când a vorbit. Din ziua aceea m-am tot gândit ce voise să spună şi nu am înţeles decât când m-am aflat în faţa casei cu perdele luminate. Oamenii întotdeauna au făcut aşa, m-am gândit, au căutat să ocolească adevărul gol-goluţ: un viitor nedefinit, fără nici un destin, fără nici o mână brăzdată de vene care să intervină în vieţile noastre, ci doar ceea ce se întâmpla şi simpla noastră prezenţă ca privitori. Să fii conştient de asta nu era de-ajuns, m-am chinuit să-i dau o semnificaţie, aşa cum făcuseră probabil oamenii de aici, din Germania, cu mulţi ani în urmă, căutând vreun tipar în ciudăţeniile care se întâmplau, acoperindu-şi chipurile cu cenuşă şi pigmenţi de la fructele de pădure pe care le adunaseră de prin văi primăvara, la dezgheţ, stând aplecaţi deasupra trupurilor băieţilor, femeilor sau bătrânilor, acoperite cu frunze sau ierburi gata să fie aprinse sub pietrele ce le vor ţintui la pământ în caz că flăcările şi dogoarea şi zgomotul focului le vor trezi din somnul lor ciudat.

Uşa s-a deschis în timp ce eram pierdut în gânduri. A ieşit un bărbat şi şi-a tras borul pălăriei peste faţă. Când m-a văzut, şi-a ridicat gulerul hainei, încât părea doar o siluetă înfăşurată în stofă păşind vioi pe drum. Uşa a rămas deschisă şi prin deschizătura îngustă am putut să văd înăuntru. Nişte femei râdeau şi serveau băuturi într-un salon. Câţiva bărbaţi stăteau pe piese de mobilier uzate, cumpărate la grămadă pe nimic, frământându-şi mâinile şi aşteptând ca femeile să le aducă băuturile şi să li se aşeze în poală. Atunci când femeile veneau, bărbaţii îşi deschideau larg braţele şi-şi dădeau capetele pe spate ca să le primească. Din casă se auzea tare muzică de fanfară şi am urmat-o înăuntru.

Un mic bar improvizat era înghesuit lângă peretele cel mai îndepărtat. M-am aşezat pe un scaun înalt. Mai toată tapiţeria din piele îi era crăpată şi jupuită. O fată de la bar mi-a zis ceva, dar nu am înţeles-o. Era mare gălăgie înăuntru şi m-a măsurat din priviri, iar eu am rămas pe loc, fără să-i răspund. Avea un păr frumos, roşcat, care până şi în încăperea plină de fum, părea să răspândească o lumină a lui. Părea netezit artificial, căzându-i nu tocmai vertical pe umeri, şi mi-am imaginat nişte bucle fine care se arcuiau atunci când se mişca. Pielea îi era palidă şi pistruiată şi o vânătaie mov închis i se iţea sub ochiul drept.

— Whisky? am întrebat-o.

Moliciunea şi timiditatea propriei mele voci m-a speriat. Răzbătea cu greu prin fum şi muzică, dar ea a părut totuşi să mă audă. S-a întins după o sticlă de pe raftul de sus. Am clătinat din cap şi am arătat în jos.

— Mai jos, am spus.

Mi-a turnat un pahar, iar eu l-am lăsat să-mi încălzească gâtul şi să mă ardă la stomac, trăgând o duşcă zdravănă, înainte de a-l lăsa jos. Nu mi-a zâmbit deloc. Am privit-o cum se mişcă prin încăpere, atingând braţele oamenilor de afaceri şi ale adolescenţilor care beau şi-şi aşteptau rândul la vreuna din celelalte fete. Am bănuit că ea avea liber de la îndatoririle respective în seara aceea, poate din cauza ochiului vânăt sau din alt motiv.

O vreme am fost singurul client al barului. Când nu-mi umplea paharul, se sprijinea cu spatele de perete şi-şi încrucişa braţele palide peste sânii mici. Nu prea mă privea, iar atunci când îi întorceam privirea, se uita repede în altă parte. Ochii albaştri aveau cearcăne roşii şi, după câteva pahare de whisky, am încercat să-i vorbesc.

— Te simţi bine? am întrebat-o.

Începea să mi se împleticească limba.

Nu mi-a răspuns. Singurul nostru contact era când ridica sticla şi înălţa din sprâncene ca să vadă dacă mai voiam un pahar.

Am auzit un trosnet în peretele scării. Cel care cobora, lovindu-se când de un perete, când de celălalt, era sergentul Sterling. Nu am fost chiar surprins. Nu puteam fi singurul soldat care auzise de locul ăsta. Era fără tricou, sângera uşor la colţul gurii şi în mâna stângă ţinea o sticlă plină cu ceva tărie incoloră. Sticla strălucea în fumul şi lumina galbenă şi rece care se răspândea din becurile chioare atârnate în tavan. Atunci când m-a văzut a urlat rânjind:

— Soldat Bartle!

Am tresărit. Aproape că am alunecat de pe pielea roasă a scaunului de bar. Se mai auzeau câţiva oameni care făceau gălăgie la etaj şi l-am văzut pe Sterling ezitând o clipă, când pe chipul schimonosit de băutură i s-a întipărit expresia recunoaşterii. M-am rugat în gând să se întoarcă şi să urce înapoi la etaj, dar rugăciunile mele erau zadarnice, ştiam prea bine. A coborât şi a smucit un scaun, trăgându-l cât mai aproape de al meu, iar răsuflarea îi era adâncă şi întretăiată. Tatuajele de pe piept i se ridicau odată cu respiraţia; m-a cuprins pe după umeri şi m-a strâns tare. Încă mai zâmbea printre dinţii lui albi, iar ochii îi erau larg deschişi, injectaţi şi albaştri precum crenguţele uscate de lavandă.

Fata de la bar se retrăsese din calea lui când coborâse scările, aşa că mi-a dat drumul şi a ocolit barul, împleticindu-se.

— În seara asta nu? a bolborosit. Ha, curvo? În seara asta nu?

A apucat-o de faţă cu mâna liberă şi a strâns-o, iar ea s-a zbătut să se elibereze şi am văzut o pată roşu-închis pe obrajii ei, acolo unde o strânsese. Sub apăsarea degetelor lui, obrajii i se afundaseră printre dinţi şi fata încerca să se smulgă din strânsoare. Lacrimile îi curgeau printre resturile de rimel, dar îşi ţinea bărbia fină încleştată şi stătea cât mai înaltă şi ţeapănă, împotrivindu-se mâinilor lui.

— Sergent Sterling, am bâiguit eu. Haideţi să beţi ceva cu mine.

Am văzut că m-a auzit, am sesizat o uşoară tresărire în spatele urechilor, iar pielea de la tâmple i s-a încreţit uşor, dar nu i-a dat drumul. Am tras adânc în plămâni aerul stătut din jurul meu, într-o respiraţie lungă, şi am urlat:

— Hai, zdreanţă! Bea!

Înainte să-i dea drumul, a împins-o, iar ea s-a lovit cu capul de peretele din spatele barului cu o bufnitură puternică. Tencuiala a crăpat puţin, iar ea a zbughit-o la fugă în jurul barului, dar el a prins-o de braţ. A strâns-o de cot, forţând-o să-şi îndrepte mâna.

— Treci înapoi.

Acum ea plângea în tăcere, iar urmele roşii de pe obraji arătau ca zâmbetul trist, pictat, al unui clovn, iar rimelul îi curgea în şiroaie negre sub ochi. El s-a aşezat lângă mine, m-a bătut pe spate şi m-a prins de ceafă.

— Nici în vise n-ai visat, soldat, a urlat el.

Încăperea se golise de mult. Unii clienţi urcaseră la etaj cu fetele, alţii, nevoind să aibă de-a face cu o

gloată de americani beţi, îşi luaseră tălpăşiţa în noapte. Ceasul din spatele barului arăta aproape ora două dimineaţa.

— Asta e libertatea totală, Eroule, a râs el. Doamne, ce-mi mai place.

Mirosul cald, pătrunzător, de whisky începuse să mă ameţească. Sterling a rămas tăcut o vreme înainte să vorbească. Am aprins o ţigară şi fumul ei a plutit deasupra noastră în lumina galbenă. Fata s-a lăsat să alunece, cu spatele lipit de zid, şi s-a aşezat pe vine.

— Hei, îţi aminteşti expresia de pe faţa lui când arăboaica aia s-a aruncat în aer la popotă?

— A cui faţă? am întrebat.

— A lui Murph. Haide, omule. A lui Murph.

— Nu chiar, dom' sergent. Ziua aia a fost nasoală.

— Căcat. Arăboaica s-a evaporat, soldat. Puuf. S-a evaporat.

— Şi-a încolăcit braţele în jurul gâtului meu şi m-a strâns.

Puuf. S-a evaporat.

— Mda.

— Avea o expresie ciudată pe faţă.

— Nu-mi aduc aminte.

— Credeam că-ţi aminteşti totul. Ca un geniu din ăla retardat sau ceva.

Am încercat să râd ca să destind atmosfera.

— Sunteţi mangă, dom' sergent, am spus.

— Mdea. Dar vezi cum?

— Sigur. Îhî. Sigur că văd.

— Eu sunt la comandă.

Am râs agitat.

— Ştiu.

— Când eu sunt la comandă, treaba iese bine. Când îi las pe alţii să mă aburească… Nimic nu merge în unitatea asta.

Am încercat să schimb subiectul.

— De ce v-aţi gândit la Murph?

— Dă-l în pula mea pe Murph.

N-am spus nimic.

— Noi ştim ce s-a întâmplat. Măcar atât.

Era beat. Nu-l mai văzusem niciodată aşa: gata să-şi piardă controlul, posac şi oarecum sentimental, în felul lui. Parcă era gata să se elibereze de ceva, nu eram sigur de ce anume, dar nu voiam să mă aflu prin preajmă când avea să se întâmple asta.

Şi-a lipit degetul de pieptul meu şi apoi de al lui.

— Noi ştim. Tu şi cu mine. Ca şi când am fi căsătoriţi. Să nu uiţi. Te am la mână, în pula mea, soldat. Te duc în faţa Curţii Marţiale oricând vreau, în mă-sa. Înţelegi?

Şi-a ridicat degetul mare şi mi l-a ţinut în dreptul feţei, lipindu-şi ferm şi deliberat pumnul de obrazul

meu. Apoi şi-a răsucit mâna şi a apăsat degetul mare pe lemnul lăcuit şi închis la culoare al barului, frecându-l de suprafaţa lui, ca şi când ar fi strivit un gândac.

— Uite aşa. Al meu eşti. Şi fără învoire? Prea uşor, în pula mea, soldat.

Urma să mă liberez în curând. Serviciul de trei ani lua sfârşit. Ieşeam din armată când ne întorceam în state.

— N-o s-o faceţi, am spus.

Nu prea credeam. Ştiam că Sterling era în stare de orice.

— Şi eu vă pot da în gât. Dumneavoastră eraţi comandantul, vă amintiţi?

— Ah, a mormăit el. Îi doare pă toţi în pulă de Murph, a spus el.

Când a rostit fricativa din numele lui Murph, a început să râdă. Îi simţeam răsuflarea pe buze. Când a vorbit şi-a dezvelit dinţii, iar ochii i s-au aprins puţin, iar culoarea lor a părut să pălească şi să dispară.

— Nimeni, omule, nu mai vrea să ştie. Dacă ar vrea, ar afla, nu? Că doar n-o fi singurul căcat de soldat ucis în luptă cu căcaturile lui de medalii şi cu povestea aia de căcat turnată mă-sii?

A sorbit ultima picătură din sticlă, înclinând-o uşor deasupra capului. Am urmărit cum mărul lui Adam îi împingea lichidul incolor în jos pe gât. Când a terminat a dat cu sticla de perete, deasupra capului fetei. Nu s-a făcut ţăndări. Sticla groasă a rezistat şi a făcut „trosc“, tare de tot, când s-a ciocnit de perete, apoi a căzut.

— Am putea să spunem noi totul, am zis. Să terminăm odată cu toată chestia asta.

A râs.

— Iar o iei de la capăt, soldat. Geniu retardat.

M-am trezit la etaj. Eram întins pe un pat, de fapt pe două saltele puse una peste alta. Tapetul de pe perete era în dungi galbene, decolorat şi desprins pe alocuri. Am auzit apa curgând la capătul holului. Vedeam reflecţia fetei de la bar în oglinda murdară, prin uşa deschisă. Au trecut câteva clipe înainte să o recunosc. A ieşit din baie într-un halat roz, ponosit. I-am zărit pistruii presăraţi pe piept, pe braţe, pe picioarele lungi şi albe.

— A plecat? am întrebat-o.

A luat o cârpă umedă şi mi-a apăsat-o pe frunte. Mi-era rău.

— Da, a spus.

— Vorbeşti engleza.

— Bineînţeles.

Nu-i puteam identifica accentul. Avea urme de ace pe mâini. Nu era vreo sfântă. Nici eu. Am văzut că vânătaia de sub ochi i se închisese şi mai tare la culoare. Acum era de un negru intens. M-am întins din nou pe pat.

— Îmi pare rău, i-am spus. Ar fi trebuit să acţionez altfel.

— Ai încercat. E ceva.

— Vrei să… am început eu.

Nu ştiam ce anume voiam de la ea. M-a întrerupt.

— Vorbeşti serios?

O expresie de mare tristeţe i s-a întipărit pe faţă, iar buza de jos a început să-i tremure uşor; mi-a tras o palmă.

— Nu. Nu aia, am spus, deşi cumva chiar asta doream, să deţin controlul asupra ceva, măcar pentru două minute.

Dar mi-era greaţă de mine. M-am gândit la tipul care-mi dăduse adresa. Probabil că el o făcuse şi probabil că era mort. Mi-am imaginat trupul care se dezintegra prăbuşindu-se în sine însuşi, carnea care putrezea şi apoi se mistuia cu totul, cu pielea buzelor crăpând până când rămânea doar un strat subţire de ţărână aşternut peste craniul lui. I-am pus mâinile la baza cefei mele. I le-am mişcat înainte şi înapoi, frecându-i-le de părul foarte scurt din părţi. M-am aplecat şi am apucat un coş vechi de gunoi din metal de lângă pat şi am vomitat în el. Ea m-a frecat pe spinare. A îngenuncheat la picioarele patului, iar eu m-am ridicat în capul oaselor.

— Sunteţi toţi atât de trişti, a spus ea.

Un ciripit ciudat mi-a ajuns la ureche de dincolo de ferestrele dormitorului şi am văzut câţiva grauri zburătăcind în lumina slabă a stâlpilor de iluminat. Zburau în cercuri sau erau foarte mulţi şi întreg stolul trecea prin lumină, ca să poposească pe vreun acoperiş sau pe vreun copac care dorea să i se umple ramurile, cel puţin până când aveau să-i dea frunzele şi florile, până ce iarna se va fi îndepărtat îndeajuns. Am stat aşa o vreme. Într-un sfârşit, mi-am luat mâna de pe mijlocul ei subţire şi am privit-o.

— Au plecat toţi? am întrebat-o.

Ea a dat din cap.

— O să cobor la parter să dorm acolo dacă e-n regulă.

— Da, bine.

Încă eram destul de ameţit şi îmi simţeam capul greu. M-am dus în spatele barului şi am găsit o sticlă de whisky. M-am aşezat pe podea, am privit pe fereastră şi am băut restul de whisky. Soarele s-a înălţat deasupra unui mic canal de peste stradă. Mă simţeam foarte obosit, tot uitându-mă fâşia îngustă de apă, întrebându-mă dacă e rece.

Lumina devenea tot mai cenuşie când am deschis ochii. Felinarele erau încă aprinse pe stradă. În gură aveam un gust amar. M-am uitat în jur ca să văd unde mă aflam. Capul îmi zvâcnea. Mâinile îmi erau foarte reci şi mi-am dat seama că zăceam cu faţa în jos pe malul canalului îngust, cu mâinile atârnându-mi în apă. Era liniştită şi sticloasă şi nu se clintea decât când îmi mişcam uşor mâinile. Le-am scos, m-am ridicat şi am început să mi le frec una de alta ca să simt din nou. Dumnezeule, cât e ceasul? m-am gândit. Casa se afla pe partea cealaltă a străzii. Femeile stăteau pe verandă ca nişte cariatide obosite, fiecare sprijinindu-se fiecare de câte o coloană strâmbă şi cojită. Nu s-au mişcat, iar eu m-am ridicat în picioare şi m-am întors către ele, iar ele nu s-au clintit, ca într-un tablou însufleţit.

— Unde-i fata? am urlat.

Au rămas cum erau preţ de încă o clipă şi apoi s-au întors şi au intrat una după alta pe uşă. Înăuntru era linişte sau aşa părea, iar eu am rămas holbându-mă la casă până mi-am dat seama că trebuia să se fi făcut de zi.

Când am ajuns înapoi la bază, locotenentul era furios. Nu a ţipat, mi-a spus doar: „Du-te şi te spală, Bartle“. L-am ascultat şi după ce am terminat m-am schimbat într-o uniformă curată, mi-am tras o jachetă de teren peste umeri şi am adormit pe o bancă în terminal. Doar câţiva poliţişti militari şi ofiţeri mai erau treji.

M-a trezit un ghiont în umăr, apoi o zgâlţâială mai puternică. M-am întors şi sergentul Sterling mi-a şoptit:

— Te-am acoperit eu.

— Mulţam, dom’ sergent, am zis ameţit.

— Să nu crezi că am terminat cu tine, soldat.

A plecat. Afară, în întuneric, începuse din nou să plouă. Eram aproape acasă, m-am gândit, eram aproape dus.

4

Septembrie 2005
Al Tafar, Provincia Ninive, Irak

În timpul zilei făceam de pază cu rândul, dormind câte două ore şi moţăind dinapoia puştilor câte o oră. Nu am văzut nici un duşman. Nici măcar cu coada ochiului. Eram prea obosiţi până şi pentru asta. Nu vedeam decât oraşul, care se ivea ca un mozaic pestriţ şi înceţoşat de forme conturate în alb şi crem sub o panglică de cer albastru.

M-am trezit când mi-a venit rândul, la vremea când soarele apunea într-o *wadi*. S-a furişat dincolo de livadă, a coborât la poalele munţilor şi a dispărut. Focurile din livadă se stinseseră, însă eu şi Murph nu le-am observat absenţa până nu am auzit trosnetele uşoare ale jăraticului, mocnind uşor în depărtare. Umbrele clădirilor mărginaşe se întindeau şi acopereau totul şi pe nesimţite s-a făcut noapte.

Ne leneviserăm. Locotenentul ne cerea rareori să săpăm, aşa că nu săpaserăm, doar ne rezemaserăm raniţele şi puştile de pereţii şubrezi de chirpici care despărţeau pâlcul acela de clădiri de câmpul pentru care ne luptaserăm în ultimele nopţi. Locotenentul avea o staţie mică, cu antenă, şi o plasă verde împotriva ţânţarilor era atârnată între o fereastră deschisă şi un arbore de păducel pe jumătate carbonizat. Aşteptam să ne spună ceva, dar el stătea cu picioarele pe o măsuţă de campanie şi părea să doarmă, aşa că l-am lăsat în pace.

Un curier de la batalionul cartierului general ne-a adus corespondenţa după ce am mâncat. Avea nişte ochelari cu lentile groase, ne zâmbea şi se străduia să se adăpostească pe sub zidurile şi copacii care lui i se păreau nişte ascunzători. Uniforma îi era foarte curată. Atunci când a şoptit numele lui Murph, Murph i-a mulţumit zâmbind, a deschis scrisoarea şi a început să citească. Curierul mi-a înmânat un pacheţel, iar sergentul Sterling s-a ridicat din spatele adăpostului lui, o grămadă de trunchiuri de peri tăiate cu fierăstrăul, pe care vreo familie de mult dispărută probabil că le aşezase acolo, stivuite pentru a fi gata de băgat în sobă în nopţile reci de iarnă, la poalele munţilor Zagros, unde ningea uneori.

Sterling l-a chemat pe curier la el.

— Soldat, a lătrat el, unde mi-e corespondenţa?

— Se pare că n-aţi primit nimic.

— Dom’ sergent, a mormăit Sterling.

— Poftim?

— Haide, Sterling, lasă băiatul în pace, a spus locotenentul, treaz acum, oprindu-se din conversaţia

pe care o purta în staţie.

Era singurul sunet. Curierul se avântă în întunericul care cobora tot mai jos, în linişte, părând că pluteşte pe deasupra ţărânei bătătorite în timp ce se întorcea pe unde venise.

Murph şi-a scos din cască o fotografie pe care a aşezat-o peste scrisoare, ca să acopere cuvintele care urmau, dând astfel fiecărui rând atenţia cuvenită, în felul în care bătrânii citesc anunţurile mortuare ale prietenilor, aflând cu întârziere evenimentele mărunte ale vieţilor lor şi minunându-se cum de nu aflaseră toate lucrurile acestea. Era prea întuneric ca să pot vedea fotografia de unde stăteam. Nu mi-aminteam să mi-o fi arătat vreodată. Mă întrebam cum de petrecuserăm atâta vreme în război fără s-o fi văzut. Murph s-a sprijinit cu spatele de perete, iar crengile grele ale păducelului s-au aplecat deasupra lui, agitate de vântul slab. Nuanţele de roşu ale soarelui la apus se estompaseră şi ultima dâră palidă de roz a dispărut în spatele oraşului.

— Veşti bune? am întrebat.

— Veşti, mă rog, a spus el.

— Care-i treaba?

— Prietena mea pleacă la şcoală. Zice că după ea cel mai bine ar fi să… ştii tu.

Staţia continua să bâzâie uşor. Vocea locotenentului s-a auzit pe deasupra şoaptelor noastre spunând:

— Sunt băieţi buni. Vor fi gata, domnule colonel.

— Jodie? l-am întrebat.

— Nu ştiu. Nu cred.

— Eşti bine?

— Mda. Nu mai contează…

— Sigur?

Nu s-a mai auzit nimic între întrebarea mea şi răspunsul lui. Gândurile mi s-au îndreptat spre casă, mi-am amintit sunetul cicadelor fâlfâindu-şi aripile în pâlcurile de pini şi stejari care mărgineau iazul din spatele casei mamei mele, la ieşirea din Richmond. Acum ar fi înainte de revărsatul zorilor acolo. Spaţiul dintre casă, orice ar fi însemnat ea pentru fiecare dintre noi, şi poziţiile de luptă disimulate pe care le ocupam a dispărut. Nu după mult timp, priveam peste apă. Am zâmbit. Mi-am amintit lunile târzii de noiembrie. Acele pinilor îngălbenite de aerul cald al Virginiei ce se strângeau pe mal ca nişte pături aruncate. Cum coboram treptele strâmbe din spatele casei noastre la primele ore ale dimineţii, când soarele se lăsa leneş în spatele celor mai înalţi copaci de pe dealul de lângă casa noastră. Lumina puternică, galbenă şi subţire, care părea că se ridică din pământ, invizibilă, venită din vreun tărâm mai înalt, unde, copil fiind, îmi imaginam că trebuiau să fie câmpii acoperite cu iarbă cosită şi ciulini care străluceau până când ziua îşi făcea din plin simţită prezenţa, şi pe mama, citind pe terasă, atât de devreme dimineaţa, părând să nu mă observe când treceam pe lângă ea, cu picioarele lunecându-mi printre frunzele portocalii şi galbene, stârnind un foşnet plăcut. Era prea întuneric să mă vadă mama. După ce m-am înrolat am stat prin oraş toată noaptea. Mi-am amintit cum i-o trântisem aşa, pur şi simplu. Că am încercat să mă furişez în curtea din spate pe poarta din gardul de lemn pe care îl construise fratele meu şi ea m-a strigat blând, nemaiaşteptând să-şi tragă răsuflarea ca să-i poarte vocea, şi mi-a luat ceva s-o aud,

printre orăcăielile brotacilor care îşi urlau ultimele cântece nocturne. Un vânticel uşor s-a pornit şi a împrăştiat acele păsări ce păreau să se strângă mereu în iazul îndepărtat, sub sălciile şi cornii care stăpâneau pământul bun, cafeniu de pe acel colţ de mal. Când au zburat, au spart luciul apei cu vârfurile aripilor lor desfăşurate, iar lumina ce venea dinspre casă şi cele câteva stele risipite ca o mână de sare, părea să se spargă şi ea, iar undele iazului tremurau ca şi când cercurile desenate pe apă ar fi fost nişte strune ciupite. Dar eu nu eram acolo. Toate astea se întâmplaseră cu mult timp în urmă. Mersesem prin întuneric, până sub coroana câtorva copaci, iar ea spusese, ghicind totul, aşa cum fac mereu mamele: „Doamne, John, ce-ai făcut?“ Iar eu i-am spus că m-am înrolat. Ea ştia ce însemna asta. Nu mai era mult până plecam. Nu-mi aminteam să fi trăit în intervalul dintre ziua aceea şi cea în care stăteam la poalele unui zid ce înconjura un câmp din Al Tafar, incapabil să-mi consolez prietenul, care în curând avea să moară. Avea dreptate. Nu mai contase.

Murph s-a oprit.

— Hai că-i nostim, în mă-sa.

Avea scrisoarea împăturită în poală şi şi-a lăsat capul pe spate, cu profilul îndreptat spre cer. Era o relaţie între doi copii, însă frumoasă, iar faţa lui, privind printre degetele subţiri ale păducelului care se înălţa din ţărână, părea să alipească vălul lung şi negru al cerului de deasupra noastră, cu cele câteva stele prinse în cusături, cu cerul sub care şedea iubita lui. Şi da, era atât de naiv şi de copilăros, dar nu-i nimic, eram copii pe-atunci. Îl iubesc un pic chiar şi acum, când mi-l amintesc aşezat sub păducel, trist că-l părăsise iubita, dar nu furios sau resentimentar, chiar dacă ne despărţeau doar câteva ore de măcelul nopţii de dinainte. Stătea acolo, în întuneric. Vorbeam ca nişte copii. Ne uitam unul la celălalt ca într-o oglindă înceţoşată. Mi-l amintesc cum era atunci cu duioşie, înainte să dispară, înainte să cedeze cu totul în faţa războiului, răsucindu-se prin aer, poate însufleţit de o ultimă bătaie de inimă când i-au azvârlit trupul chinuit de la fereastra minaretului.

Am întins mâna şi i-am făcut semn să-mi dea fotografia. Era un polaroid care-i înfăţişa pe Murph şi iubita lui. Stăteau pe o potecă. Pământul se ridica în spatele lor, urcând spre un promontoriu ce ieşea din cadrul fotografiei. Muntele era acoperit cu mesteceni şi magnolii, frasini albi şi arţari, liriodendroni şi toate culorile florilor erau strălucitoare şi clare în razele de lumină ce pătrundeau printre ramurile înalte. Ea era îmbrăcată într-o rochie din muselină albastră, care se subţiase de atâta purtat, iar lumina din fotografie pătrundea niţel prin ţesătura subţire, dându-i la iveală conturul trupului. Avea părul castaniu şi un pic sârmos, şi în fotografie câteva şuviţe îi cădeau pe pomeţii trandafirii. Avea gura închisă. Nu zâmbea, iar ochii îi erau cenuşii şi calzi deasupra unei mâini care părea surprinsă încercând să îndrepte şuviţele rebele care-i cădeau pe faţă.

Iar Murph stătea alături de ea. Cu mâinile în buzunarele blugilor. Cu cealaltă mână a fetei cuprinzându-i mijlocul. Viu. Avea o expresie pe chip pe care n-o mai văzusem până atunci sau de atunci încolo. M-am convins că era expresia cuiva care ştia, deşi n-ar fi avut de unde să ştie. Era ceva efemer în fotografie, deşi atunci nu mi-am dat seama. El avea un zâmbet abia schiţat pe chip şi îşi mijea ochii în lumină. Ce anume din acea fotografie era permanent? M-am întrebat dacă fata avea să mai stea vreodată

în acel loc. Dacă da, o să întindă oare mâna ca să-i cuprindă mijlocul lui?

— Cine a făcut-o?

Şi-a schimbat poziţia, ghemuindu-se, scoţând un ghemotoc de tutun şi îndesându-şi-l sub buza de jos. Mirosul era dulce şi înţepător şi umplea aerul liniştit.

— Mama a făcut-o, vara trecută. Cred că aveam şaisprezece, aproape şaptesprezece ani aici. Marie e fată bună. N-aş putea să-i găsesc vină. Prea deşteaptă ca să rămână cu mine.

Sterling ascultase discuţia noastră. Veni întins prin întuneric, ocolind copacul.

— Io i-aş lua gâtu' curvei, s-a băgat el în vorbă. Doar n-ai de gând să înghiţi căcatu' ăsta, soldat?

— Cred că nu mai am încotro, dom' sergent.

Sterling şi-a proptit mâinile în şolduri şi a părut că aşteaptă ca Murph să mai spună ceva. Era ca şi cum şirul acela de cuvinte fusese atârnat la îndemâna lui Sterling, aşa că stătea acolo, netulburat, aşteptând să i se mai spună ceva. Dar Murph nu a răspuns. Nici eu. Doar l-am privit, pe jumătate sprijiniţi de zid. În spatele nostru pâlpâia un felinar. Era singurul care supravieţuise bătăliei şi ilumina câmpul, acolo unde morţii zăceau împrăştiaţi, şi îşi trimitea din scurt lumina strălucitoare spre pământul cicatrizat de proiectile. Pâlpâia. În lumina intermitentă, şi Sterling părea să pâlpâie, apărând şi dispărând. Lumina s-a stins pentru un scurt răstimp, iar Sterling s-a îndepărtat.

Acum, când îmi amintesc totul, vreau ca Murph să se opună. Nu aşa cum a sugerat Sterling, totuşi să se opună. Nu credeam că mai putea trage nădejde să schimbe faptul că fusese părăsit, ci voiam ceva la care să privesc înapoi şi să spun: da, şi tu te-ai luptat, ardeai de dorinţa de a fi viu şi, oricare ar fi fost greşeala sau întâmplarea nefericită care a făcut să fii ucis, se putea explica şi altfel decât prin faptul că am ratat eu momentul când ai cedat.

Murph m-a privit şi a ridicat din umeri. I-am dat înapoi fotografia cu Marie, iar el şi-a scos casca, aşezând-o în ţărână, între picioare. Şi-a scos certificatul de deces în alb dintr-o borsetă cu fermoar prinsă sub căptuşeala căştii şi a aşezat fotografia în spatele ei. A ridicat certificatul şi fotografia şi le-a privit în lumina pâlpâitoare, iar eu am citit rubricile din certificat pe care Murph le completase deja.

În certificat, sus, în chenarele potrivite, Murph furnizase informaţiile cerute. Numele: Murphy, Daniel; codul numeric personal, gradul, unitatea. Sub acestea erau alte căsuţe, lăsate libere pentru cazul în care ar fi fost nevoie să se marcheze o serie de informaţii cu un X grăbit, cu cerneală. Era o rubrică cu „Ucis în misiune", pentru „Dispărut în misiune" şi „Rănit în misiune" (fie uşor, fie grav). Era o rubrică cu „Capturat" şi „Reţinut", şi „Decedat în urma rănilor". Mai erau două rânduri de căsuţe ce urmau a fi marcate cu DA sau NU, una pentru „Cadavru recuperat" şi una pentru „Cadavru identificat". Era un spaţiu lăsat pentru declaraţiile martorilor şi pentru semnătura comandantului sau a personalului medical. Murph pusese un X în căsuţa cu „Cadavru recuperat".

— Pentru orice eventualitate, a zis când mi-a surprins privirea.

Amândoi aveam certificatele deja semnate.

Murph a împăturit fotografia laolaltă cu certificatul şi le-a pus înapoi sub căptuşeala căştii. Mi-am deschis pachetul şi am scos din el o sticlă de Gold Label trimisă de unul dintre prietenii mei din liceu. Am agitat uşor sticla, spunând:

— Ia uite ce-avem aici.

El a zâmbit şi şi-a pus deoparte casca şi a alunecat de-a lungul zidului ca să vină puţin mai aproape de mine. Am întins mâna în care ţineam sticla, iar el m-a refuzat cu un gest.

— Cred că vă revine onoarea, domnule.

Am râs amândoi. Am băut o gură zdravănă de whisky. M-a ars pe nas, pe gât şi în stomac. A trebuit să mă şterg la gură cu dosul palmei, pentru că râdeam. Murph a luat sticla şi a tras un gât zdravăn. Preţ de-o clipă, ne-am uitat necazurile şi am fost doar doi prieteni care beau sub un copac, sprijiniţi de un zid, încercând să ne înăbuşim râsetele ca să nu fim prinşi. Murph şi-a tot înăbuşit râsul până când trupul i-a fost zguduit de spasme puternice, care îi făceau echipamentul să zdrăngăne şi grenadele să clincăne uşor, lovindu-se una de alta, până când întregul calabalâc de război a început să zornăie şi a trebuit să se oprească, repetându-şi „Gata, mi-a trecut“, cu o mutră pe jumătate serioasă, până când şi-a recăpătat cumpătul. Când mi-a dat sticla înapoi a oftat adânc.

— Ia uite-acolo.

Murph a arătat înspre dealurile scunde din jurul oraşului. Focuri mici se iviseră în depărtare. Câteva lumini aprinse în oraş şi focurile de pe dealuri ardeau ca o perdea zdrenţuită de stele căzătoare.

— E frumos, am şoptit.

Nu eram sigur că mă auzise cineva, dar i-am văzut şi pe alţii arătând cu degetul în întuneric.

Am rămas aşa o bucată de vreme. Noaptea a devenit mai rece, iar mirosul focurilor care ardeau era viu şi curat, răzbătând prin aer ca un vânt de primăvară întârziat. Am început să mă simt un pic ameţit tot trecându-ne sticla de la unul la celălalt. Ne rezemam bărbiile pe braţe, iar braţele, pe zidul scund de chirpici şi priveam focurile mici, aprinse de localnici, care făceau dealurile să scânteieze în toate direcţiile.

— Probabil că tot oraşul e acolo, a spus Murph, iar eu m-am gândit la şirul de oameni care au plecat călare sau pe jos sau au fugit din Al Tafar în urmă cu patru zile, cât de răbdători aşteptau să plecăm noi, să plece duşmanul ca să se poată întoarce, atunci când războiul va lua sfârşit, şi să înceapă să mături gloanţele de pe acoperişurile caselor lor, cum vor umple găleţi cu apă şi le vor arunca peste sângele uscat, arămiu, de pe treptele de la intrare. Auzeam un vaiet uşor în timp ce priveam dealurile scunde şi deşertul licărind în întuneric.

Era de-abia perceptibil zgomotul ăla. Încă îl mai aud câteodată. Sunetul e un lucru ciudat, la fel şi mirosul. Aprind un foc în spatele cabanei după ce soarele apune. Apoi, după o vreme, fumul se aşază în dâre subţiri printre pâlcurile de pini. Vântul bate tăios în ravena din apropiere şi curge peste albia pârâului. Şi atunci îl aud. Nu eram sigur dacă venea chiar de la femeile din jurul focurilor, dacă-şi smulgeau sau nu părul jelind, dar l-am auzit, şi chiar şi acum pare greşit să nu-l ascult. Mi-am scos casca, mi-am aşezat arma deasupra ei şi mi-am lăsat urechile să se obişnuiască cu sunetele nopţii. Era ceva acolo. M-am uitat la Murph, iar el mi-a întors o privire tristă şi plină de înţeles. Locotenentul a pus staţia de emisie-recepţie jos şi s-a aşezat pe scaun cu capul în mâini, frecându-şi semnul ciudat de pe obraz. Cu toţii am ascultat o vreme, privind focurile ce ardeau în noapte. Mă strângea o gheară în piept. Era ceva obişnuit şi miraculos totodată în vaietul ciudat pe care-l auzeam şi în felul în care ajungea până la noi,

purtat de vântul care se stârnise în livadă. Mai târziu în noapte, două dintre luminile din depărtare au început să strălucească mai viu, apoi alte două şi încă două. Locotenentul s-a apropiat la fiecare dintre noi şi ne-a spus:

— Colonelul vrea să vă vadă, băieţi. Pregătiţi-vă.

Ne-am aşezat puştile pe zid şi le-am apucat zdravăn de mânere. Am stins ţigările şi ne-am impus prezenţa în liniştea de dincolo de tabăra noastră. Mă simţeam ca o caricatură, ne amăgeam că eram puternici. Atunci când vorbeam, vorbeam scurt şi în şoaptă şi ne îngroşam vocile.

Luminile formau o linie mai regulată şi am început să auzim vuietul motoarelor şi apoi luminile au dispărut şi un nor de praf s-a năpustit dinspre faţada clădirii de lângă drum. Locotenentul mergea dintr-o parte în alta a perimetrului nostru de apărare şi ne striga uşor:

— Fiţi pe fază. Nu vă lăsaţi ucişi.

Doi sergenţi tineri au venit repede dinspre clădire şi s-au îndreptat fiecare înspre un capăt al zidului. Apoi a sosit colonelul, scund, roşcat şi păşind cât de drept putea ca să pară mai înalt. Avea cu el un reporter şi un cameraman. Locotenentul a schimbat câteva vorbe cu el şi amândoi s-au întors către noi.

— Cum merge războiul în seara asta, băieţi? ne-a întrebat.

Un zâmbet larg i s-a aşternut pe chip, prin întuneric.

— Bine, a răspuns Sterling cu o siguranţă ternă.

Ca şi când ar fi avut nevoie de confirmare, colonelul ne-a privit pe fiecare în parte, drept în ochi, până când am răspuns cu toţii:

— Da, domnule, în seara asta e bine.

Chiar şi în lumina intermitentă se vedea foarte clar cât de curată îi era uniforma. Mirosea a apret când s-a apropiat de noi. Şi-a încrucişat braţele pe piept şi a început să vorbească, iar zâmbetul de pe faţă i-a dispărut. M-am întrebat repede care era chipul lui real; a scos o bucată de hârtie şi să înceapă să citească de pe ea, oprindu-se discret ca să se asigure că reporterul era atent.

— Filmaţi?

— Continuaţi. Prefaceţi-vă că nu suntem aici.

Colonelul şi-a dres glasul, şi-a extras o pereche de ochelari din buzunar şi i-a aşezat pe nas. Unul din sergenţi a venit până lângă el şi i-a luminat colonelului hârtia de pe care citea, cu o lanternă mică.

— Băieţi, a început el. Vi se va cere în curând să acţionaţi cu mare violenţă pentru o cauză justă.

Păşea de colo-colo, iar urmele lăsate de bocancii lui în praful fin nu se ştergeau deloc. Fiecare pas era precis, iar mersul nu făcea decât să întărească şi să definească urmele iniţiale. Sergentul cu lanterna îl urma îndeaproape.

— Ştiu că nu este nevoie să spun cu ce fel de inamic veţi avea de-a face.

Vocea i se schimba într-un staccato sec pe măsură ce căpăta încredere în puterea lui de a ne motiva, ca o bâtă care-mi netezea cutele obosite ale creierului.

— Acesta este pământul în care-i îngropat Iona, locul unde l-a implorat pe Dumnezeu să facă dreptate. A continuat: Noi suntem dreptatea aceea. Acum, aş vrea să vă pot spune că ne vom întoarce cu toţii, dar nu pot. Unii dintre voi nu se vor mai întoarce cu noi.

Atunci am fost mişcat, dar acum, când mă gândesc la discursul ăla, cel mai bine îmi amintesc mândria colonelului, cât de mulţumit era de propria-i sinceritate, cum făcea abstracţie de noi ca indivizi.

— Dacă muriţi, să ştiţi un lucru: o să vă sui în primul avion către Dover. Familiile voastre vor avea parte de onoruri mai presus de oricare altele. Dacă nenorociţii ăştia vor luptă, o să le-o dăm. S-a oprit, pradă sentimentalismului. Nu pot să merg cu voi, băieţi, a explicat el cu regret, dar vom păstra tot timpul legătura de la centrul de operaţiuni. Rupeţi-le capul!

Locotenentul a început să aplaude şi ne-am luat după el. Ni se spusese să ţinem sub control zgomotul şi luminile, dar toate se duseseră pe apa sâmbetei când venise echipa de filmare şi colonelul începuse să-l imite ca un cur pe generalul Patton. Îmi dădeam seama cât de dezamăgit era colonelul. I-am privit pe ceilalţi din pluton să văd dacă puteam citi ceva pe chipurile lor. Murph privea în jos la vârfurile bocancilor. Sterling asculta cu atenţie, cu un genunchi la pământ, de sub păducel. Focurile din întuneric au devenit lumini care fâlfâiau dinapoia pleoapelor mele închise.

Colonelul i-a făcut semn locotenentului, întinzându-şi braţul, cu palma în sus:

— Locotenente, ai dumitale sunt.

— Mulţumesc, domnule. Şi-a dres vocea de trei ori. În regulă, băieţi, cincizeci la sută stau de gardă în seara asta. O luăm din loc chiar înainte să se facă lumină şi traversăm câmpul deschis de acolo cât suntem încă la adăpostul întunericului.

S-au aruncat câteva priviri peste umăr înspre spaţiul pustiu dintre tabăra noastră şi oraş. Era mult prea întuneric ca să vezi ceva, dar imaginile se conturau ca o gravură în noapte. Duhoarea morţilor se desprinsese dintre celelalte mirosuri ce veneau dinspre Al Tafar. Gunoaiele incendiate şi canalizarea, mirosul greu de miel afumat, râul; mai presus de toate se simţea putoarea de putreziciune ce răzbătea chiar dinspre cadavre. Un fior mi-a scuturat umerii, un tremur scurt, când am sperat că n-o să calc în băltoaca greţoasă a vreunuia când vom pleca la luptă.

— Vom străbate câmpul deschis şi vom merge de-a lungul drumului care înconjoară oraşul, adăpostindu-ne după clădirile de la periferie. Când ajungem în livadă, ne împrăştiam de-a lungul şanţului de aici.

A arătat înspre o hartă luminată de un baton fluorescent verde deschis. Acesta indica o linie îngustă pe pământ, în spatele căreia se îngrămădeau nişte case, la nici douăzeci de metri de primii copaci din livadă.

— Aveţi întrebări?

— Şi pe urmă? a întrebat cineva.

Locotenentul s-a uitat timid la colonel, şi-a muşcat buza şi a spus:

— Acolo sunt ei. Intrăm peste ei.

Apoi s-a făcut linişte. Parcă măsuram cu toţii distanţele pe care aveam să le străbatem în dimineaţa aceea. Cotiturile drumului între colţurile clădirilor, ici un zid scund, colo un container în picioare după care ne puteam adăposti. Înălţimile copacilor, destul de scunzi cât să intrăm în livadă ghemuiţi, trecând printre frunze altădată încărcate de citrice şi măsline, copaci plantaţi în şiruri atât de drepte, încât aveam impresia că am fi putut privi nestingheriţi de la un capăt al lumii la celălalt. Livada era însă mult prea

mare pentru asta. Încă nu ştiam, pentru că n-o văzuserăm din interior. Se întindea pe câteva zeci de acri, între două movile de pământ pleşuve, cu smocuri de iarbă, care coborau înspre oraş. Pământul din valea cea mică era plat pe alocuri, accidentat pe alte porţiuni; era acoperit în întregime cu pomi fructiferi bătrâni, cu ramuri altoite de două, trei ori.

Vocea colonelului ne-a atras atenţia:

— O să aruncăm obuze în groapa aia de şobolani două ore, înaintea zorilor. O să sfârtece pomişorii de colo când o să ajungeţi la ei. Ne bizuim pe voi, băieţi. Poporul american se bizuie pe voi. S-ar putea să fie cea mai importantă faptă din viaţa noastră.

I-a luat pe cei doi sergenţi şi pe cei doi reporteri pe care-i adusese cu el şi au şters-o de lângă zid, tropăind înapoi către intrarea din faţă a clădirii. Am auzit maşina pornind. L-am auzit întrebându-l pe reporter cum arătau cadrele trase şi dus a fost.

— Rahat, a spus Murph.

— Ce?

— Chiar crezi că ăsta e cel mai important lucru pe care-l vom face vreodată, Bartle?

Am răsuflat.

— Sper că nu.

Locotenentul s-a aşezat iarăşi pe scaunul său. Cârâitul şi bâzâitul înfundat al staţiei se auzeau din nou. Vântul părea să se înteţească puţin şi am privit din nou focurile de pe dealuri. Părea speriat şi obosit şi-şi freca mica pată de pe faţă cu vârfurile a două degete. Tot uit că nu era decât cu câţiva ani mai în vârstă decât noi ceilalţi, avea douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de ani, bănuiesc. Niciodată n-apucasem să întreb. Deşi părea mai în vârstă, ca Sterling, şi se şi purta ca atare sau poate că doar îi dădeam noi câţiva ani în plus pentru că făcuse lucruri pe care noi nu le făcuserăm: băuse la petrecerile din facultate cu fete destul de nebune să dea buzna într-o cameră străină doar pentru că prietenii lor le spuseseră că n-au tupeul şi condusese o maşină nou-nouţă.

— De câte ori am mai trecut prin livada aia, prin oraşul ăsta, domnule? a întrebat un cadet din divizia a treia.

— Noi, armata?

— Da, domnule.

— Cu asta de trei ori.

— De fiecare dată toamna?

— Da, se pare că ne batem pentru oraşul ăsta în fiecare an.

M-am gândit la războiul în care fusese bunicul meu. Ei avuseseră destinaţii şi ţeluri precise. Cum o să mărşăluim a doua zi în soarele dogoritor peste câmpiile din răsărit. Ne vom întoarce într-un oraş care purta războiul ăsta an de an; un alai lent, sângeros, la început de toamnă, pentru a marca schimbarea anotimpului. O să-i gonim. Întotdeauna i-am gonit. O să-i omorâm. Ei vor trage în noi şi ne vor mutila membrele în explozii şi vor fugi spre dealuri şi văi, înapoi pe străduţe şi în satele prăfuite. Apoi se vor întoarce şi o vom lua de la capăt, făcându-le cu mâna când se vor sprijini de felinarele de pe stradă şi de copertinele verzi desfăşurate, în vreme ce-şi beau ceaiul în faţa magazinelor lor. Când vom patrula pe

străzi le vom arunca bomboane copiilor lor, cu care ne vom lupta toamna, peste vreo câţiva ani.

— Poate c-o să devină o sărbătoare anuală, s-a enervat Murph.

Sterling şi-a părăsit locul de lângă păducel, unde îşi curăţase şi îşi încărcase armele, lipindu-le componentele libere şi pe cele mobile cu bandă adezivă ca să nu facă zgomot.

— Ia fii atent la mine, micuţule, i-a zis el lui Murph.

A sărit de câteva ori, cu mâinile în şolduri. Linişte. Nu s-a auzit decât sunetul bocancilor lui, care bătătoreau ţărâna fină.

— În regulă. Bun. Bartle, vino aici, te rog.

Am mers până la Sterling şi Murph şi l-am urmărit pe Sterling cum lipea izolirband negru peste piesele metalice, lucioase ale echipamentului care puteau ieşi în evidenţă reflectând vreo lumină venită de la o fereastră, când vom înainta la revărsatul zorilor. Murph stătea nemişcat, iar Sterling îi aranja echipamentul hotărât şi atent. Pe chip i se citea grija. Îşi muşca buza, îşi încrunta sprâncenele, iar colţurile gurii i se lăsau uşor în jos. După ce a isprăvit, şi-a trecut mâinile de-a lungul trupului lui Murph, aproape mângâindu-l.

— Ia vezi, l-a îndemnat.

Murph mi-a aruncat o privire şi a sărit, ridicându-se puţin de la pământ, şi nimic nu s-a mişcat, nimic n-a scos vreun sunet.

— Acum tu, Bartle.

A repetat operaţiunea cu mine, cu aceeaşi expresie grijulie întipărită pe chip. Când am sărit, nu s-a auzit nici un zgomot, iar Sterling m-a bătut uşor peste cască.

— Dom' sergent, am întrebat, credeţi că o să trebuiască să ne batem aici în fiecare an?

— Da, soldat, ce dracu', a spus el. Am fost aici în primul an. O să iasă un rahat mare cât casa. A chicotit. Îşi dădea seama că eram iarăşi agitat. Nu-ţi face griji. O să ne descurcăm mâine, da? Doar urmaţi-mă, faceţi ce vă zic şi ne întoarcem la bază una-două.

Ne-a zâmbit amândurora. Părea să se îmblânzească în lumina ciudată a felinarului. „Bine, Sterling. Sigur. Te vom urma până la capăt."

Dimineaţa ne-am trezit în vaietul înfundat al obuzelor care treceau pe deasupra taberei noastre şi cădeau în livadă. Era tot întuneric. Cerul avea culoarea cărbunelui sfărâmicios. Ceea ce mi se întâmpla mereu înaintea unei lupte mi s-a întâmplat şi atunci: aveam un sentiment pe care nu-l trăisem până să ajung în pustietatea munţilor ca să lupt. De fiecare dată când mă năpădea, căutam să dau sens ghimpelui din piept, care să mă ajute să înţeleg tremurul ce-mi cuprindea coapsele şi-mi făcea degetele alunecoase şi neîndemânatice. Murph reuşise odată să descrie destul de bine senzaţia. Un reporter ne întrebase cum era să fii în război. Purta un echipament kaki plin de buzunare şi ochelari de soare cu lentile reflectorizante, ca de aviator, care te puteau orbi de la o sută de metri. Nu suportam să-l avem prin preajmă, dar ni se ordonase să-l lăsăm să facă ce vrea, aşa că atunci când s-a alăturat unui grup de soldaţi de-ai noştri, când stăteam întinşi în praf, la umbra mare a unui copac din baza noastră şi ne-a zis: „Spuneţi-mi esenţialul, băieţi, vreau să ştiu şi eu cum trăiţi totul la intensitatea asta", cei mai mulţi dintre noi l-au ignorat, câţiva i-au spus să se care-n pizda mă-sii, dar Murph a încercat să-i explice. I-a spus: „E

ca-ntr-un accident de maşină. Înţelegi? Clipa aia dintre momentul în care realizezi că o să se-ntâmple şi cel în care te ciocneşti de maşina cealaltă. La drept vorbind, te simţi destul de neajutorat, mergi ce mergi şi apoi, dintr-odată, îţi apare-n faţă şi nu eşti în stare să faci nimic. Şi ştii asta. Poate mori, poate scapi. Cam aşa e“, a continuat el, „ca în clipa când se produse accidentul, doar că aici poate dura zile-n şir, în mă-sa.“ S-a oprit. „De ce nu vii cu noi să vezi pe pielea ta? Pun pariu c-o să afli.“ După asta reporterul a plecat, ceva din râsul nostru l-a făcut să se bâlbâie şi s-o şteargă din zona plutonului nostru. Dar Murph avea dreptate în privinţa senzaţiei şi, de fiecare dată când apărea, corpul îmi spunea că nu suportă încordarea muşchilor şi transpiraţia. Dar oricum nu se potolea, aşa că am încercat să nu-i mai dau atenţie.

— De acum înainte, mare atenţie la zgomot şi lumini, băieţi, a şoptit locotenentul.

Eram bucuros că nu fusesem eu desemnat să merg în frunte. Soldatul respectiv a sărit zidul cel scund care separa tabăra noastră de câmpul deschis şi a luat-o către contururile cenuşii ale oraşului.

Sterling a scos din raniţă o solniţă mică în timp ce aşteptam ca diviziei noastre să-i vină rândul. Îmi amintesc că pe etichetă era desenată o fată ţinând o umbrelă. Marca Morton, cred. A întors solniţa şi a început s-o scuture deasupra pământului de sub păducel. L-am privit pe Murph, el s-a uitat la mine cu aceeaşi expresie nedumerită, apoi ne-am îndreptat amândoi către Sterling.

— Hm, dom’ sergent, vă e bine? l-a întrebat Murph.

Sterling a împrăştiat sare pe locul unde stătuserăm cu o seară înainte.

— E din Cartea Judecătorilor, a răspuns el, fără să ne bage prea tare în seamă. Apoi şi-a ridicat privirea şi a părut să se uite dincolo de noi, către capătul nopţii care, undeva deasupra liniei orizontului, se pregătea să se preschimbe-n zi. Luaţi-o din loc, băieţi, a spus el. E doar o chestie de-a mea.

L-am ascultat. În spatele nostru, Sterling se plimba, abia zărit, împrăştiind sare peste câmpuri şi străduţe, peste cadavre şi în praful ce părea să acopere totul în Al Tafar. O împrăştia pe unde ajungea, cântând sau mormăind tot timpul cu o voce pe care nici unul dintre noi nu i-o mai auzise vreodată. Era o voce plăcută, prietenoasă şi, deşi nu desluşeam cuvintele, ne înspăimânta.

— Cred că-şi pierde minţile, Bart, a spus Murph.

— Vrei să i-o zici? am întrebat.

Obuzele continuau să cadă. De câteva ori pe minut tresăream la impactul zgomotos, ca nişte timpane izbite unul de altul în livadă. Izbucniseră focuri mici. Fumul se înălţa printre frunzele zdrenţuite. O dată, când aproape se făcuse lumină, Murph a spus:

— Să văd ce face Sterling.

Şi-a ridicat arma ca să se uite la el prin lunetă.

— Ei bine?

Un fascicul de lumină a strălucit scurt când primele raze palide au mângâiat crestele munţilor dinspre răsărit şi au căzut peste acoperişurile şi zidurile faţadelor decolorate ale clădirilor. Am privit înapoi şi mi-am dus mâna streaşină la frunte, încercând să-i desluşesc silueta, abia vizibilă în întunericul care se destrăma.

— Deci? am repetat. Ce face?

Silueta din depărtare era nemişcată. Poate că împrăştiase toată sarea peste acel petic de pământ de la

periferia Al Tafarului. Ajunseserăm foarte aproape de livadă şi mie îmi tremurau încă picioarele de frică.

— Murph, ce face?

Şi-a lăsat puşca în jos. Stătea cu gura căscată. A închis-o, apoi a vorbit.

— Nu ştiu, omule. E un cadavru acolo, nu ştiu ce face cu el, în pula mea. Murph m-a privit, cu ochii mari. Şi nu mai zâmbeşte.

5

Martie 2006
Richmond, Virginia

Norii se întinseseră pe deasupra Atlanticului ca nişte aşternuturi murdare pe un pat nefăcut. Ştiam, privindu-i, că dacă la un moment dat s-ar putea face vreo măsurătoare, aceasta ar arăta cât de şovăielnic era controlul minţii mele asupra inimii. Viaţa e alcătuită din asemenea aranjamente mărunte şi, cu toate că e greu să defineşti cât de cât inima, ar trebui măcar să fie acel ceva ce dă să se reverse dintre parantezele de la începutul şi sfârşitul războiului meu: viaţa de dinainte care dispărea în praful suspendat deasupra provinciei Ninive chiar înainte să fie rememorată şi să i se ducă dorul, aşa fragedă şi lipsită de experienţă cum era, deja frântă când am ajuns la amintirea mea cea mai îndepărtată. Plecam acasă. Dar şi acasă era greu de imaginat şi încă mai greu era să te duci cu gândul mai departe de ultima linie de apărare a deşertului, acolo unde se părea că-mi lăsasem partea cea mai bună din mine, ca una din nenumăratele grăunţe de nisip, aşa cum, într-un final, piatra măcinată de vreme nu mai este piatră, ci doar ceva erodat, un rezultat, o mostră de eroziune lentă a unui obiect sub acţiunea vântului sau valurilor care se sparg de el, astfel încât orice şi oricine altcineva sfârşeşte depus precum nămolul într-un estuar sau se adună pe fundul unui râu dintr-un oraş pe care ţi-l aminteşti doar pe el.

Restul e istorie, se spune. Aiurea, spun eu. Ori e imaginaţie, ori nu mai e nimic, şi aşa trebuie să fie, pentru că ceea ce s-a creat pe lumea aceasta sau s-a făcut poate fi desfăcut, destrămat; iţele unei funii pot fi desfăcute. Şi dacă e nevoie de funia aceea în chip de parâmă ce leagă un feribot de un ţărm îndepărtat, atunci trebuie inventat un mod de a o împleti la loc, altminteri mulţi ne vom îneca în şuvoaiele care ni se ivesc în cale. Acum am ajuns să accept, deşi, ca să spun drept, mi-a luat ceva timp, faptul că *trebuie* se cuvine să-şi afle propria-i îngăduinţă.

Iertarea este cu totul altceva. Nu i se poate găsi un tipar, aşa cum un grup de băieţi poate deveni suma unui calcul pentru tot ceea ce va rămâne nejelit, aşezaţi, cu umerii căzuţi, pe scaunele unui charter, cu locuri libere între ei; dacă Dumnezeu ne-ar fi privit în timpul zborului către casă i-am fi părut ca nişte baloturi de pânză gata să fie aruncate, în somnul nostru profund, în faţa căruia ne predaserăm cu toţii fără împotrivire, peste mobilierul a o mie de case pustii.

Privisem pe geam, căutând o frântură de ocean încă din momentul în care roţile avionului se desprinseseră de pământ. Dinspre cabina de clasa întâi au răsunat urale înfundate, reverberând înspre partea din spate a avionului, acolo unde erau aşezaţi recruţii. Suflul ieşit din trupul nostru a înşfăcat

bucuria din aer atunci când avionul s-a înălţat, desprinzându-se de pământ. Ofiţerii şi soldaţii mai în vârstă şi-au dat pe spate spătarele scaunelor confortabile, au făcut cu mâna şi au urlat, şi am început şi noi să urlăm şi să zâmbim, încet, ca şi când trupurile noastre ar fi fost cufundate sub apă.

Avionul a atins altitudinea de croazieră. Zborul din Germania până în Statele Unite era relativ scurt. Oceanul Atlantic era ultimul nostru obstacol în drumul către casă, către tărâmul celor liberi, al televiziunii în direct, al mallurilor uriaşe şi al trombozei venoase profunde. M-am trezit cu capul sprijinit de geam, fără să am habar că dormisem. Mâna mi-a coborât pregătindu-se să strângă patul unei puşti care nu se afla acolo. Un subofiţer din plutonul al treilea care stătea pe celălalt rând m-a văzut şi a zâmbit.

— Mie mi s-a întâmplat de două ori pe ziua de azi, a spus.

Nu m-am simţit deloc mai bine.

Am privit batalionul împrăştiat în avion. Câţi oare nu reuşiseră să scape? Murph. Trei specialişti de la compania B care fuseseră ucişi de un atac sinucigaş cu bombă în sala de mese. Alţi câţiva ucişi de-a lungul anului. Unul din divizia cartierului general ucis de un obuz căzut pe câmpul de operaţiuni. Un altul pe care nu-l cunoşteam, dar care aflasem că a fost ucis de un lunetist. Încă zece? Douăzeci?

Chipurile celor care rămăseseră se profilau întunecat pe spătarele scaunelor albastre şi pe pătratele subţiri ale păturilor care îi acopereau. Tresăreau şi mormăiau şi se răsuceau în sicriele scaunelor lor de la clasa business. Am privit pe hublou şi am văzut că încă nu venise noaptea, chiar dacă trupul meu îi presimţise sosirea cu câteva ore înainte. Călătoream odată cu soarele, cuplaţi la legile lui de lumină şi întuneric. Când norii s-au rărit am privit imensul ocean care se întindea sub mine. M-am concentrat, un răstimp ce mi s-a părut ore întregi, asupra talazurilor care se înălţau şi descreşteau pentru a se transforma iarăşi în valuri înspumate, toate părând să încalce un străvechi tratat încheiat între toate aceste lucruri în opoziţie unele cu altele.

Un grup de funcţionari care rămăseseră treji începuseră să apese neîncetat pe butoanele de urgenţă, silind stewardesele să-şi facă apariţia şi să se aplece deasupra lor, cu parfumul de liliac şi vanilie curgând divin de pe piepturile lor bronzate. Cele mai vârstnice îşi îndeplineau datoria din obişnuinţă, îşi îndreptau umerii, îşi arătau pielea cafenie ca hârtia cerată.

După o vreme funcţionarii probabil se plictisiseră de jocul ăsta şi s-a făcut linişte. Doar zumzetul hotărât al motoarelor îmi mai umplea urechile. Începeam acelaşi gând iar şi iar, în timp ce înaintam pe deasupra nisipului şi a pietrelor şi ciulinilor de pe coastă, dar nu-l puteam duce până la capăt. Vreau să merg… Vreau să… Vreau… şi apoi coasta a devenit tot mai verde pe măsură ce avansam în interiorul continentului. Pământul era spuzit cu lacuri albastre, de carourile maronii ale terenurilor de baseball şi labirinturile de case aranjate ca nişte reproduceri ciudate ale propriilor imagini. Şi verde. Totul era de un verde imposibil. Pe fiecare centimetru de pământ păreau să crească copaci. Era primăvară şi unii erau în floare, iar de la înălţimea asta până şi bobocii erau verzi şi totul era atât de verde, încât aş fi sărit din avion dacă aş fi putut, ca să plutesc puţin deasupra acelui verde, să-l las să fie real şi întreg şi pe cât de întins mi l-am imaginat. Şi în timp ce mă gândeam la coborârea mea, la cum aş trage în mine ultima gură de verde înainte de a mă împrăştia pe suprafaţa pământului, mi-am amintit ultimul cuvânt – acasă. Vreau să merg acasă.

— Trezeşte-te. Am ajuns, a spus locotenentul.

M-am uitat pe hublou şi am văzut o pancartă ce flutura liber şi se zdrenţuia în bătaia vântului de la capătul terminalului, care ne mulţumea că ne serviserăm patria şi ne ura bun venit în State.

Gata. Uşile s-au deschis, iar noi am pornit-o clătinându-ne de-a lungul culoarului care ducea către terminalul puternic luminat. Interiorul său sclipea, iar formele ondulate ale literelor din neon reflectate pe pereţii şi podeaua albă îmi îngreunau gândurile. Mintea mi s-a întunecat. Am văzut un popor întreg desfăşurându-se în întuneric. Se întindea peste piemont şi dealuri şi cobora de pe versantul vestic al muntelui Blue Ridge, acolo unde, în amurgul roz, câmpiile se odihneau blând pe sub acumularea timpului. Între coastele oceanului, un an netrăit creştea precum splinuţa galbenă şi puful alb al păpădiei ce se înălţa prin solul tare ca betonul.

Am intrat pe rând printr-o poartă specială, am stat sub duşul rece al luminilor artificiale şi le-am ascultat zumzetul şi fâşâitul. Câteva ultime cuvinte din partea ofiţerilor şi a recruţilor mai vârstnici şi apoi ni s-a dat liber. Banalul devenise ceva extraordinar, iar extraordinarul, plictisitor, şi pentru tot ceea ce se afla între cele două simţeam doar o nedumerire apatică.

Locotenentul ne-a făcut un scurt instructaj de siguranţă. Chestii standard: „Protejaţi-vă. Nu beţi la volan. Dacă nevasta vă enervează amintiţi-vă…“

Am răspuns la unison: „În loc s-o plesneşti, mai bine o iubeşti“. Rămăseserăm strâns grupaţi în formaţie până când sergentul-major a urlat: „Împrăştierea“, însă nu ne-am risipit imediat în toate direcţiile. În schimb, rămăşiţele unităţii noastre s-au dizolvat încet, împrăştiindu-se dinspre centru către margini, cum se împrăştie o pată de ulei pe apă. Am văzut confuzie şi în ochii altor soldaţi. Chiar i-am auzit pe unii spunând: „Aşa, şi acum?“. Tot asta mi-a trecut şi mie prin minte, dar mi-am înfipt unghiile în palme până când mi s-a sfâşiat pielea şi mi-am zis: În nici un caz, în nici un caz, la dracu’, acum mă apuc de altceva.

Stafiile morţilor ocupau locurile goale la fiecare poartă prin care treceam: băieţi anihilaţi de obuze şi rachete şi gloanţe şi bombe artizanale în aşa hal, încât atunci când încercam să-i urcăm în elicopterele medicale pielea li se dezlipea sau membrele care de-abia se mai ţineau se desprindeau şi mă gândeam că erau tineri şi aveau iubite acasă sau vreun vis care credeau că le va da însemnătate propriilor vieţi. Se înşelaseră, bineînţeles. Nu visezi când eşti mort. Eu visez. Visul meu e viu, deşi n-am să zic mersi pentru asta.

M-am îndreptat către singurul bar deschis din terminal şi m-am aşezat pe un scaun înalt, care părea adus din fabrică în seara aceea. Tot mobilierul din bar şi din aeroport părea nou şi steril. Plăcile de gresie de pe podea erau curate şi am văzut nişte dâre minuscule de ţărână rămase în urma mea ca pentru a-mi arăta drumul înapoi. Am comandat o bere şi am pus banii pe tejghea. Era din lemn de esenţă moale, lăcuit până căpătase un luciu de oglindă, mi-am văzut faţa reflectată ciudat pe suprafaţa aceea din pin şi mi-am împins scaunul puţin mai în spate. Un om de serviciu dădea cu mopul pe coridorul lung şi acoperit cu gresie dintre porţi, iar eu am tras o înghiţitură zdravănă de bere şi m-am uitat la particulele fine pe

care le lăsasem pe podea.

— Hei, şefu', am spus.

Era mai în vârstă, dar nu bătrân, a venit la mine târând mopul în urma lui şi şi-a încrucişat braţele sprijinindu-le de capătul băţului.

— Nu vreau să te deranjez, dar te superi dacă dau cu mopul acolo, pe podea? Am dat să mă ridic ca să iau mopul şi să curăţ dâra de pe podea când l-am văzut uitându-se în jos.

— Păi… nu e nimic pe podea, nepoată. Nu-ţi face griji.

A întins mâna să mă bată uşor pe umăr, dar m-am întors la bar, mi-am ridicat berea şi am terminat-o. Am făcut semn spre tejghea am mai pus câţiva dolari deasupra celor pe care barmanul nu-i luase încă.

— Îmi pare rău. M-am gândit…

Şi probabil că m-am pierdut în gânduri, pentru că nu l-am văzut plecând. În schimb am văzut mopul dansând pe podea, descriind arcuri mici în locul indicat de mine. S-a îndepărtat târând după el pe coridor franjurii mopului de un cenuşiu murdar.

Barul era lustruit, lucea ca oglinda şi până şi ferestrele care dădeau înspre pistă ne oglindeau din cauza luminii galbene, ciudate, care inunda aeroportul. Am continuat să beau.

— Vii sau pleci? m-a întrebat barmanul.

— Vin.

— De unde?

— Irak.

— Te mai întorci după?

— Nu cred. Nu se ştie niciodată, am spus.

— Aveţi grijă de voi pe acolo?

— Mda. Ne străduim.

— Mare păcat, dacă e să mă întrebi pe mine.

— Păi, cum?

— Pur şi simplu nu-mi place că trebuie să mergeţi acolo.

Mi-am ridicat berea.

— Mulţumesc.

— Ar trebui să aruncăm o bombă nucleară peste arăboii ăia să-i trimitem înapoi în Epoca de Piatră.

A început să şteargă barul. Mi-am terminat berea, am pus cinci dolari pe tejghea şi am mai cerut una. El mi-a aşezat-o în faţă.

— Să transformăm totul în sticlă p-acolo, a mai spus el.

N-am răspuns.

— Mişună de sălbatici, aşa am auzit.

Mi-am ridicat privirea înspre el. Îmi zâmbea.

— Mda, omule. Cam aşa ceva.

Zborul meu era printre ultimele din noaptea aceea. Am auzit în difuzoare anunţul că avionul cu destinaţia Richmond trăsese la poarta de îmbarcare. Grămada de bani era încă pe tejghea.

— Pentru beri, am spus.

A arătat înspre o panglică galbenă prinsă pe perete între o fotografie lucioasă de 20×25 cm cu autograful unei vedete dintr-un serial difuzat în timpul zilei şi un fragment decupat dintr-un ziar care înfăţişa un bărbat cu un somn uriaş întins pe capota unei camionete Ford roşie, cu aripa din faţă ruginită.

— Ce înseamnă asta?

— Fac cinste, a zâmbit el. Măcar atât…

— Lasă. Vreau să plătesc.

Nu voiam să zâmbesc şi să spun mulţumesc. Nu voiam să pretind că făcusem altceva decât să supravieţuiesc.

A întins mâna să dea noroc cu mine, iar eu am ridicat banii, i i-am dat, m-am întors şi am plecat.

Pilotul a făcut un anunţ după ce toţi pasagerii şi-au ocupat locurile. A spus cât de onorat era să ajute un Erou American să ajungă acasă. Am avut parte de patru păhăruţe de Dack Daniel’s cu cola în plus şi un pic mai mult spaţiu pentru picioare. Apoi, târziu în noapte, în timp ce zburam pe un cer negru, fără stele, pe deasupra litoralului estic, la vremea când decolau avioanele încărcate cu alţi soldaţi cu nasurile întoarse spre prietenii din liceu şi iubitele de optsprezece ani, către petreceri câmpeneşti şi maluri de izvoare şi iazuri, de-a lungul cărora băieţii aveau să se plimbe ore în şir în tăcere cu braţul petrecut peste umerii pistruiaţi ai acelor fete, cu mâinile atingându-le pielea pe sub vreo şuviţă de păr roşcat, blond sau castaniu, şi neştiind ce să facă, mâinile acelea se vor uni ca-ntr-o rugăciune, rugându-se fără măcar să ştie că se roagă: „Doamne, te rog, nu îngădui ca lumea să mi se scurgă tot timpul printre degete“ şi vor lăsa în urmă focurile strălucitoare şi râsetele, vor lăsa în urmă maşinile strânse în cerc pe câmpii, trecând prin mijlocul inelelor proiectate de faruri, poticnindu-se prin tufişuri, unde vor simţi cum pumnul încleştat al singurătăţii le striveşte vreun os din piept ca şi când ar fi fost cel mai firav şi sfărâmicios os pe care Dumnezeu l-a creat vreodată, după toate astea, am căzut într-un somn de beţie. Am visat scândurile de lemn de pe veranda mamei mele, căldura soarelui pe care o păstrau mult după apus, pe mine zăcând acolo în aerul rece, pe lemnul cald, gândindu-mă doar la zgomotul broaştelor şi al cicadelor pe apă, sperând să visez doar acel sunet.

Şi apoi m-am pomenit ajuns, pur şi simplu şi fără să-mi dau seama. Am stat cu obrajii în palme lângă zona rezervată fumătorilor şi mi-am omorât timpul numărând cocoloaşele de gumă care punctau cimentul, când zgomotul unui motor s-a auzit în apropiere. Nu mi-am ridicat privirea. Doar mâinile ei lipite de faţa mea m-au trezit din gânduri.

M-a apăsat puternic pe obrajii mei traşi şi apoi a făcut un pas înapoi.

— Vai, John, a spus ea.

A înaintat iar şi m-a apucat strâns de mijloc. Mâinile ei îmi apăsau şi-mi frământau trupul. Mi-a netezit piepţii uniformei şi şi-a lipit din nou mâinile de faţa mea şi iar le-a apăsat. Am observat că mâinile îi erau puţin mai ridate decât îmi aminteam, oasele subţiri i se vedeau chiar şi prin palmă. Oare nu trecuse decât un an? Strânsoarea îi era puternică şi atingerea, aspră, ca pentru a se asigura că nu eram

o nălucă. Mă atingea de parcă doar atunci o mai putea face.

I-am luat mâinile de pe faţa mea şi i le-am ţinut împreunate.

— Sunt bine, mamă, am spus. Hai să nu ne dăm în spectacol.

A început să plângă. Nu se văita şi nici nu zbiera, doar îmi rostea numele iar şi iar, „Vai, John, vai, John, vai, John, vai, John“. Când i-am luat mâinile de pe obrajii mei, şi-a smucit una şi m-a plesnit cu putere peste gură, ochii mi s-au umplut de lacrimi şi mi-am aşezat capul pe pieptul ei. A trebuit să mă aplec, pentru că era mică. M-a ţinut aşa şi a continuat să-mi repete numele, spunând: „Vai, John, acum eşti acasă“.

Nu ştiu cât timp am rămas acolo aşa, eu aplecat ca să mă îmbrăţişeze, dar am uitat de zgomotul avionului şi al oamenilor care treceau pe lângă noi, am uitat de trecătorii care-mi strigau mulţumiri. N-aveam ochi decât pentru mama, doar pentru ea. Mă simţeam de parcă mă întorsesem în siguranţa irepetabilă a pântecelui, neatins şi de neatins pentru lumea dinafara braţelor ei petrecute în jurul gâtului meu încovoiat. Eram conştient de toate astea, deşi nu ştiu sigur în ce fel. Totuşi, atunci când a spus „Vai, John, eşti acasă“, nu am crezut-o.

Drumul către casă, în vechiul ei Chrysler, nu a fost prea lung. Cam o jumătate de oră. În acest răstimp m-am trezit încercând să remodelez în chip straniu peisajul. Am trecut peste Podul Veteranilor din al Doilea Război Mondial care traversa râul James şi am fixat cu privirea valea întinsă de sub el. Soarele care se ridica arunca o lumină de culoarea portocalei necoapte ce împrăştia ceaţa care plutea jos în vale.

M-am imaginat acolo. Nu aşa cum aş fi făcut peste câteva luni, înotând de-a lungul malurilor, pe sub trunchiurile aplecate ale copacilor şi pe sub crengile de alun şi anin, ci aşa cum înotasem odată. Părea că mă urmăream patrulând peste câmpii, de-a lungul râului, în lumina cea galbenă, ca şi când aş fi transpus întâmplările lumii aceleia peste contururile celei de acum. Am căutat cu privirea locul unde aş fi putut găsi adăpost pe câmp. O văioagă mică între un drumeag îngust şi malul apei, devenea un făgaş unde probabil că vreunui camion îi patinaseră roţile o bună bucată de vreme după ploaie şi am văzut că putea oferi un adăpost şi o ascunzătoare bună din două direcţii, până când se putea iniţia un foc de acoperire care ne-ar fi permis să ne retragem.

— Eşti bine, scumpule? m-a întrebat mama.

Nu era nimeni pe câmp. Eu sigur nu mă aflam acolo. Vocea ei m-a făcut să tresar şi până să ajungem în capătul celălalt al podului mă cufundasem din nou în mine însumi.

— Da, mamă, mi-e bine.

M-am lăsat legănat de imaginea mişcătoare, neclară, a copacilor verzi de pe marginea autostrăzii şi drumurilor lăturalnice, până când am virat pe aleea noastră pietruită. Iarba din curte nu mai fusese tunsă de mult timp.

— Ce vrei să faci mai întâi, dragule? m-a întrebat ea emoţionată.

— Aş vrea să fac un duş şi apoi… nu ştiu, să dorm, cred.

Era aproape amiază şi era primăvară, iar iazul din spatele casei era liniştit. M-a ajutat să-mi aduc raniţa în casă şi m-am dus în camera mea.

— Pregătesc micul dejun, John, ce-ţi place ţie.

Lumina puternică a soarelui cădea printre lamelele din lemn ale transperantelor. Le-am închis şi am tras perdelele. Am făcut întuneric şi am tras de lanţul care atârna de ventilatorul din tavan. Bâzâitul paletelor au acoperit zgomotul maşinilor de pe stradă şi sfârâitul uşor al clătitelor din bucătărie. Simţeam miros de grăsime şi iarbă netunsă. Simţeam miros de casă curată şi de pat din lemn. Toate erau acolo ca să umple ceva. Zgomotul, sunetul existau doar ca să ocupe spaţiu. Muşchii mi s-au încordat în golul pe care încă îl mai numeam acasă.

Camera era întunecoasă şi rece. Eram obosit. Mi-am împăturit jacheta şi am aşezat-o pe noptieră. Apoi a urmat bluzonul. Apoi cureaua, atârnată de capătul patului. M-am aşezat pe pat şi m-am aplecat ca să-mi dezleg mai întâi şiretul bocancului drept, apoi ca să-mi scot şoseta dreaptă. În penumbra murdară, plăcuţa de identificare prinsă de şiretul de la bocancul stâng strălucea. Mi-am trecut degetele peste ea şi m-am ridicat.

Dispăream. Era ca şi când mă dezbrăcam de mine însumi în dormitorul acela întunecat, într-o după-amiază de primăvară şi, când aveam să termin, nu ar mai fi rămas din mine decât un teanc de haine frumos împăturite, iar eu aş fi fost o altă cifră în emisiunile de ştiri ale televiziunii prin cablu. Parcă îi şi auzeam. „Astăzi o altă victimă“, ar fi spus, „a dispărut ca prin farmec după ce a ajuns acasă“. Bun. M-am aplecat, am terminat de desfăcut şiretul de la bocanc, mi-am atârnat plăcuţa de identificare la gât, peste cealaltă. Mi-am scos bocancul stâng şi şoseta stângă. Jos cu pantalonii. Jos cu chiloţii. Dispărusem. Am deschis uşa dulapului şi am stat în faţa oglinzii. Mâinile şi faţa îmi erau arămii. Corpul, palid şi uscat, plutea în oglindă ca ascultând de o voinţă proprie. Am oftat şi m-am vârât sub aşternuturile reci.

Mintea şi trupul mi se contractau şi dilatau sub ventilator. Sunetul maşinilor vibra când se apropiau de casa noastră, apoi se atenua treptat pe măsură ce se îndepărtau. În valea de dincolo de marginea pădurii un tren şi-a făcut şi el apariţia, strident, părând că se năpusteşte înspre patul meu, ca şi când s-ar fi prăvălit peste mine, ca şi când aş fi devenit ceva care atrăgea zgomotul de metal şi metalul însuşi. Îmi simţeam pulsul zvâcnindu-mi în ochi. Am răsuflat cu putere când zgomotul a trecut, îndreptându-se spre o altă ţintă. Nu-mi amintesc ce am visat, dar Murph era acolo, eu şi Murph şi aceleaşi stafii din fiecare noapte. Nu-mi amintesc ce am visat, dar, într-un final, am reuşit să adorm.

6

Septembrie 2005
Al Tafar, Provincia Ninive, Irak

Când ne-am apropiat de livadă, un stol de păsări s-a ridicat de pe pomii din margine. Nu se aflau de mult acolo. Văduvite brusc de greutatea acestora, ramurile au vibrat, iar păsările s-au rotit pe deasupra, pe cerul albastru-verzui, cu nuanţe roşiatice, părând nişte simple fanioane. Îmi era frică. Simţeam miros de cupru şi vin ieftin. Soarele era sus pe cer, dar o jumătate de lună mai spânzura undeva jos, de cealaltă parte a orizontului, decupând cerul dimineţii întocmai ca o figurină mobilă dintr-o carte de copii.

Stăteam înşiraţi de-a lungul şanţului, vârâţi până la glezne într-o mocirlă vâscoasă. În acel moment totul părea să fie concluzia unui experiment prost conceput al inevitabilului. Toate se aflau la locul lor, aşteptând o pauză în timp, pentru ca sursa oricărui impuls să fie oprită, astfel încât ceea ce rămânea să nu fie altceva decât resturi bune de contabilizat. După câte îmi dădeam eu seama lumea era subţire ca hârtia. Iar lumea era livada aceea, şi livada aceea era ceea ce avea să urmeze. Dar nimic din toate astea nu era adevărat. Nu-mi era frică decât de moarte.

Era linişte în livadă. Locotenentul şi-a fluturat mâna dintr-o parte în alta, ca să le atragă atenţia sergenţilor şi caporalilor. Atunci când s-a asigurat că l-au văzut, a făcut un gest larg în direcţia livezii şi s-a năpustit afară din şanţ. Noi l-am urmat. Nu se auzea decât tropăitul a patruzeci sau mai bine de bocanci prin ţărână, nici fugind, nici mergând la pas, şi răsuflarea noastră, care s-a înteţit când ne-am aplecat în faţa primelor crengi joase şi am dat de iarba moale din livadă.

Am continuat să înaintez. Am continuat să merg pentru că Murph continua să înainteze şi Sterling şi locotenentul continuau să înainteze, şi celelalte divizii continuau să înainteze, iar mie mi-era groază că aveam să fiu singurul care nu făcea asta. Aşa că m-am aplecat, ferindu-mă din calea crengilor joase, şi am urmat plutonul care pătrundea în livadă.

Când au căzut obuzele de mortier, frunzele şi fructele şi păsările s-au zdrenţuit precum capetele unei funii. Zăceau grămadă la pământ, pene smulse şi frunze amestecate cu cojile fructelor zdrobite. Lumina soarelui cădea absentă prin spaţiul dintre vârfurile copacilor, scânteind ici şi colo ca în oglinda unei ape pe petele de sânge de pasăre şi suc de fructe.

Cei din grupe se mişcau în semicerc, gârboviţi ca nişte bătrâni. Păşeam cu atenţie, uitându-ne după sârma vreunui declanşator sau după oricare alt semn că inamicul era în zonă. Nimeni nu a văzut de unde venea focul. Pentru o clipă a părut să vină de foarte departe, printre copaci, şi m-am trezit privind cu

uimire umbrele aruncate de lumina soarelui care pătrundea printre crengi. Când prima rafală mi-a pârâit pe lângă cap, încă mă mai gândeam că singurele umbre pe care le văzusem în război fuseseră aruncate de unghiuri: porţiuni dense de întuneric care se răsfrângeau pe clădirile îngrămădite, pe antene şi pe siluetele armelor în labirintul de alei. Glonţul a venit atât de repede, încât timpul care i-a trebuit ca să-mi şteargă gândul acela din minte a fost imperceptibil, aşa că, până să-mi dau seama, ceilalţi băieţi ripostau şi ei cu foc. Am început să trag la rândul meu, iar zgomotul muniţiei explodând în camera cartuşului m-a izbit în timpane, care au început să-mi ţiuie, iar surzenia s-a instaurat ca şi când cineva ar fi lovit un diapazon, astfel încât tonul perfect al acestuia să rezoneze şi să ne învăluie pe toţi cei din livadă în propriul nostru jurământ de tăcere.

Nu am văzut de unde a venit focul, am văzut doar frunzele smucindu-se şi aşchiile de lemn şi bulgării de pământ dansând în jurul nostru. Când răpăitul primelor împuşcături s-a mai atenuat, am auzit gloanţe răzleţe, ca nişte pocnituri mici în aer, trase de nişte puşti aflate undeva unde nu le puteam vedea. M-a cuprins un fel de letargie şi, copleşit de importanţa oricărui moment când focul se atenua, am cercetat în amănunţime fiecare ramură firavă care se mişca şi dungile înguste de lumină care răzbăteau printre frunze. Cineva m-a tras în jos, pe solul livezii, şi, venindu-mi în fire, m-am târât pe coate până în spatele unui pâlc de copaci uscaţi.

În curând s-au auzit voci care strigau: „La dreapta, la dreapta, în pizda mă-sii!“ şi, deşi nu văzusem pe nimeni spre care să ţintesc, am apăsat pe trăgaci, ameţit de străfulgerările de la gura ţevii. S-a declanşat ceea ce părea a fi o fotografie obscenă, urmată apoi de luciul tuburilor trase, care se ciocneau de scoarţa copacilor.

Din nou, linişte. Echipe răzleţe de trăgători stăteau pe burtă, împânzind pământul răscolit al livezii. Priviri fixe, din ochi larg deschişi, care nu clipeau, schimbate dintr-un capăt în celălalt al şirului, au devenit un fel de limbaj. Vorbeam în şoaptă, printre gâfâieli monosilabice, sugrumate. Ne-am ridicat, reluându-ne ritmul interior.

În timp ce avansam în şir prin crângul zdrenţuit, a început să se audă un zgomot venind dinspre frontul nostru. La început a părut a fi un plânset umil, apoi ca un behăit de miel. Ne-am mişcat mai repede când ni s-a ordonat să înaintăm şi am văzut cadavre inamice pe buza unui şanţ puţin adânc: doi băieţi, pe la vreo şaisprezece ani, cu puştile lor uzate zăcând de-a curmezişul pe fundul şanţului, împuşcaţi în faţă şi în piept. Pielea lor îşi pierduse mare parte din cafeniul ei natural şi m-am întrebat dacă era din cauza luminii care licărea printre coroanele stufoase sau a sângelui care li se scursese din trupuri, închegându-se pe fundul şanţului.

Medicii se ocupau de un soldat din plutonul al treilea, întins pe pământ, fără cămaşă, clănţănind din dinţi şi behăind ca un miel. Fusese împuşcat în stomac şi îşi dădea duhul. Am dat să-i ajutăm şi noi cât puteam, dar medicii ne-au împins deoparte, aşa că am stat şi am privit, rostind uşor „Haide, doctore“, în timp ce aceştia încercau să-i bage măruntaiele înapoi în corp. O arătare palidă. Medicii erau mânjiţi toţi de sângele lui, iar el tremura, pradă delirului. Ne-am dat un pas înapoi şi am format un cerc sub lumina care se prelingea printre frunze. Buzele i se învineţiseră în lumină şi fremătau. Mucii îi curgeau pe buza de sus, iar din cauza convulsiilor picături mici de scuipat îi cădeau pe bărbie. Mi-am dat seama că

rămăsese nemişcat de ceva timp; murise. Nimeni n-a scos o vorbă.

— Mi s-a părut că avea de gând să spună ceva, am zis eu.

Restul companiei se răspândise. Câţiva băieţi din celelalte divizii ale plutonului al doilea au ieşit din cerc. Murph s-a aşezat pe marginea unui mic şanţ, legănându-şi picioarele şi curăţându-şi arma. Câţiva au recunoscut că şi ei se aşteptaseră ca soldatul să zică ceva. Pentru că murise fără un cuvânt, pe feţele lor se întipărise tristeţea şi surprinderea. S-au îndepărtat fără ţintă.

Cu vârful bocancului, Sterling şi-a strivit ţigara lângă trupul băiatului şi o dâră subţire de fum s-a ridicat înspre frunzele zdrenţuite, apoi s-a împrăştiat.

— De obicei nu prea zic nimic, a spus el, o singură dată l-am auzit pe unul.

Un fotograf de front a făcut câteva instantanee întregii scene: un soldat curăţându-şi ţeava armei într-un şanţ, băiatul mort, încă neacoperit, cu privirea aţintită vag înspre cerul albastru care se limpezise de nori deasupra livezii. Am crezut că nu avea nici o consideraţie pentru importanţa a ceea ce vedea. Dar acum cred că poate avea. Poate consideraţia lui era absolută.

— Ce-a spus? am întrebat eu.

— Cine? a zis Sterling.

— Muribundul. Ce a spus?

— Nu mare lucru. Îl ţineam de mână. Era al dracului de speriat, înţelegi? Se trăgea în continuare. Eu eram singurul de pe-acolo. Nu contează, s-a oprit el. Nici măcar nu-l cunoşteam pe omul ăla.

Sterling a tras de gulerul vestei antiglonţ, a închis ochii şi a răsuflat adânc. I-a făcut un semn fotografului şi amândoi au început să-şi croiască drum printre resturi; crengile şi cojile de fructe sfârtecate, cei morţi şi cei vii.

— Ce-a zis? am întrebat iarăşi.

S-a întors.

— Bart, faci prea mare caz din asta. Ar trebui să vezi ce-ţi face tovarăşul şi să nu-ţi mai baţi capul cu căcatul ăsta.

M-am întors şi l-am văzut pe Murph îngenuncheat lângă cadavru. Îşi ţinea mâinile pe coapse. M-aş fi putut duce la Murph, dar n-am făcut-o. N-am vrut. Nu am vrut să am şi răspunderea lui. Aveam şi aşa destule griji. Şi eu mă dezintegram. Ce trebuia să fac ca să rămânem teferi amândoi?

E posibil să-mi fi încălcat promisiunea chiar în momentul ăla; poate că dacă m-aş fi dus să-l liniştesc o clipă mai devreme, n-ar fi cedat. Nu ştiu. Nu părea distrus, părea curios. A atins trupul, i-a îndreptat gulerul, şi-a aşezat capul băiatului în poală.

Trebuia să ştiu.

— Haideţi, dom' sergent. Ziceţi-mi odată.

M-a privit. Mi-am dat seama că era la fel de obosit ca mine. Asta m-a surprins.

— Păi, plângea, ce să facă, a spus Sterling. Şi zicea ceva de genul: „O să mor, în pula mea, nu?“. Iar eu îi ziceam: „Mda, probabil că da“, iar el plângea din ce în ce mai tare, apoi s-a oprit, iar eu tot aşteptam să vorbească sau ceva. Ştii tu, cum vezi în filme, căcaturi de-astea.

— Aşa, şi?

— Zice: „Hei, omule, vezi dacă nu m-am căcat pe mine“. Apoi a murit.

Sterling şi-a pocnit palmele ca pentru a arăta că terminase cu asta, că şi-o scosese din minte.

M-am întors, doborât şi ameţit, şi mi-am vomat şi sufletul din mine. Însă bila îmi tot venea pe gură în panglici de un galben greţos. M-am ridicat de pe burtă, în genunchi, şi m-am şters la gură.

— Băi, frate, ce pula mea? Ce pula mea?

Nu m-a dus capul să spun altceva în timp ce scuipam în şanţ, apoi m-am întors şi m-am îndepărtat la declicul aparatului de fotografiat.

Câteva ore mai târziu ne-am alăturat celorlalţi din companie. Cei din plutonul de rezervă asiguraseră un perimetru. Trebuia să dormim. Ziua nu se încheiase pentru noi. Murph şi cu mine ne-am găsit o groapă şi am încercat să adormim, n-am reuşit.

— Ştii care-i treaba, Bart? mi-a zis Murph.

— Care?

— M-am băgat în faţa puştiului ăluia la rând la cantină.

M-am uitat în jur.

— Care puşti?

— Puştiul care a murit.

— A, am spus. Stai calm, omule. Nu te stresa.

— Mă simt ca un căcat.

— Nu-i nimic.

— Mă simt naşpa de tot. Îşi luase capul în mâini. Se tot freca la ochi cu podul palmelor. Chiar m-am bucurat că n-am fost eu. E o nebunie, nu?

— Neah. Ştii ce e nebunie? Să nu gândeşti aşa.

Şi eu mă gândisem la acelaşi lucru, la cât mă bucurasem că nu fusesem împuşcat, la cât de mult ar fi durut să mori acolo, să-i priveşti pe toţi cum te privesc murind. Şi chiar şi eu, recunosc acum cu tristeţe, spusesem „Mulţumesc lui Dumnezeu că a murit el şi nu eu. Mulţumescu-ţi ţie, Doamne“.

Am încercat să-l înveselesc.

— Ar trebui să fie pe puţin 980, nu-i aşa?

— Mda. Cam aşa ceva, a spus el.

N-a funcţionat. Era un război mic şi de căcat.

Am plecat mai departe. O ciocârlie sau un cintezoi cânta în timp ce-mi împlântam paşii obosiţi în ţărână. M-am uitat peste umăr şi m-am asigurat o dată în plus că mersesem şi că încă mai mergeam. Urmele paşilor îmi marcau trecerea. Am făcut şi alţi paşi, din ce în ce mai fermi, aşa cum fusesem instruit. Îmi ţineam puşca aşa cum fusesem instruit. Asta mă întărea şi-mi dădea un scop în viaţă. Răsfoisem ditamai manualele şi descoperisem că astea erau singurele chestii sigure din tot ce fusesem instruit.

Oraşul fumega. Îl distrusesem până-n temelii cu sculele noastre moderne. Pereţii se prăbuşeau.

Cvartale compuse din jumătăţi de clădiri bombardate lăsau adierile calde ale vântului să măture gunoiul şi praful, învolburându-le în mici cicloane care ne însoţeau. Făceam pauze pentru apă, fumam unde aveam chef, tolăniţi pe scaune dinapoia unor birouri libere. Dughene goale cu standuri din lemn, încă pline de mărfuri datând din vremuri deopotrivă străvechi şi obscure, umpleau bazarele. Ne-am pus picioarele pe birouri pentru că tălpile noastre nu puteau să-i ofenseze pe cei morţi.

Am mers pe străduţe. Am văzut rămăşiţele inamicului acolo unde stătuse în ambuscadă, cu vârful bocancului îndepărtam armele de lângă cadavre. Rigide şi pestilente, leşurile se umflau în soare. Unele zăceau în unghiuri ciudate, cu spinările curbate uşor ridicate de la pământ şi altele contorsionate în poziţii absurde, descompunerea lor părând ecoul vreunei geometrii morbide.

Am străbătut oraşul de-a lungul unor văi din ciment şi cărămidă, ciuruite, purtând povara maşinilor odată incendiate, şi părea că mergem în urma distrugerii pe măsură ce aceasta se răspândea, mai degrabă decât să o răspândim noi. Nu era ţipenie de om în afara unei bătrâne zărite în fugă. Am surprins frânturi din imaginea ei, scurt, un mers târşâit atunci când a dispărut din raza noastră vizuală. Când noi coteam pe o stradă, ea cotea pe următoarea, iar eu nu aveam o imagine clară a ei, ci a siluetei care se tot îndepărta, precum şi a faptului că era înfăşurată într-o broboadă veche, moştenire de familie, care îi dădea o lejeritate amorfă.

Ne-am oprit la un colţ. O defilare de şobolani a traversat strada, croindu-şi drum printre dărâmături. Pentru că îl depăşeau numeric au gonit un câine jigărit de lângă leşul din care se hrănea. M-am uitat cum câinele s-a îndepărtat rapid, luând-o pe o străduţă cu un braţ stâlcit ţinut strâns între fălcile încleştate. În curând nu l-am mai zărit, iar locotenentul a ridicat mâna, dând semnal plutonului să se oprească în apropierea unui pod care traversa Tigrul şi a malurilor împădurite din loc în loc. O linişte vagă, râul care şuşotea în apropiere. Un trup era lăţit la mijlocul podului. Avea capul tăiat şi aşezat pe piept ca o matrioşcă perversă.

— Pizda mă-sii, a şoptit locotenentul.

Cineva l-a întrebat ce se întâmplă. I-am văzut pe chip, când s-a uitat prin binoclu, expresia de neconfundat a recunoaşterii.

— Bombă în cadavru, a spus.

Toţi s-au oprit. Era imposibil de ştiut cine era bărbatul acela sau cum de ajunsese în locul ăla, era greu de apreciat pentru că o clipă nu este niciodată suficient de lungă pentru a explica o tragedie atunci când te trezeşti în mijlocul ei. Suferinţa este un mecanism practic şi nu sufeream decât pentru cei pe care îi cunoşteam. Toţi ceilalţi care au murit în Al Tafar erau parte din peisaj, ca şi când cineva împrăştiase nişte seminţe prin oraş care făcuseră ca leşurile să răsară din pământ, prin ţărână sau de-a dreptul prin pavaj, precum florile după îngheţ, uscate şi veştejite sub un soare strălucitor şi rece.

A urmat o tăcere interminabilă. Tot grupul stăteam într-un genunchi, scrutând leşul şi întrebându-ne ce era de făcut. Locotenentul s-a ridicat şi s-a întors către noi, dar înainte să apuce să rostească vreun cuvânt, ceva ne-a orbit, ca şi când soarele ar fi căzut din cer. Am fost acoperiţi de praf şi asurziţi înainte ca vreun sunet să ajungă până la noi. Zăceam ameţit la pământ şi urechile îmi ţiuiau şi îmi zumzăiau puternic, şi, când mi-am ridicat privirea, i-am văzut pe ceilalţi din pluton târându-se pe jos, încercând să-

şi revină. Sterling era acoperit de un praf negru. Gura i s-a mişcat şi a făcut un gest înspre puşcă, a arătat înspre ceea ce observase şi a deschis focul în direcţia respectivă. Pe străduleţe de sub noi, mai aproape de malul râului, şi la ferestrele de deasupra noastră am văzut ţevi de arme şi mâini. Zumzăitul din cap era înnebunitor şi nu puteam auzi gloanţele care treceau în zbor, dar le-am simţit pe câteva sfâşiind aerul. Lupta era confuză şi fără sonor de parcă se desfăşura sub apă.

M-am deplasat către marginea podului şi am început să trag în orice mişca. Am văzut un bărbat căzând grămadă lângă malul râului, printre trestii şi iarbă. În acel moment, am renegat apele tinereţii mele. Amintirile acestora au devenit un lux inutil, denumirile lor tot atât de străine precum cele care se puteau întâlni în Ninive: Tigru sau Chesapeake, James sau Shatt-al-Arab mai departe către sud, toate aparţineau altcuiva, şi poate că de fapt nu fuseseră niciodată ale mele. Eram un intrus, cel mult un vizitator, şi tot aşa aş fi fost până şi acasă la mine, în istoria mea eronat memorată, până când strălucirea fosforescentă a râului Chesapeake, în care tânjeam să înot iarăşi într-o bună zi, avea să devină o batjocoră la adresa nimicniciei mele, o păcăleală crudă a luminii care întotdeauna îmi adusese în minte stelele. Ajunge. Am renunţat să mai tânjesc pentru că eram sigur că orice lucru văzut la o asemenea scară ar dezvălui că universul e lepădat, înecat, şi dacă aş mai fi plutit vreodată în apele lui, cufundat până la gât şi fără să ating cu picioarele fundul mocirlos, mi-aş putea da seama că înţelegerea lumii şi a locului fiecăruia în ea implică un risc continuu de înec.

Noctiluca, mi-am zis, *Ceratium*, pe când trasoarele începeau să se arate în amurgul şters, două cuvinte învăţate într-o excursie cu şcoala la râurile din Virginia, care mi-au venit în minte în timp ce trăgeam în omul acela, atunci nedând atenţie conexiunilor stranii pe care oricine le face, micilor furtuni electrice care le provoacă şi apoi le pun capăt, ca apoi să le işte din nou. Un gând fugar despre o fată aşezată lângă mine pe un doc, la vremea amurgului, pocnetul trasoarelor pe care le trăgeam iar şi iar, bărbatul care apoi s-a târât de lângă arma sa până când s-a oprit, iar sângele i s-a scurs în râu într-un ultim flux, scurt ca bioluminiscenţa. Sterling şi Murph au venit, s-au aşezat lângă mine, am schimbat încărcătoarele şi le-am descărcat apoi în trupul lui, iar hainele îi erau scăldate în sânge, care i s-a scurs pe malul cel scund şi apoi în râu până când s-a isprăvit.

— Aşa se lucrează, soldaţi. Drumul către casă e tare migălos.

Am încetat să mai trag şi mi-am luat capul în mâini. Puşca îmi atârna în poală. Dusesem lucrurile cât de departe putusem. M-am uitat spre Sterling. Chipul îi era senin. Mă întrebam ce putea face după asta. Nu, ce mai puteam face eu după asta? Unde ne va duce?

Ne-am regrupat. Numărătoarea a dezvăluit că nu erau victime, cu excepţia câtorva timpane sparte din cauza exploziei. Ne-am întors în locul de dinainte şi am aşteptat sosirea celor din forţele de intervenţie rapidă. În locul în care se aflase leşul rămăsese o urmă umedă, iar rămăşiţele acestuia erau împrăştiate în bucăţi, mai mici sau mai mari, altele părând infinite, precum bucăţile pe care le-am găsit la picioarele noastre: o bucată de piele şi muşchi, măruntaie. Altele erau mari, un braţ şi fragmente de picioare în apropierea locului unde se aflase. Nimeni nu a rostit nici un cuvânt, dar în liniştea aceea i-am recreat în minte ultimele clipe din viaţă. L-am văzut zbătându-se şi implorând şi cerându-i lui Allah să-l elibereze, apoi dându-şi seama că n-o să fie salvat când i-au tăiat capul şi gâtul i-a sângerat, iar el s-a sufocat şi a

murit.

Bărbatul fusese transformat fără voia lui într-o armă. Îl capturaseră şi-l omorâseră, şi-l evisceraseră, şi-i îndesaseră explozibil în cavitatea toracică, apoi l-au detonat când au ştiut sigur că ne-am dat seama ce era şi au trecut la atac. Când au sosit cei din forţele de intervenţie rapidă, ni s-a spus că podul trebuia asigurat.

— Murph, Bartle! ne-a strigat Sterling.

Am luat nişte cângi şi am încercat să agăţăm în ele bucăţile mai mari din cadavru. Am tras de ele până am fost siguri că nu aveau explozibil şi nu prezentau nici un pericol. Murph arunca cârligul de metal din spatele unui perete scund şi trăgea până când bucăţile de leş opuneau rezistenţă, apoi smucea puternic sfoara. M-a privit după ce a tras tare de o bucată şi apoi a fost rândul meu. După ce am repetat gestul de câteva ori, un ofiţer a ieşit din vehicul şi a declarat că podul era sigur.

Pe măsură ce înaintam prin oraş oamenii începeau să revină, câte doi, câte trei, şi se apucau să-şi îngroape morţii. Am auzit chemarea muezinului, iar soarele apunea violaceu şi roşu, pictând oraşul în nuanţe pastelate.

7

August 2006
Richmond, Virginia

În primăvara aceea am petrecut zile şi săptămâni întregi dormind până se făcea după-amiază, fără să văd un suflet de om. Mă trezeam când dădea Dumnezeu şi auzeam autobuzul şcolii care oprea la capătul străzii, încărcând şi descărcând copii de diferite clase şi vârste, aflând astfel ora în funcţie de tonul vocilor lor.

În scurtul răstimp de când mă aflam acasă, îmi ieşisem de tot din formă, mai rău decât m-aş fi aşteptat. Singurul exerciţiu pe care îl făceam era drumul dus întors, pe o distanţă de vreo trei kilometri, până la magazinul universal ca să iau un bax de bere, în fiecare după-amiază când mă trezeam. Evitam şoseaua, alegând în schimb şinele de cale ferată care treceau pe lângă casa noastră, de cealaltă parte a unei berme lungi şi joase. Coroanele copacilor de esenţă tare făceau boltă deasupra mea, lăsând lumina să cadă la nimereală printre ramurile verzi şi oferindu-mi umbră. Spre sfârşitul primăverii se înteţise arşiţa şi acum părea să se fi preschimbat într-o pâclă densă pe poteca cu traverse a căii ferate. Arşiţa Atlanticului: înăbuşitoare, roind de ţânţari. Era foarte diferită de cea din Al Tafar, care avea surprinzătorul efect de a-ţi umple ochii de lacrimi într-o clipă, după ce petrecuseşi deja ore întregi fierbând în ea. Arşiţa aceasta era cumva mai americănească; te izbea imediat ce ieşeai în ea. Răsuflarea ţi se încălzea insuportabil şi aveai senzaţia că trebuie să-ţi croieşti drum prin ea ca un înotător.

Uneori, când ajungeam la magazin, aşteptam dincolo de linia copacilor până când vedeam aripa ruginită a vreunei camionete îndepărtându-se pe drum, şi abia apoi intram pe uşile duble, în clinchet de clopoţei, străbătând norul de praf pe care îl lăsa în urmă. Nu ştiu să spun ce sentiment încercam. Ruşine, bănuiesc. Dar asta nu era tot. Era ceva mai mult de-atât. Oricine poate simţi ruşine. Îmi amintesc, cum stăteam în ţărână, ascunzându-mă după tufişurilor neîngrijite, crescute în neştire, fără să mă tem de nimic mai mult pe lumea asta, decât să mă arăt în halul în care ajunsesem. Nu prea mă cunoştea lumea pe acolo, dar mie mi se părea că dacă s-ar fi întâmplat să mă întâlnesc cu cineva, mi-ar fi intuit toată ruşinea pe care o simţeam şi m-ar fi judecat pe dată. Nimic nu te izolează mai mult decât să ai un trecut anume. Cel puţin asta credeam. Acum ştiu: toate durerile sunt la fel, doar detaliile sunt diferite.

Când ajungeam acasă, cu cămaşa leoarcă de sudoare şi ţeapănă din pricina sării, îmi puneam berea în dulap şi mă ducem la bucătărie, unde stăteam mult timp privind pe fereastră aburii care se ridicau deasupra iazului. Nu voiam să extind dovada existenţei mele dincolo de câteva urme furişe de umezeală

lăsate de picioarele mele pe podeaua modestei bucătării de ţară a mamei. Priveam pe fereastră şi vedeam strada, calea ferată şi pădurea de dincolo de ele. Iar dincolo de pădure, ţinutul din care făcea parte. Şi aşa mai departe, până când totul se dizolva într-o imagine de ansamblu: casa mamei mele devenea astfel o casă oarecare, aşa cum mai văzusem şi altă dată, aşezată pe culmea sudică ce mărginea valea întinsă a unui râu, destul de aproape de munţi, astfel încât o dată la câţiva ani un urs, speriat, rătăcea prin bucata de pădure rămasă, şi destul de aproape de ocean, pentru ca englezii să considere locul respectiv punctul cel mai îndepărtat în susul râului, geologia locului împiedicându-i să aibă altceva de ales, decât să spună: „Ne-am rătăcit, prin urmare vom numi locul acesta acasă“. Şi destul de aproape încât, în copilărie, mă necăjeau alţi copii mai mari, spunându-mi că dacă mă străduiam, aş fi putut să simt mirosul apei sărate – iar eu, crezându-i, am stat printre stâlpii de iluminat şi pescăruşii din parcările supermarketurilor şi am plâns când mi-am dat seama că era adevărat, în ciuda faptului că ei avuseseră intenţia să mintă, aşa cum fac uneori copiii.

Casa era aşezată deasupra unuia din multele iazuri şi izvoare care şerpuiesc la vale către râul James, ca tot atâtea capete de sfoară destrămate. Şi de partea cealaltă: Richmondul, cu clădirile de sticlă reflectând râul din vale sau norii, sau atelierul siderurgic şi calea ferată, măcinată aproape complet de rugină. Stătea aşezată acolo sus, deasupra escarpamentului pe care îl formase râul de-a lungul mileniilor şi pe care încă îl săpa adânc în pământ, străbătând şerpuit peisajul, ca un negustor care-şi laudă marfa.

De când ajunsesem acasă, totul îmi amintea de câte altceva. Fiecare gând pe care-l aveam se ramifica înainte şi înapoi agăţându-se de vreo amintire, aceasta ducând către alta, haotic, până când pierdeam legătura cu momentul prezent în care mă aflam, oricare ar fi fost acela. „Scumpule, vrei tu să repari gardul dinspre iaz?“, îmi spunea mama în zilele tot mai scurte de vară, iar eu străbăteam curtea cea mare cu un ciocan în mână şi câte un pumn de cuie, ajungeam la gard şi mă sprijineam de el, privind de-a lungul apei, până ce briza uşoară o făcea să clipocească şi mă aducea înapoi din gânduri. Înapoi la ce? La nimic, la tot. Schelălăitul câinilor, răzbătând cu ecou de acolo de unde se tăvăleau prin gunoiul umed, la umbra Porţii Şamaş[2]. Dacă auzeam croncănitul ciorilor urâte, coborând în zbor de pe liniile de înaltă tensiune, pe care le împodobeau cu frumoasa lor simplitate, în capul meu rezonau perfect cu amintirea zgomotului pe care îl scoteau obuzele de mortier căzând din cer, iar eu, aflat acum acasă, îmi adunam forţele în aşteptarea impactului, haideţi jegoşilor, gândeam, în sfârşit m-aţi prins, şi apoi, când păsările îşi luau zborul, îmi aduceam aminte şi mă uitam în spate, observând chipul mamei încadrat de fereastra bucătăriei, îi zâmbeam şi-i făceam cu mâna, apucam capătul desprins al sârmei încâlcite din gard şi începeam s-o bat în cuie la locul ei. Îţi doreşti să cazi, atâta tot. Te gândeşti că lucrurile nu pot continua în felul ăsta. E ca şi cum viaţa ta ar fi un popas pe buza unei stânci – să mergi înainte pare imposibil, nu din lipsă de voinţă, ci din lipsă de spaţiu. Posibilitatea unei alte zile sfidează legile fizicii. Şi nu te poţi întoarce. Aşa că-ţi doreşti să cazi, să te desprinzi de toate, să cedezi, însă tot nu poţi. Şi fiecare răsuflare îţi aminteşte lucrul ăsta. Cam asta e.

Sfârşit de august. Am ieşit din casă. Îmi luasem obiceiul de a face plimbări lungi, fără ţintă, pentru a-

mi umple zilele. Într-o dimineaţă, m-am trezit în camera mică de lângă bucătărie, în patul meu de-o persoană, dorindu-mi să nu mă mai fi trezit. Nu era pentru prima dată. Obosisem să-mi rătăcească mintea toată noaptea printre toate câte mi le aminteam şi apoi printre cele pe care nu mi le aminteam, dar pentru care mă învinovăţeam, doar din pricina scenelor atât de vii proiectate pe fundalul roşu-verzui din spatele pleoapelor mele închise. Nu-mi dădeam seama ce era adevărat şi ce anume inventasem – voiam numai să se termine, să înceteze, să mi se împrăştie vedeniile, aşa cum se destramă ceaţa. Voiam să mă culc şi să rămân acolo, atâta tot. O dorinţă pasivă, una pe care n-aveam nevoie să o încurajez. Sigur, există o graniţă subţire între a nu vrea să te mai trezeşti şi a vrea, de fapt, să te sinucizi şi descoperisem că poţi să mergi de-a lungul acestei graniţe mult timp, fără măcar să-ţi dai seama, însă oricine din preajma ta va observa cu siguranţă şi apoi, bineînţeles, vor urma tot felul de întrebări fără răspuns.

Într-o dimineaţă a sunat telefonul. A răspuns mama.

— E Luke, scumpule, m-a anunţat, strigând din camera cealaltă.

Ora trei. Tot în pat.

— Spune-i că-l sun eu.

A intrat în cameră şi şi-a lipit receptorul de piept.

— Trebuie să vorbeşti cu oamenii, John. Nu-i bine să stai atâta vreme singur.

Îl ştiam pe Luke din gimnaziu. Era prietenul meu cel mai bun, deşi chiar şi acum cuvintele acelea par să nu mai însemne nimic. Vina mea, nu a lui. Însă numele lui mi-a adus aminte de o descoperire pe care o fac copiii, şi anume dacă rosteşti un cuvânt iar şi iar, începe să sune a bolboroseală, a zgomot alb.

— Să lase un mesaj, i-am zis.

Ea m-a privit.

— O să-l sun eu, mamă. Promit.

Şi-a pus receptorul înapoi la ureche, îndepărtându-se.

— … E obosit, Luke. Te poate suna el?… Mâine? Bine. O să-i spun.

— Gata? am întrebat.

— Doamne, Johnny, a pufnit ea. Se duc la râu mâine după-amiază. Vor să te vadă. Oamenii vor să te vadă.

— Bine.

— Bine, ce?

— Bine, poate.

— O să te mai gândeşti?

— Mda.

— Chiar cred c-ar trebui să mergi. Măcar mai gândeşte-te.

Mi-a zâmbit timid.

— Doamne, mamă, nu fac decât să mă gândesc, în pula mea.

Mi-am tras pantalonii pe mine, am ieşit pe veranda din spate şi am scuipat pe deasupra balustradei, era o flegmă maro-gălbui, şi corpul îmi pulsa de o durere caldă şi obtuză, care-mi cobora dinspre pleoape spre vârful degetelor. Durerea era şi în interiorul corpului, o durere atotcuprinzătoare, ca şi când

toată pielea mi-ar fi fost croită dintr-o buză tumefiată. Mi-am aprins o ţigară şi am coborât către iazul din spatele casei, unde lumina strălucea puternic, cu striaţii, ca pânza neprelucrată, în aerul dens al verii, apoi m-am dus mai departe în pădure, acolo unde iazul se scurgea într-un pârâu şi curgea printre malurile săpate abrupt în pământ roşu. Într-un punct în care pârâul se umfla, învolburându-se şi spărgându-se printre stâncile spălate de valuri, am găsit un loc în care veneam adesea pe vremea când eram copil. Deasupra pârâului atârna un bolovan mare, de pe care argila roşie fusese de mult luată de intemperii. Rădăcinile unui mesteacăn uriaş se agăţau de peretele stâncii şi coborau în adâncuri într-un luminiş de la malul pârâului. Coroanele pădurilor de esenţă tare din centrul Virginiei îşi începuseră aventura ruginie dinaintea toamnei, atârnând deasupra luminişului şi pârâului, iar mie îmi plăcea nespus cum cădea lumina printre frunze, făcea dimineaţa să pară mai blândă şi greoaie, ca şi când aş fi privit-o printr-un văl subţire.

Am coborât malul abrupt de pământ şi am traversat, clătinându-mă, trunchiul unui arbore doborât care ajungea pe partea cealaltă a râului. Stâncile erau alunecoase, însă nu erau aşa depărtate unele de altele cum îmi aminteam eu şi nici nu mi se părea prea greu să trec pe partea cealaltă, fiindcă berile de cu o seară în urmă mă făcuseră să păşesc hotărât. Mi-am ţinut echilibrul cu mâinile, în timp ce coboram pe sub crengile aplecate şi, deşi dimineaţa începuse să se încălzească, aici era încă răcoare şi simţeam în palme umezeala rece a stâncii celei mari. Pe scoarţa argintie a unui mesteacăn, la înălţime, fuseseră încrustate iniţialele J.B. de vreo şase ori, de fiecare dată caracterele având mărimi diferite faţă de celelalte şi modele variate de linii, acolo unde tăieturile se lăţiseră odată cu creşterea copacului. M-am căţărat până la copac şi mi-am frecat degetele, amorţite şi calde, de urmele încrustate. Nu-mi aminteam când le scrijelisem, dar eram sigur că eu le făcusem. Bineînţeles că J.B. sunt două iniţiale obişnuite, totuşi eram sigur că eu le scrijelisem şi am zâmbit fiindcă nu-mi puteam aminti absolut nimic despre ele.

Am rămas acolo o vreme, până când soarele s-a înălţat chiar deasupra mea, lumina cădea în coloane groase, iar sudoarea mi se scurgea printre omoplaţi. Atunci m-am hotărât să o iau pe calea ferată până în oraş. Nu era atât o hotărâre deliberată, cât mai degrabă o încercare de a-mi abate gândurile. Nu mă puteam abţine să nu mă gândesc la Murph. M-am îndepărtat, lăsându-mă călăuzit de vârfurile bocancilor, străduindu-mă să nu mă gândesc, şi când m-am întors pe verandă, mi-am şters transpiraţia de pe frunte, am deschis uşa glisantă, mi-am pus câteva lucruri în raniţă şi am plecat.

Atunci n-aveam cum să ştiu ce fac, însă amintirile legate de Murph erau un fel de arheologie înşelătoare. Scotocind printre rămăşiţele amintirilor, refuzam să cred că nu-mi mai rămăsese altceva decât un gol, o absenţă, pe care încercam s-o preschimb în opusul ei, dar descopeream că mi-era imposibil. Pur şi simplu nu aveam suficient material pentru a înlocui părţile dispărute. Cu cât eram mai aproape de a-l reconstitui în mintea mea, cu atât mai mult imaginea pe care încercam s-o recreez se îndepărta. Pentru fiecare amintire pe care reuşeam s-o evoc, o alta părea să dispară pentru totdeauna. Deşi exista o oarecare proporţie în toate acestea. Era ca şi cum ai pune laolaltă bucăţile unui puzzle, întoarse pe dos: formele erau familiare, însă imaginea pălise dintr-odată, cafeniul indiferent al cartonului de pe spate părea o sfidare a întregului. Mă gândeam la o vreme când stăteam seara în turnul de veghe, privind războiul cum se scurge pe lângă noi în şuvoaie de roşu şi verde şi alte străluminări, iar el îmi

povestea despre o după-amiază în mica livadă de meri, de pe coasta unui deal, unde muncea mama lui, mişcarea şi luciul unui cuţit pentru decojit de-a lungul unei fâşii de tifon, când altoiau lăstari pe butuci şi crengi noi ca să înmugurească, sau alt moment la care fusese martor, înlemnind de uimire, când tatăl lui a adus acasă de la mină vreo doisprezece canari în colivie şi i-a eliberat în valea în care locuiau, iar canarii îşi fluturaseră aripile şi cântaseră o vreme înainte de a se cocoţa la loc pe coliviile lor, aranjate în şiruri, deşi tatăl lui se gândise probabil că păsările nu se vor întoarce de bunăvoie în captivitate şi că acele colivii ar fi trebuit folosite pentru altceva: un răsad drăguţ pentru legume, poate un loc de agăţat lumânări printre copaci, şi în ce stranie tăcere funcţionează lumea asta, se minunase Murph, în timp ce păsările au venit să se aşeze liniştite în formaţie, oprindu-se din cântat. Încercam să-mi amintesc tot felul de lucruri până mi se golea mintea – iar asta, am descoperit curând, era singura mea certitudine –, până când nu mai rămânea din el decât o schiţă în penumbră, un schelet care se dezintegra, iar prietenul meu Murph nu-mi era mai prieten decât cel mai străin dintre străini. Dorul meu după el devenise un mormânt care nu putea fi umplut sau acoperit, o pată neclară pe un câmp şi un substitut al dracului de ineficient pentru suferinţă, aşa cum sunt de obicei mormintele.

Aşa că am pornit-o pe calea ferată, urmărind la întâmplare vechea linie Danville în direcţia nord-vest, înspre oraş. A început să plouă un pic. Creozotul se scurgea pe la îmbucăturile şinelor, făcându-se alunecos, iar pietrişul terasamentului, ud şi gri, îmi fugea de sub bocanci. Mergeam încet, târându-mi picioarele mai mult sau mai puţin de pe o traversă pe alta, fără să ridic mai niciodată privirea. Deşi nu mă grăbeam deloc şi nu aveam nici o destinaţie în minte, perdeaua de copaci s-a desfăcut şi, înainte să-mi dau seama cât de departe ajunsesem, m-am trezit deasupra râului, cocoţat pe primul pilon arcuit al podului de cale ferată. Soarele avea să apună în curând în spatele copacilor, iar râul domol, lipsit de curenţi, şerpuia ieşind din raza privirii, îndepărtându-se cu încetineală de izvorul lui din munţi. Apa era colorată pretutindeni în nuanţe aprinse de violet şi portocaliu, reflectând norii roşiatici în lumina tot mai scăzută, şi am privit în jos peste marginea podului, înspre pilonii bătrâni din piatră, relicve ale vechilor variante ale podului, de unde alte variante de vechi trecători fără ţintă trebuie să fi admirat o privelişte ca aceasta, şi să se fi oprit şi poposit acolo o vreme, şi trebuie să fi privit de-a lungul râului, răsuflând adânc, şi să-şi fi văzut probabil silueta mică, unduitoare, reflectată în apa de sub ei, în tot acel spaţiu din jurul lor, gândindu-se că era atâta spaţiu de jur împrejur, încât durea.

Nu după mult am simţit duduitul înfundat al unui tren care zguduia şinele şi am zărit prima rază a farurilor venind dinspre cotul de pe partea cealaltă a râului. Soarele nu coborâse încă, aşa că lumina ce răzbătea de dincolo de cotitură era neclară, scânteind ca o stea văzută în zori sau în amurg. Am coborât de pe traversă şi puţin mai la vale, pe malul abrupt de pământ, apoi m-am oprit şi am urmărit cu privirea silueta trenului care se deplasa în lumina amurgului, traversând podul dintr-o parte într-alta. Nu puteam să disting geamurile compartimentelor, cu atât mai puţin să văd prin ele, aşa că nu am observat dacă o fi fost un tren aglomerat, dar tot m-am gândit că mi-aş fi dorit să mă aflu în el. Poate trenul venea din capitală, de vreme ce traversa podul de la nord la sud. Poate că se îndrepta la vale spre Raleigh sau Asheville sau poate o lua către vest, în linie dreaptă, înspre Roanoke şi Blue Ridge. Am căutat un loc de unde să sar în el, însă n-am descoperit nici unul, căci trenul, profilat pe cer şi conturat de luminile oraşului dinspre

răsărit, se mişca întocmai ca o siluetă neagră în noaptea încă şi mai neagră.

O potecă mică ducea la poalele dealului, pe sub capătul podului, înspre malurile plate şi noroioase ale râului. Acestea se întindeau pe vreo cincizeci de metri de luncă, cu mesteceni şi ulmi răspândiţi din loc în loc şi insuliţe care se întindeau până mai departe, tot rărindu-se, până când nu se mai vedeau decât nişte petice de pământ şi noroi printre făgaşele de apă întunecate. În porţiunea cea mai largă, râul curgea pe o distanţă de un kilometru sau jumătate de kilometru până la malul celălalt, fără să fie încă învolburat. Dincolo de râu şi mai sus, pe culmea dealului din faţă, se zărea pe fondul cerului oraşul. Ocupând terenuri înalte deasupra altor căi ferate, dincolo de rămăşiţele unui canal săpat de negustorii coloniali, care căutaseră să treacă peste impedimentul creat de diferenţa de nivel peste care se întindea Richmondul. Şi mi s-a părut, atunci când am aprins un foc lângă malul apei şi m-am adăpostit sub un acoperiş făcut din crengi de mesteacăn, că toate sensurile de rotaţie îşi schimbaseră direcţia şi eu eram cel care privea oraşul, iar pământul pe care acesta era aşezat se rotea în noapte, în sânul universului.

Atunci când m-am trezit, am văzut că focul se domolise peste noapte devenind jăratic. Era dimineaţa târziu şi, în lumina strălucitoare, nisipul arăta ca o pânză de sac, acolo unde dormisem. Lemnul din foc era negru şi carbonizat. Un casetofon portabil aşezat în echilibru pe o stâncă în mijlocul râului, unde un grup de băieţi şi fete cam de vârsta mea stăteau întinşi pe prosoape sau săreau râzând în apa limpede, îşi revărsa muzica până la mine. Îl recunoscusem pe Luke, dar nu-mi dădeam seama cine erau ceilalţi.

Cenuşa şi fumul îmi intraseră în piele cât timp arsese focul în cursul nopţii până să se stingă şi am intrat în apa de sub podul căii ferate ca să încerc să mă spăl, dar tot le mai simţeam mirosul şi la o oră după aceea. M-am urcat iarăşi pe deal şi pe şine şi am traversat agale podul, la vreo treizeci de metri deasupra apei. M-am tras mai pe margine, acolo unde calea ferată se uneau cu structura podului, şi mi-am continuat drumul de-a lungul metalului oxidat, balansându-mi din când în când piciorul pe deasupra apei care curgea pe sub mine, în timp ce-i priveam pe puştii care râdeau şi se scăldau în apa rece. Ziua era călduroasă şi senină, iar cerul din spatele oraşului era de un albastru strălucitor şi gol. Când am ajuns pe malul nordic al râului, am ţinut direcţia şinelor care se îndreptau către oraş pentru o vreme, apoi am luat-o pe o cărare bătătorită ce ducea către apă.

Era greu să traversezi canalul, şi chiar dacă fusese săpat cu vreo două secole înainte, tot părea industrial şi era oarecum murdar. În sfârşit, am zărit un loc unde râul era zăgăzuit de câţiva stejari doborâţi pe marginea canalului şi am făcut cale-ntoarsă înspre poteca ce înainta pe lângă marginea râului. M-a condus până la un loc de campare chiar pe malul apei; se făcuse deja după-amiază şi campingul era pustiu, însă doar de curând părăsit. Trei covergi ridicate sub câţiva ulmi viguroşi mărgineau micul luminiş, alături de o groapă pentru foc şi câţiva butuci pe post de scaune.

Mi-am pus raniţa pe pământ, am aprins un foc şi mi-am scos bocancii şi hainele şi le-am agăţat de o creangă în apropierea focului. Îmi ţineam picioarele în apă, râul curgea liniştit, iar eu nu eram decât o pată în tot acel peisaj şi asta nu putea decât să mă bucure. O egretă a zburat chiar peste umărul meu, plonjând foarte aproape de oglinda apei şi eu m-am gândit că era imposibil ca un corp să poată fi atât de

aproape de o suprafaţă şi să rămână aşa, păstrându-şi controlul. Dar, cu toate astea, vârfurile aripilor i-au atins uşor apa. Egretei nu părea să-i pese de ceea ce credeam eu, s-a înclinat uşor şi a dispărut în strălucirea puternică a soarelui la apus, plină de graţie.

Dungi fine se împleteau în sus şi-n jos pe suprafaţa butucului pe care stăteam aşezat. Erau complicate, păreau scobite într-un anume fel sau roase de termite după un model anume, care mă uimea prin simetria sa ciudată. Luke şi ceilalţi băieţi şi fete încă se mai bălăceau în apă, aruncându-se cu rândul de pe stâncile mari şi cenuşii, într-un mic curent care-i scotea la vreo cinci, şase metri în josul râului, ca într-un parc de distracţii. Erau frumoşi. A trebuit să rezist impulsului de a-i urî.

Mă transformasem într-un infirm. Erau prietenii mei, nu-i aşa? De ce pur şi simplu nu m-am dus la ei? Ce să le fi spus? „Hei, ce faci?“, m-ar fi întrebat ei. Iar eu aş fi răspuns: „Mă simt de parcă m-ar roade ceva pe dinăuntru şi nu pot spune nimănui ce se petrece, pentru că toată lumea pare să-mi fie mereu atât de recunoscătoare, iar eu simt, din contră, că sunt nerecunoscător sau ceva de genul ăsta. Îmi vine să mărturisesc că nu merit recunoştinţa nimănui şi că toţi ar trebui, de fapt, să mă urască pentru ce-am făcut, însă toată lumea mă iubeşte şi chestia asta mă înnebuneşte“. Vezi să nu.

Sau ar fi trebuit să spun că vreau să mor, nu în sensul că aş vrea să mă arunc de pe podul ăla de cale ferată, ci mai degrabă că aş vrea să dorm pe vecie, pentru că nu ai cum să dregi faptul că ai ucis femei sau că ai privit cum sunt ucise femei sau, tot aşa, faptul că ai ucis bărbaţi sau că i-ai împuşcat în spate, că ai făcut-o de mai multe ori decât ar fi fost de fapt nevoie ca să-i omori şi că, uneori, era ca şi cum ai fi încercat pur şi simplu să omori orice ţi se ivea în raza vizuală, pentru că aveai impresia că ţi se prelinge acid în suflet şi că sufletul ţi s-a dus cu totul, şi ştii, pentru că aşa ţi s-a spus toată viaţa, că nu poţi îndrepta nimic din ce ai făcut, aşa ţi s-a spus toată viaţa, dar, pe altă parte, însăşi mama ta este atât de fericită şi de mândră pentru că ai ţintit bine şi ai doborât oameni la pământ, oameni care nu aveau să se mai ridice niciodată şi, mă rog, poate că or fi încercat şi ei să te ucidă, aşa că-ţi spui: ce puteai să faci?, dar de fapt nu contează, pentru că în cele din urmă ai ratat singurul lucru bun pe care l-ai fi putut face, singura persoană care ai promis că va trăi a murit şi odată cu ea ai văzut totul murind, în mai multe feluri decât ai vrea să-ţi aminteşti, şi pentru o vreme toată povestea asta ţi-a futut spiritul, într-un hal fără de hal, frate, cum nici nu-ţi imaginai, până când ţi-ai dat seama că numai animalele te mai întristau, pieile de câine umplute cu explozibil şi vechi obuze de artilerie, maţele alea nenorocite şi totul puţind a metal şi gunoi ars, şi oricât ţi-ai schimba locul, mirosul a intrat în tine şi-ţi zici: cum poate să ardă în halul ăsta metalul? şi de unde vine tot gunoiul ăsta, în pula mea, până şi acasă îi simţi damful, şi apoi chestia aia, pe care ai început s-o observi cum dispare, acum piere şi acum se inversează, ca şi când ai fi dat de străfundurile spiritului tău, dar se cască un hău încă şi mai mare, pentru că toată lumea e atât de fericită, în pula mea, să te vadă, tu, ucigaşul, complicele nenorocit, purtătorul nonşalant al unei răspunderi, în pula mea, şi toată lumea vrea să te bată pe spate şi tu începi să-ţi doreşti să arzi din temelii toată ţara asta blestemată, vrei să arzi orice nenorocită de panglică galbenă pe care-o vezi şi nu poţi să explici nimic, ca şi cum le-ai zice „Vă bag în pizda mamelor voastre pe toţi’“, dar pe de altă parte tu te-ai dus să te înrolezi, aşa că de fapt e numai vina ta, pentru că te-ai dus special, prin urmare acum eşti de două ori futut, aşa că de ce nu-ţi găseşti un loc, să te faci ghem şi să mori şi, OK, hai să fie cât mai puţin dureros,

pentru că eşti un laş şi, la o adică, laşitatea te-a băgat în tot rahatul ăsta, pentru că ai vrut să fii bărbat şi oamenii au râs de tine şi te-au bruscat la cantină şi pe holurile liceului, pentru că-ţi plăcea să citeşti cărţi şi câteodată şi poezii şi-ţi ziceau poponar, iar în adâncul tău ştii că te-ai dus pentru că voiai să fii bărbat, numai că şi asta n-o să se mai întâmple niciodată acum, eşti mult prea laş ca să fii bărbat şi să treci peste toate, aşa că de ce nu-ţi găseşti un loc curat şi uscat, unde să aştepţi să se termine cu toate, să doară cât mai puţin, doar să aştepţi să adormi şi să nu te mai trezeşti şi să se ducă toţi în pizda mă-sii.

Am început să plâng. Seara a coborât printre lacrimile mele. În noaptea fierbinte de vară fetele se înfăşurau în prosoape şi râdeau, stând pe stâncile tot mai întunecate sub lumina blândă a felinarelor de pe podul din apropiere. M-am ridicat şi am luat-o absent pe o cărare ce înainta pe malul râului. M-am apropiat de marginea râului, mi-am scos hainele şi am intrat în apă. Era cald afară, însă apa mă răcorea şi luna de deasupra pomilor de pe deal, acoperind lumina felinarelor, făcea ca râul să scânteieze uşor, iar eu simţeam cum mă dizolv încetişor în el. M-am aplecat în faţă, lăsându-mă să plutesc şi alunecând puţin, puţin câte puţin, către somn.

Râul avea un vis în el. Stăteam cu faţa spre malul celălalt, în râu, gol puşcă. Am văzut o herghelie de cai pe un câmp presărat cu sângerei şi sălcii. Cu toţii de acelaşi temperament, toţi roibi, cu excepţia unuia singur, bălan bătrân, care m-a privit în timp ce restul păşteau sub lumina blândă a lunii. Avea sânge pe copite, iar pe crupe se vedeau urme de bice şi de fier încins. Aplecându-şi uşor capul, a intrat în apa puţin adâncă. În timp ce se îndrepta spre mine, sângele i se scurgea în aval, iar în urma lui se întindea o dâră subţire şi roşie. Păşea uşor, însă chipul nu-i era străbătut de nici o grimasă, doar mergea cu şovăială. Stăteam în continuare acolo, gol, şi am lovit încet apa din jurul meu cu amândouă mâinile. Nu tare, doar ce le-am împins înainte şi înapoi prin apă, făcând nişte semicercuri. Calul s-a apropiat şi l-am auzit fornăind încetişor, s-a mai apropiat un pic şi a clătinat din cap, o dată, de două ori, calm. A ajuns în faţa mea, bătrân şi epuizat de bice, sângerând în apa care curgea încet, ţinându-se falnic în ciuda rănilor. S-a aplecat şi mi-a adulmecat umărul şi gâtul, m-am aplecat şi eu şi l-am adulmecat la rândul meu, apoi l-am cuprins în braţe şi i-am simţit puterea muşchilor bătrâni şi loviţi. Ochii calului erau negri şi blânzi.

M-am trezit cu imaginea asta în minte. Dracu’ s-o ia de gălăgie. Strigătele s-au auzit mai aproape. Cineva ţipa: „Scoateţi-l afară. La dracu’, trageţi-l afară“. Şocul m-a trezit şi am scuipat apă de râu, m-au lovit în piept până am scuipat şi mai multă, şi am rămas întins pe mal, ameţit şi zâmbind, privind feţele străine care se strânseseră acolo. Am zăcut o vreme, pe jumătate în râu, pe jumătate afară, apa îmi uda picioarele, clipocind şi răcorindu-mi-le, destul de puţin adâncă încât să fiu în siguranţă acolo unde mă aflam. Am zâmbit absent şi, în timp ce-mi veneam în simţiri, m-am gândit la bătrânul bălan care mă adulmecase. Nu contează. La lumina felinarelor, mi-au spus pe nume. De-acum se făcuse noapte.

Luke mă văzuse plutind şi sunase la 911 de pe celularul uneia dintre fete. Poliţiştii nu m-au obligat să trec prin chinurile unei evaluări psihologice din respect pentru că-mi slujisem patria. Le-am arătat legitimaţia de militar atunci când mi-au cerut-o.

— În regulă, soldat. Hai să te ducem acasă.

Când m-a lăsat acasă, poliţistul m-a privit îngrijorat dar plin de compasiune şi a zis:

— Încearcă să rezişti, amice. O să-ţi revii repede.

Când am deschis uşa, mă aştepta mama. Mi-a luat faţa în mâini şi m-a sărutat pe obraji şi pe frunte.

— Am crezut că te-am pierdut, mi-a spus.

— Mi-e bine, mamă. Totul e bine.

— Nu înţeleg ce-i cu tine. Mai aveam puţin şi muream de grijă.

A rămas un moment pe loc, apoi s-a îndreptat spre blatul de la bucătărie şi a început să cotrobăiască agitată printre scrisorile îngrămădite acolo.

— Pe deasupra am început să primesc şi telefoane, să ştii, mi-a zis.

— Serios? De la cine?

S-a întors să mă privească şi am văzut în ochii ei toată durerea şi groaza pe care i-o pricinuisem.

— Un căpitan. A spus că era de la D.I.C. A rostit cuvintele rar: Divizia de Investigaţii Criminale. Vrea să vorbească cu tine.

S-a oprit, apoi a făcut din nou un pas spre mine. M-am dus în camera mea şi am închis uşa. Vocea ei răzbătea dincolo de straturile ieftine de lemn artificial.

— Ce s-a-ntâmplat acolo, Johnny? Ce s-a-ntâmplat, copile? Ce ai făcut?

Ce s-a întâmplat? Ce pula mea s-a întâmplat? Nici măcar nu-i asta întrebarea, m-am gândit eu. Cum să fie asta întrebarea? Cum să răspunzi la ceva care nu are răspuns? Să povesteşti ce s-a întâmplat, să înşirui faptele ca atare, cronologia evenimentelor, ar ajunge să pară un fel de trădare. Piesele de domino ale momentelor, aliniate simetric, apoi răsturnându-se pe spate, împinse de cauza neclară şi nesigură, nu făceau decât să arate că prăbuşirea e destinul fiecărui obiect. Nu este de ajuns să spui ce s-a întâmplat. Totul s-a întâmplat. Totul s-a prăbuşit.

2. Sit arheologic din apropierea oraşului Ninive – una dintre cele cincisprezece porţi impresionante datând din perioada neo-asiriană, dedicată zeului Şamaş (n. tr.).

8

Octombrie 2005
Al Tafar, Provincia Nineve, Irak

Toamna a venit odată cu prima furtună. Ni se oferise un răgaz de la atâta arşiţă şi praf, ambele ostoite blând de perdelele drepte de ploaie, căzând din ceruri de culoarea fierului brut. Eram în continuare încordaţi, încordaţi şi uzi.

Într-o dimineaţă la câteva zile după lupta din livadă, a venit un maior în tabăra plutonului nostru, chiar înainte de zori. Plutonul nostru se descurcase bine în livadă, păstrând la minimum numărul victimelor civile, uciseserăm mulţi musulmani, fără să înregistrăm decât câteva victime din rândurile noastre. Aşa câştigaserăm dreptul la un serviciu uşor: patrule obişnuite în ture de 48 cu 24. Când a sosit maiorul, noi tocmai ne întorceam dintr-o patrulă lejeră, prin clădirile puţin populate din mahalalele sudice ale Al Tafarului. Ne-am aruncat de-a valma echipamentul şi ne-am tolănit rezemaţi de nişte parapete joase de ciment şi de copaci, cum ne era mai la îndemână.

— Pluton, a-ten-ţiuuu-ne! a lătrat aghiotantul maiorului, în timp ce amândoi au păşit în mijlocul nostru, dând la o parte o plasă de camuflaj.

Locotenentul sforăia întins pe un gard împrejmuitor din ciment, lângă care aşteptam adesea să se termine ploaia de proiectile, jucând cărţi sau încleştaţi în partide de luptă corp la corp, până când ultimele bucăţele de schije treceau şuierând pe deasupra noastră. Nu s-a mişcat. Maiorul şi aghiotantul s-au uitat unul la celălalt, apoi la noi, iar noi le-am întors privirea puţin mai conştienţi de prezenţa lor decât fuseserăm cu o clipă mai devreme. Până şi Sterling a rămas nemişcat. Era complet echipat, pus la punct şi ordonat ca întotdeauna, dar petrecuserăm trei ore înainte de ivirea zorilor în timp ce aşteptam un elicopter al Crucii Roşii, care nu reuşise să spargă perdeaua de nori pe care o formase furtuna, extrăgând cu atenţie aşchiile argintii de metal din faţa şi gâtul unui băiat, ghemuiţi laolaltă într-un canal de scurgere. Eram obosiţi.

Aghiotantul şi-a dres glasul.

— A-ten-ţiuuu-ne! a spus el, mai tare de data aceasta, dar nouă ne plăcea să ne odihnim în ploaia răcoroasă şi în liniştea acelei ore timpurii, aşa că nu i-am dat prea multă atenţie.

Sterling s-a ridicat şi el, a privit înspre locotenentul care dormea profund şi a spus:

— Pe loc repaus, cu toată seriozitatea de care era în stare la momentul acela.

Am început să ne foim prin jur în timp ce maiorul ne vorbea. Doar Sterling şi-a păstrat atitudinea

militară şi atenţia. Cred că asta era tot ce-i mai rămăsese în clipa aceea. Undeva, la periferia micilor noastre activităţi domestice, se citeau numele celor trecuţi pe ordinul de zi. În tot acest răstimp, se curăţau armele pe porţiuni uscate de pământ, sub plasele de camuflaj sau copertine, alţi băieţi ignorau ploaia şi-şi spălau hainele de praf şi de sare în găleţi roşii din plastic pline de apă care se făcuse maro, năclăită de atâta mizerie, iar alţii dădeau la schimb lucruri din pachetele de acasă pe pachete de ţigări, aprinzându-şi câte una şi amestecându-se prin publicul din jurul maiorului. Dar cei mai mulţi dădeau ceremoniei nesolicitate atenţia care credeau că merita acordată, iar în timp ce maiorul vorbea, actele prin care erau decernate medaliile pentru vitejie şi menţiunile se umezeau sub degete, dezintegrându-se în petice organice, şi erau primite sau nu, pe măsură ce se striga fiecare nume, în funcţie de nivelul de interes pe care îl prezentau băieţii în acel moment.

Doar promovarea lui Sterling a provocat oarece comentarii – şi asta mai ales pentru că era însoţită de o Stea de Bronz pentru vitejie. Însă am spus: „Bună treabă, dom' sergent" şi „O meritaţi, dom' sergent", bătându-l pe spate cu rândul. L-a salutat scurt pe maior, s-a întors brusc pe călcâie şi s-a aşezat la loc, sprijinit de trunchiul lui de copac, ţinând medalia legată cu panglică ascunsă în palmă.

După ce au dispărut maiorul şi aghiotantul lui, am observat că Murph ratase ceremonia. Iar în următoarele săptămâni, am căpătat impresia că mă evita. La început nu s-a petrecut nimic special care să mi se pară curios. Se purta destul de reţinut în timpul patrulelor, care aveau loc din când în când. Dacă îl vedeam prin baza de operaţiuni, se purta ca şi când ar fi fost grăbit, îmi întorcea spatele atunci când încercam să vin lângă el şi îşi lăsa ochii în pământ când îi surprindeam privirea. Dar în momente ca astea laşi omul în pace. Căcat, nu trecuse decât un an sau cam aşa de când părăsise mina aia afurisită, despre care vorbea întruna şi în care-şi petrecuse îngropat cea mai bună parte a vieţii.

— Shipp Mountain, spunea el, aia chiar că era belită. Coboram pe la trei, patru dimineaţa suiţi în vagonet, iar eu mă lăsam pe spate, priveam în sus, gândindu-mă că lumea întreagă este la câţiva metri deasupra mea, şi mă uitam după vreo fisură care să plesnească şi să mă facă ţăndări. La dracu', Bart, îmi zicea, când îmi aduc aminte că nu vedeam lumina soarelui săptămâni în şir…

— Pe bune?

— Pe legea mea, spunea el.

La vremea aia arşiţa începuse să prindă putere în Al Tafar. Noi ieşeam să patrulăm din oră în oră şi era atât de cald, încât aveam senzaţia că praful emană o lumină proprie chiar şi după ce apunea soarele; era atât de cald, în mă-sa, încât glumeam cu Sterling ca să-l enervăm.

— Dom' sergent, sunt 49 de grade. De ce nu ne predăm ca să plecăm acasă? zicea unul dintre noi.

— Gura, muiştilor, răspundea el dacă era prost dispus.

În rarele momente când s-ar fi putut spune că era în toane mai bune, ne arunca peste umăr câte o privire, în timp ce noi ne chinuiam să trecem peste vreun zid sau să ne căţărăm pe peretele zgrunţuros al vreunui canal de scurgere, zâmbea şi ne spunea: „Viaţa înseamnă durere". Iar eu îi ziceam lui Murph, amândoi orbiţi de soarele care părea să acopere tot cerul: „Ar fi fost bine dacă ne-ar fi luat şi pe noi cineva mai uşor în tot căcatul ăsta".

Am petrecut mult timp încercând să identific momentul exact când observasem o schimbare la Murph,

gândindu-mă oarecum că dacă reuşeam să-mi dau seama când anume începuse să alunece în butoiul cu melancolie, aş fi putut face ceva ca să-l împiedic. Dar transformările astea sunt subtile, ca şi când ai încerca să măsori nuanţele de gri atunci când se lasă seara. E imposibil să identifici cauza oricărui lucru, începusem să văd războiul ca pe o glumă fantastică, fiindcă era atât de crud, fiindcă îmi doream cu atâta disperare să evaluez cauzele noului şi bizarului comportament al lui Murph şi să merg înapoi pe firul lui până la un moment anume, până la o cauză sau un lucru anume, pentru care să nu mă simt vinovat. Şi într-o dimineaţă, în timp ce aruncam pietre într-o găleată, uluit, mi-am dat seama brusc că eu eram, de fapt, problema. Cum să măsori gradul unei deviaţii dacă nu ştii care e punctul median? Lumea nu avea un centru. Curba probabilităţilor noastre era buşită.

Nu mă puteam gândi la nimic altceva. Îmi trăiam zilele trântit în praf, aruncând cu pietre într-o găleată, fără s-o nimeresc, fără să mai conteze. M-am gândit mult la promisiunea aia ridicolă pe care i-o făcusem mamei lui Murph. Nici măcar nu-mi mai aminteam ce spusesem sau ce mi se ceruse. Să-l aduc acasă? Cum, cu bine? Să-l aduc pur şi simplu? Nu-mi aminteam. Era greşeala mea dacă el nu era fericit, dacă nu mai era zdravăn la minte? Cum dracu' să ocrotesc ceva ce nu puteam să văd, nici măcar în mine? Dă-te-ar mă-ta de zdreanţă, mă gândeam şi mă tot gândeam.

Până la urmă, i-am povestit lui Sterling ce mă măcina. El a râs:

— Unii nu rezistă, în pula mea, soldat. Ai face bine să te obişnuieşti cu ideea că Murph e un om mort.

— Nici vorbă, dom' sergent, am pufnit eu. Murph e în toate minţile. Şi am încercat să glumesc, întorcându-mă spre el: N-o să i se întâmple nimic, e beton.

Sterling cioplea siluete de animale într-un mâner de topor rupt, la adăpostul firav al crengilor unui copac.

— Soldat, uiţi de avantajul tău, pentru că acum eşti normal la cap.

A făcut o pauză şi şi-a aprins o ţigară. Îi atârna în colţul gurii, cu scrumul adunat la capăt. Apoi s-a întors la cioplit.

— Dacă te întorci în State doar la tine în minte, înainte să-ţi ajungă şi curul acolo, atunci eşti un om mort, în pula mea. Ia aminte la mine. Tu nu ştii unde se tot duce Murph, dar eu ştiu.

— Unde anume, dom' sergent?

— Murph e acasă, Bartle. Şi o să ajungă acolo cu un steag înfipt în cur înainte să-ţi dai seama.

M-am îndepărtat, cu intenţia să-l caut pe Murph, când Sterling m-a strigat.

— Nu există decât un singur drum spre casă cu adevărat, soldat. Trebuie să treci prin muia asta ca dementul.

Într-un fel, ştiam că era adevărat. În următoarele câteva zile, Murph ajunsese la un grad de opacitate căruia nu-i mai puteam găsi o explicaţie. Aveam propriile mele teorii. În zilele în care nu aveam nimic de făcut, îmi luam toată libertatea pentru a le explora. Vorbeam cu mine însumi prin buncărele de la periferiile bazei noastre de operaţiuni, locuri mai puţin umblate, încurajat de câte un whisky iordanian ieftin. Bolboroselile mele în întuneric erau punctate de hohote scurte, pătrunzătoare. Deveneam la rândul

meu o fantomă. Un gând tardiv. Îmi vizualizam propria moarte în tuburile acelea de ciment nefinisate, inutile, pe unde rătăceam seara. Dacă m-ar fi văzut cineva, dacă m-ar fi putut vedea, probabil că aş fi arătat ca şi cum mă repezisem spre viitor şi căzusem grămadă pe sub acoperişurile unui peisaj citadin, chiar la marginea trotuarului. Bombănelile mele nu ar părea nelalocul lor, ci mai degrabă inevitabile, iar trecătorii, bărbaţi şi femei, nu mi-ar da prea mare atenţie. Ar rosti, în drumul lor: „Ce păcat că a luat-o razna“. Şi altcineva probabil că ar răspunde: „Ştiu, ce tragedie“. Dar eu nu le puteam împărtăşi compasiunea. Chiar dacă înţepeneam de frig, tot n-aş fi cerut înţelegere. Nu, aş fi bombănit mai departe, invidios pe umbrelele lor mari, pe hainele lor uscate şi pe banalitatea dulce, intactă, a vieţilor lor. Dar n-ar fi contat. Nu putea să conteze, ploaia continua să cadă pe străduţe şi în apeductele unde îmi găseam adăpost. Cădea la marginile parcărilor acoperite, unde aş poposi o noapte sau două înainte să fiu descoperit. Cădea în parcurile din oraş, unde frunzele şi crengile goale conspiră laolaltă cu o pancartă de carton, păstrându-mă uscat, scurgând orice urmă lizibilă din mesajele pline de disperare pe care le-aş fi scris pe ea. Cădea în felul în care cădea şi în Al Tafar, o ploaie blândă şi intermitentă pe deasupra războiului, ale cărei opriri şi reînceperi seamănă cu un oftat de resemnare.

Când mi-am imaginat moartea în noaptea aceea, stând într-un buncăr de pe partea de răsărit a bazei de operaţiuni, m-am gândit la toate permutările ei posibile. Sorbeam din sticla mea de Royal Horse şi priveam pierdut dincolo de intrarea rotundă a buncărului, la clădirile şi minaretele colorându-se în violet şi negru, cu fiecare frântură de noapte ce se lăsa de la o oră la alta. Mi-am imaginat-o în întregime, prima rană avea să apară în curând, în toamnă sau în ceea ce trecea drept iarnă, şi probabil va fi frig, cel mai probabil. Voi sângera, mai mult ca sigur, dacă nu voi fi lovit şi la cap, pocnit peste urechi, dacă nu voi fi de- şi re-presurizat într-o clipă. Aş sângera. Voi sângera. Am vorbit tare, pocind uşor cuvintele, vocea mea reverberând înfundat în tubul acela de ciment. Murph avea să-mi găsească trupul, dar mai întâi trebuia să devin o ţintă vie, astfel încât să existe ceva ce să poată fi împuşcat, totuşi cel mai probabil avea să fie o explozie, cel mai probabil, o bucată de metal transformată în fâşii cu margini zimţate, care-mi vor intra în piele, sfâşiindu-mi-o. Şi cum confuzia pare să urmeze întotdeauna exploziilor, mă vor lăsa să sângerez, până când faţa şi pielea mi se vor face cenuşii şi astfel voi deveni un cadavru. Am rostit „cenuşiu“ şi „cadavru“ şi vocalele mele tăcute au răsunat la capetele tubului scurt, şi voi muri, iar sunetele E şi A s-au prelins în noapte prin ploaia uşoară şi l-am văzut pe Murph. Eram aşa de beat. L-am văzut pe Murph cum îmi lua capul în mâini, cu noua lui concavitate, l-am văzut cum mă trăgea de mâini. Picioarele mele, blege şi amorţite, se târau pleoscăind pe pământ, sărind la cele mai mici denivelări, dar eu nu le băgam de seamă, pentru că atârnau în spate. Am râs şi H-ul uşor exploziv n-a avut nici un ecou, am văzut apă şi corpul meu plutind, cu sângele în apă, şi mi s-a părut că simt mirosul sângelui meu, al corpului meu, un miros greu şi metalic. Eram atât de beat. Am văzut înăuntrul coşciugelor întunecate, sicrie ieftine din tablă, Virginia şi toate mormintele mici aliniate pe câmp ca nişte dinţi şi tufele de sângerel înflorite şi apoi petalele care cădeau şi pe mama plângând, pe mama cum plângea. Eu am făcut-o să plângă. Am văzut fermitatea pământului, viermii, steagul şi coşciugul de tablă dispărând încet şi am văzut numai pământ cafeniu la nesfârşit şi m-am gândit la Murph şi la apă şi am şoptit cuvântul „apă“ cu o intonaţie întrebătoare şi asta e tot ce-mi amintesc înainte de a mă trezi, cu excepţia ecoului silabic al

vocii mele care se lovea într-una de ciment, „cra, cra, cra“.

Ploaia s-a oprit. Vremea s-a îmblânzit. Următoarea patrulă de 48 de ore a fost lipsită de evenimente. Acum nu mai eram conştienţi nici măcar de propria noastră sălbăticie: de bătăi şi de şuturile date câinilor, de percheziţii şi de brutalitatea simplei noastre prezenţe. Fiecare acţiune era o pagină dintr-o carte de exerciţii efectuate mecanic. Nu-mi păsa.

Nu mai vorbisem cu Murph de zile întregi. Nimeni nu mai vorbise cu el. Am găsit rămăşiţele certificatului lui de deces şi scrisoarea şi fotografia fostei lui iubite într-o găleată pentru spălat rufe, pline de săpun. Le-am pus în buzunar. Am început să-l urmăresc, încercând să-mi dau seama ce punea la cale. Nu voiam să cred că urmăream mişcările cuiva care era deja mort, aşa că am căutat dovezi contrare; am căutat orice semn că se agăţa, de viaţă, cel puţin.

Am început să-i găsesc urmele peste tot prin bază: inscripţia „Murph a fost aici“. Un desen mic: doi ochi şi un nas care se iţesc pe deasupra unei linii subţiri. Uneori şi degetele îi apăreau pe deasupra zidului, alteori nu, dar întotdeauna ochii şi nasul, ridicole şi cercetătoare, şi inscripţia „Murph a fost aici“. Am luat în calcul posibilitatea că făcuse tot timpul un fel de tur. Niciodată nu existau date, cel puţin nu pe cele aproape o jumătate de duzină pe care le-am găsit, dar nu credeam ca vreuna din ele să fi fost mai veche de o săptămână sau aşa ceva. Am încercat să restrâng aria deplasărilor sale după acele inscripţii, eliminând unul câte unul locurile în care s-ar fi putut afla. În următoarele săptămâni am încercat o urmărire la popotă, la o companie de transporturi, la turnurile îndepărtate de veghe, până şi la piaţa musulmanilor pe care colonelul de brigadă ne permisese s-o includem în zona de patrulare, aşa încât să putem ajuta şi mai mult populaţia civilă, sporind economia pieţii negre locale. Nu l-am găsit nicăieri.

În pană de idei, am întrebat în jur:

— Ştie cineva unde s-a dus Murph?

— Nu, frăţie, răspundeau unii.

— De unde pula mea să ştiu? ziceau alţii.

Am dat peste Sterling, care-şi odihnea picioarele pe o grămăjoară de saci de nisip, cu o revistă porno peste ochii, ca să se ferească de soarele leneş.

— Hei, dom’ sergent, l-aţi văzut pe Murph pe-aici în ultimul timp?

— Mda, a spus el. Se tot duce în punctul medical şi face ochii dulci unei curve de pe-acolo.

— La comandament? am întrebat eu.

— Nu, fraiere, a răspuns el. Îi face ochi dulci doctoriţei noastre, Smitty aia cu curu’ mare.

— O, bine. Mă duc într-acolo să văd ce face.

— Azi se dă războiul tău, soldat, a spus sergentul Sterling şi eu am ieşit din zona noastră, trecând pe sub plasele întinse de la buncăr la buncăr şi de la container la container.

Cu mâinile ţineam de materialul atârnat, să nu cadă peste mine ca un giulgiu. Lumina slabă pătrundea licărind prin ochiurile plasei şi-mi cădea pe mâini şi pe trup, cădea pe drumul prăfuit ce ducea pe deluşorul unde era instalată unitatea medicală a cartierului general.

Am fumat ţigară de la ţigară tot drumul până la baza din vârful dealului. O capelă mică acoperită cu şindrilă se ridica din praful gros care se întindea pe aproape toată lungimea bazei. Scândurile vopsite în alb erau plesnite şi se cojeau de la vânt şi praf, şi câţiva copaci se înălţau din gropile în care fuseseră plantaţi în jurul perimetrului ei, încă neprimiţi de pământul în care fuseseră sădiţi ca să dea umbră şi apoi lăsaţi baltă în arşiţa verii. Un heliport se schiţa vag în ţărâna de pe vârful dealului. În spatele lui un şir de corturi şi canale din ciment dezgropate erau dispuse într-un labirint ordonat. Un zid scund înconjura micul post pe toată întinderea lui, şerpuind de-a lungul crestei dealului ca o panglică desfăşurată, făcută din oase decalcifiate, părând să fie pe punctul de a se prăbuşi în pământul din care fuseseră luate pietrele.

Panta dealului era blândă. Am ajuns în vârf şi am privit înapoi către bază şi către linia gardului, punctată de turnuri şi tunuri de artilerie din apropiere. Dincolo de gard un drum şi o cale ferată se întindeau unul lângă altul cale de vreo sută de metri, mărginite de pini uriaşi ostoiţi de aerul rece şi de ploaia recentă. Printre crengile lăsate oraşul se răşchira la întâmplare ca un beţivan tolănit pe caldarâm, căzut pe unde se nimerise.

— Hei, Bart, a spus Murph.

Stătea la umbra zidului, părând aproape paralizat, rezemat de straturile nefinisate de piatră.

— Pe unde umblii, prietene? l-am întrebat.

— Pe-aici. Aici.

— Eşti bine?

Murph îşi ţinea mâinile în buzunare. Îşi întinsese picioarele în faţă, cu gleznele încrucişate. Părea să privească înspre baza medicală, aşteptând ceva anume, despre care eu nu aveam habar. Duduitul unui elicopter s-a revărsat din cer. Acesta a coborât şi s-a legănat în aer, zburând jos, deasupra orizontului, dincolo de lumina orbitoare. M-am aşezat lângă el la umbra zidului şi ne-am pus mâinile peste jachete ca să nu ne explodeze, împrăştiindu-se printre particulele fine de praf care se roteau în spirale mici pe deasupra taberei sub mişcarea amplă a elicei.

În tabără s-a stârnit agitaţie imediat ce elicopterul a început să plutească deasupra heliportului. Un medic a dirijat elicopterul şi alţi doi medici stăteau cu o targă pregătită. Până şi de unde stăteam noi lângă perete, vedeam petele de sânge ruginii. Un alt medic, o fată, stătea ghemuită în ţărână, lângă targă. Era blondă şi purta un tricou maro şi mănuşi din latex care-i ajungeau până la coatele palide. Mânecile scurte ale tricoului erau suflecate înspre arcul delicat şi alb al umerilor, iar mănuşile aveau nuanţa cerului albastru care se profila pe monocromul mohorât al deşertului iernatic atât de viu, încât urmăream vrăjiţi fiecare mişcare insignifiantă pe care o făceau.

— La fata aia te uiţi? am întrebat eu.

— Numai asta fac de ceva vreme.

Elicopterul a aterizat şi şeful echipajului şi medicii au tras un băiat de pe podeaua metalică a cabinei, iar el a gemut ca într-un spectacol de pantomimă sub elicele ce se învârteau sacadat. Sângele i-a marcat trecerea de pe podea în braţele lor şi pe targă, iar piciorul stâng nu mai era un picior, ci se legăna ca un terci nefiert de mălai brut, de culoarea lutului umed pe sub cracul pantalonului tăiat cu foarfeca. Mâinile fetei i-au fixat piciorul într-o atelă, iar ea şi-a ocupat locul lângă targă şi au fugit cu toţii cu ea către

spitalul improvizat; cu o mână înmănuşată îl ţinea de mână şi cu altă mână înmănuşată îl mângâia pe faţă, pe păr, pe buze şi pe ochi, şi au dispărut cu toţii în spatele foii de cort, iar elicopterul a decolat, încă o dată aplecându-se în zbor şi îndepărtându-se înspre linia orizontului. În timp ce şuieratul rotoarelor se pierdea pe deasupra oraşului, vocea băiatului devenea tot mai sonoră, urlând în spaţiul neîncăpător al cortului sanitar. Cei câţiva oameni care rătăceau prin apropierea dealului s-au oprit. Nici eu, nici Murph nu ne-am mişcat şi n-am zis nimic. Toţi cei adunaţi au ascultat ţipetele inevitabile ale băiatului, care s-a atenuat şi apoi s-a stins. Nu puteam decât să sperăm că vocea i se frânsese, că obosise sau că îl anesteziaseră, că acum trăgea adânc aerul rece în piept şi corzile vocale nu-i mai vibrau în muzica agoniei lui, dar ştiam că nu era adevărat.

— Vreau să merg acasă, Bart, a spus Murph.

A scos un ghemotoc de tutun, şi l-a îndesat sub buza de jos şi a scuipat în ţărână.

— Nu mai e mult, frăţie, nu mai e mult, am spus eu.

Trecătorii au plecat mai departe, la deal sau la vale, revenind la starea de dinainte.

— N-am să spun nimănui că am fost aici când o să ajungem acasă, a zis el.

— Unii tot o să afle, Murph n-ai ce face.

Fata a ieşit din cort. Toată graba îi dispăruse din mişcări. Şi-a scos mănuşile, acum împroşcate cu pete închise de sânge, şi le-a aruncat într-un butoi. Avea braţele palide, dar mâinile îi erau închise la culoare şi mici. L-am privit pe Murph şi m-am gândit că înţelegeam de ce tot venea acolo. Nu pentru că era frumoasă, deşi era. Era altceva. Am urmărit-o cum lua o bucată de săpun dintr-un suport şi s-a spălat pe mâini într-o chiuvetă improvizată, prinsă de un stâlp. În lumina după-amiezii i se zărea puful fin de pe gât, era scăldată în lumină. Nori rari pluteau deasupra, iar ea s-a aşezat pe pământ, şi-a aprins o ţigară, şi-a încrucişat picioarele şi a început să plângă încet.

Şi m-am gândit că tocmai asta, nu frumuseţea îl atrăgea pe Murph încoace, în toate acele zile nedefinite. Locul acela, corturile mici din vârful dealului, peticul de pământ unde se afla ea; probabil era ultimul habitat unde supravieţuiau blândeţea şi bunătatea pe care aveam să-l cunoaştem vreodată. Aşa că era de înţeles de ce-o priveai cum suspina încet în spaţiul deschis al acelui petic prăfuit de pământ. Şi am înţeles de ce el venea acolo şi de ce eu n-am putut să merg, cel puţin nu de data aia, pentru că nu ştii niciodată dacă ceea ce vezi va dispărea pentru totdeauna. Aşadar, sigur, Murph voia să vadă ceva bun, să privească o fată frumoasă, voia să găsească un loc în care compasiunea încă exista, dar nu era numai asta. Voia să aleagă. Voia să vrea ceva. Voia să înlocuiască monotonia care creştea înăuntrul lui cu altceva. Voia să hotărască ce să adune în jurul lui, să refuze tot ce venea înspre el din întâmplare sau la noroc şi să rămână pe orbită, ca un disc de acumulare din astronomie. Voia să aibă o amintire pe care s-o fi construit prin propria lui voinţă, ca să echilibreze rămăşiţele spulberate ale tuturor celorlalte pe care nu le ceruse.

Fata s-a ridicat şi a aruncat ţigara pe jos, a strivit-o cu vârful bocancului şi a plecat înspre capelă. A trecut pe lângă plop şi tufele ofilite de ulm roşu plantate la întâmplare, înspre capelă, acolo unde se afla ea, ca un gând întârziat în văioaga prăfuită, dincolo de plasa care acoperea echipamentul de artilerie cocoţat pe partea cealaltă a culmii domoale de la marginea taberei. Lumina cădea printre şipcile din

lemn, trecând dintr-o parte într-alta prin spaţiile goale dintre scândurile îndoite. Turla cu crucea ei simplă, lipsită de podoabe, putea fi văzută chiar şi de locuitorii de la marginea oraşului. În depărtare, silueta fetei era încadrată de construcţia simplă şi albă scorojită şi plină de urme. Nu avea uşi, iar ferestrelor le lipseau şi giurgiuvelele, şi geamul. Fata lăsa urme în ţărână în timp ce se apropia de ea şi, în mers, praful se ridica uşor în urma ei, în nori mici.

Mi-am aşezat mâna pe umărul lui Murph.

— O să ne fie bine, am spus eu. Suntem împreună. Ştim care-i mişcarea.

— Nu vreau să mă leg de cineva din cauza asta. Nu vreau să ne legăm doar pentru că ne aflăm aici. N-o să permit aşa ceva.

— Nu, frăţie, am spus. Tu şi cu mine suntem legaţi pur şi simplu. Am fi legaţi oriunde. Nu ăsta-i motivul.

Nu-mi aduc aminte dacă eram sincer. Mă simţeam cu totul altfel pe atunci, totul era imediat şi nou, nu exista timp de o reflecţie şi nu priveam decât la mică distanţă, căutând orice m-ar fi putut ucide în următoarele câteva minute. Nici măcar nu ştiu dacă eram într-adevăr apropiaţi. După asta am încercat să înţeleg, să descopăr de ce mă simţeam vinovat.

I-am cuprins mâinile într-ale mele, l-am tras în sus, ne-am ridicat şi am pornit-o înapoi spre zona plutonului. Ştiam ce încerca să spună şi mă speria. Nu voia să fie legat de locul acesta prin nimeni şi nimic, nici măcar prin mine. Şi mi-era teamă, pentru că nu-mi era clar ce anume implica respectarea promisiunii faţă de el însuşi.

Nici n-am făcut câţiva paşi, că am şi auzit şuieratul mortierelor. Un sunet puternic, ca şi când cerul ar fi devenit un ceainic care fierbea. Ne-am uitat unul la altul, holbându-ne prosteşte la propria noastră infinitate, construită din fracţiuni după fracţiuni de secundă. Preţ de o clipă incalculabil de scurtă, n-am fost nici curajoşi, nici speriaţi. Nici unul nu a vorbit, nici nu s-a mişcat. Ochi înlăcrimat lângă ochi înlăcrimat, ca o privire schimbată între doi cai obişnuiţi cu focuri de armă. N-aş putea spune unde a căzut primul proiectil, dar părea atât de aproape. M-a învăluit, un pumn mic de metal izbit în pieptul pământului. Tot pământul s-a cutremurat sub bocancii mei şi am văzut că totul era o vâlvătaie vie şi apoi fum cenuşiu azvârlit ca o vopsea murdară pe o pânză albă, toate formele deşirându-se ca nişte mărgele şi împrăştiindu-se de scrâşnetul nervos al impactului.

M-am aruncat la pământ fără să mă gândesc şi mi-am acoperit capul cu mâinile, am deschis gura şi mi-am încrucişat gleznele. Am numărat bătăile inimii. Nu încetaseră. Bucăţi mici de metal îmi zburau pe deasupra capului la fiecare impact adânc şi puternic, mişcându-se cu o viteză şi un zgomot ce păreau dincolo de orice control. Respiră. Iar şi iar. E din ce în ce mai greu, concentrează-te.

Am renunţat, am cedat, oricum eram pe altă lume. Muşchii mei deveniseră marionetele terminaţiilor nervoase şi ale memoriei.

— Murph!

Mi-am auzit sunetul propriei voci, dematerializate, arcuindu-se înlăuntrul şi pe deasupra prafului şi a fumului.

— Murph!

Nici un răspuns. Vocea sergentului de instrucţie mi-a venit în minte, dominându-mi fiecare sinapsă ce scânteia înăuntrul creierului meu încă negăurit. Fă-te mic, soldat. Dacă vrei să-ţi aperi curul ăla prost te faci mic de tot, în pula mea, cât să te poţi adăposti sub cască.

Nu am numărat proiectilele. Orice măsurători ale timpului, ale acumulării lui au fost abandonate ca nişte superstiţii copilăreşti. Trosc. Trosc. Trosc. Pământul se cutremura, iar vibraţiile mi se scurgeau prin podul palmelor acum însângerate, care încercau cu disperare să împingă pământul uscat, ridicându-l într-o movilă în faţa chipului meu. Îmi urcau până la coate şi-mi zgâlţâiau nasturii bluzonului, înfipţi ca nişte nituri în pământ. Fă-te mic, soldat. Te faci mic, în pula mea, şi aşa rămâi.

A urmat o pauză, scurtă şi intangibilă ca un mic cerc aruncat în treacăt de razele de soare printre nori. O gheară puternică mi-a cuprins pieptul, pe sub stern, ca şi când coastele mi se preschimbaseră în degete încleştate într-un pumn artritic. Eram încă întins la pământ. Săpasem cu faţa şi trupul o brazdă mică în care mă aflam. Ţărâna din gură îmi scrâşnea între dinţi, acoperindu-mi limba cu o peliculă subţire şi zgrunţuroasă. Îmi intrase şi în nas. Fiecare răsuflare era grea şi elaborată şi pentru o clipă am simţit cum cădeam, mă cufundam în trezie după ce visasem că degetele îmi alunecaseră din fisura ce mă ţinea suspendat pe peretele de stâncă al nopţii.

Am ascultat o vreme, aşteptând un semnal că totul s-a terminat, dar nu am auzit nimic. Asta e din nou viaţa mea, m-am gândit. Dă-o-n pizda mă-sii, n-am de gând să mor într-un mormânt săpat cu propriile-mi mâini însângerate. M-am ridicat şi, în timp ce mă sprijineam în genunchi, au început să cadă din nou, dar nu atât de aproape ca înainte. Îşi ajustaseră bătaia focurilor. Nu era nimeni primprejur ca să indice direcţia sau distanţa, aşa că am luat-o la fugă. Mi-era îngrozitor de frică. Ochii mi s-au umplut de lacrimi şi m-am scăpat în pantaloni şi deşi nu era nevoie am strigat: „Mă ridic“, şi am luat-o din loc pe nişte picioare ce-mi tremurau ca piftia. „Mă mişc“, am urlat, suspinând la fiecare pas, şi „La pământ“, am spus, cu răsuflarea tăiată şi am plonjat în pântecele unui şanţ scund prin care curgea o apă murdară şi urât mirositoare pe care nu aveam s-o mai spăl de pe mine timp de săptămâni. Doar nasul şi ochii îmi erau deasupra nivelului apei. Un stol de brabeţi s-a împrăştiat în depărtare, iar zgomotul lor enervant s-a risipit, pierind odată cu cel al mortierelor pe măsură ce se îndepărtau de locul unde mă aflam. Am auzit cum schijele sfâşiau din nou aerul, puternic şi iute dar nu la fel de aproape. Am rămas în apa împuţită până am fost sigur că nu mai căzuse nimic de ceva vreme. Un fum cenuşiu s-a lăsat peste şanţul meu fetid. Pula mea. Am răsuflat. Am scăpat.

Am privit împrejur şi am încercat să-mi dau seama unde nimerisem exact. Canalul de scurgere trecea prin mijlocul bazei, pe sub dealul unde se afla capela şi punctul medical, chiar sub deluşorul unde Colonelul le permisese arabilor să-şi aşeze nişte dughene într-o fâşie de clădiri abandonate, de dinainte de război. Prăvălioarele pe care toată lumea din baza de operaţiuni le numea Mallul Musulman fuseseră probabil ţinta expresă a proiectilelor. Se părea că asupra lor se concentrase partea cea mai intensă a focului. Pe deluşorul de deasupra mea, musulmanii se regrupau umili, strângând în mâini şiragurile de mătănii de lemn. S-a pornit un cor de vaiete sumbre. Micile lor cocioabe cu tarabe amenajate în faţă erau gata să se prăbuşească, focurile mocneau ici şi colo şi bucăţi de ceasuri ieftine şi contrafăcute fuseseră împrăştiate în spaţiile deschise din jurul bazarului. Cadranele lor îndoite şi sparte măsurau timpul în

legea lor. Spirale şi arcuri, argintul şi aurul strălucitor al metalului contrafăcut erau toate semănate haotic de jur împrejur, ceea ce făcea ca pământul proaspăt brăzdat să lucească frumos în soare.

Cenuşiu, ca şi ţărâna, fumul ultimelor proiectile s-a împrăştiat şi a fost purtat de vânt înspre norii cei rari, rudimentar pictaţi pe cerul albastru palid. O sirenă a urlat, ca un avertisment împotriva proiectilelor deja căzute. M-am târât afară din şanţ şi am luat-o înspre micul bazar ars, cu bocancii plescăind din cauza umezelii fetide.

Într-o curte deschisă medicii tratau răniţii. Un vânzător zăcea în ţărână, cu sângele ţâşnindu-i din gât, negru, izvorând din jugulară. Ochii negri i s-au deschis larg şi apoi s-au închis. Picioarele îi zvâcneau sălbatic. Sandalele maro, uzate, se mişcau singure prin ţărână, înainte şi-napoi, lăsând nişte urme abstracte pe pământ ca limbile unui ceas obscen. Medicii îi imobilizaseră gâtul şi îi apăsau rana, incapabili să-i oprească sângerarea, până când trupul i s-a golit de sânge, iar el s-a mai zbătut o singură dată, corpul rămânându-i nemişcat în ţărână. Tovarăşii lui, negustori ambulanţi, l-au înconjurat, au gonit medicii şi l-au ridicat pe umeri, sângele îmbibându-se în cămăşile lor albe şi în fâşiile din turbane ce atârnau liber. Unul a adus o bucată de placaj şi a pus-o pe o fântână părăsită aflată în centrul curţii bazarului lor. I-au aşezat cadavrul pe fântână şi au început o rugăciune ca de pe altă lume. Piesele de artilerie din apropierea capelei au început să lovească şi să tresalte. Fiecare tragere a cordonului trimitea proiectilele şuierând înspre oraş. Pământul avea o pată ruginie în locul unde murise omul acela. Ultimele zvâcniri ale picioarelor şi mâinilor lui lăsaseră o amprentă ciudată pe pământ. M-am lăsat într-un genunchi ca să mă uit mai de-aproape, dar m-am întors, luptându-mă cu convulsiile provocate de icnetele de vomă şi bilă. Imaginea îmi ardea în mintea ca un peisaj devastat de intemperii. Chiar şi atunci când mă îndepărtam, îl vedeam, un înger însângerat, perfect, făcut din ţărână.

Mi-am croit drum cu greu până la capela distrusă. Turla i se prăbuşise. Crucea mică din lemn era ruptă şi se înfipsese în pământ în apropierea unui pâlc de arbori de tamarisc. Fata era acolo, doctoriţa, cam pe unde mă aşteptam să fie, zăcând pe pământul de lângă capelă, cu părul fluturând în şuviţe subţiri în spate, în şi deasupra ţărânei, cumva fantastic şi real totodată. Avea ochii pe jumătate închişi. Spinările a doi băieţi o acopereau interpretând spectacolul unei pantomime străvechi, o încercare tăcută şi şovăitoare de resuscitare.

Unul dintre băieţi şi-a ridicat privirea către mine când am ajuns lângă ei.

— Cred că a murit, a spus el.

Celălalt s-a întors şi el. Era Murph, aşezat în genunchi cu mâinile pe coapse, privind-o cu gura căscată.

— Abia ieri am ajuns aici, a spus celălalt băiat.

Murph tăcea. Nu s-a mişcat.

— N-am ştiut ce să fac, a spus băiatul, plângând acum, şi apoi strigând: Unde pula mea erau nenorociţii ăia de doctori?

Am întins mâna spre el şi l-am apucat de umeri, ridicându-l.

— Hai, prietene, am spus eu. Trebuie s-o luăm de aici.

Două dintre scândurile strâmbe şi uzate ale capelei căzuseră pe ea şi ne-am aplecat să le ridicăm.

Forţa exploziei îi rupsese tricoul şi o rană adâncă la coaste, încetase deja să mai sângereze. Pielea îi era de un cenuşiu palid. Un cenuşiu de moarte. I-am aranjat tricoul ca s-o acoperim, am întins trei scânduri paralele şi am aşezat-o pe ele.

Am legat scândurile cu sfoară şi am ridicat-o.

— Murph, am spus. Hai, dă-ne o mână de autor.

Băiatul cel nou a apucat de capătul din spate, de la picioare, iar Murph s-a ghemuit neajutorat între ruinele încă fumegânde ale capelei, mormăind ca pentru sine, iar şi iar:

— Ce-a fost asta.

În timp ce-o urcam pe deal litania lui ni s-a şters din urechi. Băiatul cel nou şi cu mine am dus trupul fără viaţă al fetei până în punctul medical.

Am trecut cu ea pe lângă crângul de anini şi sălcii ce se aplecau în arşiţa focurilor mărunte ce ardeau în apropiere, crengile lor bătrâne jelind-o, aşa cum zăcea întinsă pe targa improvizată. Mâinile, încleştate pe marginile aspre ale scândurilor, începeau să ne doară la fiecare pas, fiecare făcut cu toată consideraţia de care eram în stare. Aşchiile subţiri ni se frecau de podurile palmelor în timp ce mergeam. În armonie cu ritmul paşilor noştri, rotunjimile delicate ale trupului ei se legănau pe sub hainele rupte. Scândurile trosneau. Un grup mic de băieţi ieşiţi la numărătoare s-au oprit şi s-au întors către noi. Ca o palidă paradă militară, în vreme ce trupul ei era urcat pe coasta domoală a dealului, încadrată de modelele decolorate şi pestriţe ale uniformelor lor. I-am purtat rămăşiţele cu respect, urcând restul dealului. În vârf, am lăsat-o pe pământ şi am aşezat-o sub un copac pe scândurile legate laolaltă, trupul ei devenit acum transparent şi albăstrui. Unul dintre băieţii de pază i-au alertat pe medici şi i-am văzut cum veneau spre ea. Prietenii ei au luat-o în braţe şi au acoperit-o cu îmbrăţişări şi sărutări. Se legăna absent în braţele lor iubitoare, iar ei au plâns sub soarele care apunea. Mi-am ţinut mâinile la ceafă. În timp ce mă îndepărtam a început chemarea muezinului. Soarele apunea ca un cheag de sânge la orizont. Un foc mic se întinsese de la capela prăbuşită şi cuprinsese pâlcul de arbori de tamarisc. Şi toţi tăciunii aceia mici ardeau ca nişte felinare care-mi luminau calea.

9

Noiembrie 2006
Richmond, Virginia

Până să vină iarăşi toamna eu mă stabilisem în clădirea companiei de gaz de pe malul râului. Duceam o viaţă măruntă. Locuiam într-un apartament, la etaj, şi nu prea aveam pe nimeni în preajmă. O vreme a fost perfect. O pisică tărcată, vagaboandă, îşi făcea culcuş din când în când într-o jardinieră lăsată de izbelişte, ce atârna la fereastra bucătăriei. Avea obiceiul să se plimbe pe cornişe şi pervazuri, sărind de pe un aparat de aer condiţionat pe altul şi din balcon în balcon. Am întins mâna de vreo două ori şi am încercat s-o mângâi.

— Hei, prietene, i-am zis, hai, pis-pis-pis.

Doar a miorlăit la mine şi a continuat să-şi frece botul de ciotul unei ramuri desfrunzite de corn. Înşirasem câteva medalii deasupra unei sobe mici pe gaz. Fotografia cu Murph pe care i-o luasem din cască era fixată într-un cotlon cu tencuiala căzută lângă fereastră. Rareori ieşeam.

Uneori traversam podul peste râu către oraş, ca să-mi iau vreun bax de bere sau vreo cutie de aluat de plăcintă congelat. La întoarcere observam întotdeauna intervalul din ce în ce mai scurt dintre urmele paşilor mei, privind mai tot timpul în jos, la vârfurile bocancilor, băgând de seamă cum mersul se transformase într-un târşâit de când mă întorsesem acasă. Când s-a făcut destul de rece puneam câteva beri pe pervazul ferestrei peste noapte. Coceam o plăcintă pe un reşou, pentru că nu aveam tot ce-mi trebuia ca să urmez întocmai instrucţiunile de preparare. Când venea noaptea şi se aşternea promoroaca pe marginile ferestrei, răsfoiam revistele luate de prin pubelele, căutând numele locurilor pe unde fusesem. Mâncam plăcinta pe jumătate nefăcută şi beam destule beri răcite la fereastră cât să adorm. Mă întrebam adesea ce ar vedea cineva dacă ar privi în sus, dinspre râul care-şi croia drumul lui şerpuitor dintotdeauna prin valea îngustă, la mâna mea scheletică şi albă, ieşind prin perdeaua îngălbenită, o mână fără trup care sălta înăuntru, din când în când, o ultimă, da, chiar o ultimă bere înainte de culcare.

Dimineaţa mă urcam pe acoperişul clădirii şi mă jucam cu o puşcă ieftină pe care o cumpărasem de la un K-mart, trăgând în gunoiul strâns la baza clădirii. Câteodată se stârneau focuri mici în gunoaie atunci când vreo scânteie de la alice aprindea cartoanele şi cârpele aruncate pe-acolo. Priveam traiectoriile păsărilor în zbor, le urmăream îndeaproape, cuprinzându-le în vizor. Dar întotdeauna mă apuca un tremur instinctiv şi acţionăm levierul puştii, iar şi iar, înmulţind cartuşele netrase împrăştiate pe acoperişul dat cu smoală, în jurul scaunului meu pliant.

Cam aşa îmi duceam viaţa. Parcă eram curatorul unui mic muzeu lipsit de vizitatori. Nu-mi cerea prea mult efort. Puteam să pun la loc vreun fleac din timpul războiului într-o cutie de pantofi şi să iau un altul. Când un cartuş gol, când vreo emblemă militară descusută de pe umărul drept al vreunei uniforme: însemne dintr-o viaţă care nu prea ştiam dacă trebuise să fie trăită.

Ştiam că ofiţerii de la D.I.C. mă vor găsi în cele din urmă şi cam ştiam ce anume voiau. Cineva trebuia pedepsit pentru ceea ce i se întâmplase lui Murph. Probabil nici n-ar conta în ce măsură eram vinovaţi. Eram vinovat de ceva, măcar atâta lucru ştiam, măcar atâta lucru simţeam şi eu, la nivel celular. Deşi nu părea să conteze ce crime comiseserăm, sub ce articole din lege aveam să fim puşi sub acuzare. Vor găsi ei unele destul de generoase încât să cuprindă tot ceea ce săvârşiserăm, şi avea să se facă dreptate, iar mama lui Murph avea să fie mulţumită, va înceta să mai întrebe dacă nu cumva armata muşamalizase cauza morţii fiului ei.

Iar eu? Scrisoarea? Cinci ani, atâta mă gândeam că va dura. Îmi aminteam doar vag lungile şi superficialele lecţii de drept ţinute în aulă, în timpul instrucţiei de bază. Sergenţii de instrucţie scoseseră parcă untul din noi cu o noapte înainte. Alergări înainte şi-napoi ore în şir pe holurile cazărmii, alergarea de dimineaţă care ne preschimbase picioarele în fusuri tremurătoare, iar atunci când ofiţerul de la Tribunalul Militar s-a urcat pe scenă ca să ne comunice tot ce se aştepta din partea noastră conform Codului Justiţiei Militare, îmi amintesc doar că eram gata să adorm, simţindu-mă de parcă pluteam pe scaunul acoperit cu pluş din sală şi-mi plăcea la nebunie senzaţie. Nu sunt fără pată. Unii vor spune că trebuia să fi ştiut: Ce naiba, erai soldat şi n-ai putut nici măcar să rămâi treaz? Păi, vezi tu, nu eram vreun erou, nu eram vreo vedetă, am avut noroc să scap cu viaţă, pe picioarele mele. Fusesem gata să dau orice în schimb. Asta a fost laşitatea mea: am acceptat că o dată şi-o dată va veni momentul scadenţei, dar nu acum, vă rog, nu acum, orice, numai lăsaţi-mă încă puţin.

Când a venit sorocul totul s-a întâmplat aşa de lin. Ceva s-a schimbat. Am primit citaţia. Îmi amintesc cerul alb şi ceaţa de deasupra râului James, zăpada, incredibil de timpurie pentru Virginia, începând să cadă peste hoteluri şi depozite de tutun abandonate, fiecare fulg ca o repetiţie a celui de dinainte, cum cădeau prin vălul puţinelor amintiri pe care le mai aveam, iar memoria mi se tot îngusta, zăpada cădea fără milă şi se aşternea înspre râu, iar cerul devenise alb pentru totdeauna, neclintit şi apăsător.

De când m-am întors de la Al Tafar am sucit şi răsucit în minte fiecare clipă. Fără legătură una cu alta. Dar n-a fost decât o altă zi – doar zăpada distingea într-un fel ciudat ziua de atunci de cea de dinainte. Mi-am scos mâinile prin fereastra deschisă când a început şi am privit nepăsător cum fiecare fulg de zăpadă îmi cădea pe piele şi se topea, cum pietrele din râu se îmbrăcau într-un strat subţire, alb, pe sub sicomorul şi cornul desfrunziţi ce mărgineau bulevardul de dedesubt. O maşină, un Mercury gri, cred, a parcat lângă trotuar. Din ea a coborât un bărbat. Tresele mici şi argintii de pe umeri au reflectat o lumină necunoscută când a închis portiera.

Când mă gândesc la asta acum, îmi vin mereu în minte paşii care nu conteneau, bucla nesfârşită în care am rămas prins când îl priveam cum mergea pe stradă, parcă se cuvenea să-i cer zăpezii să se oprească, să-mi dea un răgaz, să nu mă văd silit să fac faţă unui nou *după aceea*. Dar până şi în mintea mea focul timpului încă arde, la fel ca atunci.

Ciocănitul a urmat la scurt timp. Am deschis uşa, ruşinat de starea în care mă aflam, neras, cu propria viaţă lăsată-n plata Domnului. Uneori mă simţeam încântat de capacitatea mea de a renunţa, de a uita, de a aştepta – ce anume? Nu ştiu. Căpitanul a intrat în cameră şi a rămas tronând peste pustiul în care trăiam. N-aveam pe mine decât un şort şi un maiou nespălat, puţin pătat. Era frig. Zăpada umplea fereastra cu albul ei, ca şi când un giulgiu ar fi fost agăţat peste ea. O pătură subţire îmi atârna pe umeri şi puţeam. Trecuseră săptămâni întregi de când nu mai fusesem treaz.

— John? m-a întrebat el cu blândeţe.

— Da, să trăiţi.

— Sunt căpitanul Anderson, de la D.I.C. Şi-a aşezat chipiul pe măsuţa care mobila cât de cât încăperea. Ştii de ce mă aflu aici?

— Mi-a spus mama că…

— Mi-a spus că ai plecat.

— Aşa e.

A zâmbit.

— Nu poţi să fugi de noi, John. Oricum, vrem doar să vorbim cu tine.

Vorbea cumva ciudat. Vocea îi era blândă, dar în spatele blândeţii i se simţea puterea şi siguranţa. Mi-am adus aminte că odată cu el vorbea şi mama armată. Înalt şi atletic, avea un pic de burtă, ca un profesor de sport care trăieşte singur şi urmăreşte ştirile sportive de la televizor dând de duşcă un bax de bere. Ochii îi erau puţin obosiţi. Era bătrân pentru gradul de căpitan.

— O cunoşti pe LaDonna Murphy.

Nu am zis nimic.

A scos din buzunarul interior al sacoului o pungă transparentă cu un plic înăuntru. Am observat că fusese rupt şi deschis nervos, în grabă.

— Nu a fost o întrebare, a spus el.

S-a dus lângă peretele unde atârnau înşirate cele câteva medalii şi le-a privit pe fiecare cu atenţie, oprindu-se câteva clipe lângă locul unde fixasem fotografia lui Murph.

— Tu ai scris scrisoarea asta.

Am ezitat. Nu ştiam ce să spun. Dacă făcusem o greşeală când o scrisesem, atunci asta e. Dacă nu, făcusem oricum destule greşeli şi acceptam orice pedeapsă mi-ar fi adus acestea. Eram pregătit. Toate amintirile din război pâlpâiau caleidoscopic, am închis ochii şi am simţit cum toată povara timpului îmi trecea peste trup. Nu puteam să disting nici un tipar anume. Nimic nu avea sens. Nimic nu reieşea din altceva, iar mie mi se cerea să dau socoteală pentru o poveste care nu exista.

Strigătul unei păsări de noapte, dincolo de fereastră, mi-a deschis ochii. Căpitanul nu se mişcase din loc. Şi pur şi simplu nu înţelegeam ce anume despărţea o clipă de următoarea, cum de fiecare răsuflare a mea se putea preschimba într-o amintire căreia i se putea acorda propria semnificaţie şi putea fi pusă deoparte, ca o bucată mare de material din care trebuia să-mi croiesc un răspuns.

A aşteptat să deschid gura.

— Ce, te-ai dat bătut?

— Nu.

— Nu s-ar părea.

— Acum lumea e altfel.

— Nu, nu e. Tu eşti altfel.

— Nimeni nu mai dă doi bani.

— Şi ce dacă?

— Nu mai ştiu cum să trăiesc în lume.

— Hmmm… Cunosc foarte bine ideea asta de pe vremea când i se zicea laşitate. Ai fost la doctori?

— Da, am fost.

Îmi amintesc acel februarie lung, cu vremea lui ştearsă, în Kuweit, când aşteptam să ia sfârşit o perioadă nedefinită de sechestrare, să mergem acasă, acasă. Zi după zi de privit în gol spre deşertul care se întindea în toate părţile ca un ocean de cenuşă arsă de două ori. Urma să fim evaluaţi. Urmau să ne analizeze capacitatea de a ne reintegra în lume. Toată divizia a fost mânată într-un cort uriaş de pânză. S-au distribuit mape şi creioane şi foi de hârtie de-a lungul şirurilor de băieţi aşezaţi în bănci, stâng-drept-stângul. Afară deşertul se extindea tot mai mult, rumegând încet frunzişul, aşa cum un val se sparge de ţărm, înspre infinitul indiferent şi inevitabil, dar noi ne bucuram că ne aflăm atât de departe la sud de Al Tafar: scoşi din luptă. Băncile pe care stăteam erau înfipte zdravăn în nisip şi dincolo, la capătul îndepărtat al cortului, un ofiţer a început să vorbească.

— Băieţi, aţi luptat cum se cuvine şi aţi avut comandanţi buni, aşa că sunteţi în viaţă. Acum vă trimitem acasă.

Aveam în mine o nelinişte profundă.

— Vă voi cere să completaţi formularul din mapa aflată în faţa voastră. Formularul vă va măsura nivelul de stres. S-a oprit şi a tras de marginea bluzonului apretat, îndreptându-şi cutele boţite. Vă asigurăm că orice bărbat care simte că suferă de orice fel de, hm, tulburare va avea parte de cea mai bună igienă mintală pe care guvernul e în măsură s-o ofere. Mai convenabil…

Am început să citesc întrebările în timp ce vorbea, uitând unde mă aflam şi cufundându-mă în ramificaţiile chestionarului şi în posibila deteriorare mintală care m-ar fi putut paşte. Am ignorat praful, discursul arogant al ofiţerului şi arşiţa ciudată din aer în acel februarie.

Întrebarea unu: Aţi fost implicat în acţiuni de luptă?

Am bifat da.

Întrebarea doi: După un omor/deces/ucidere, evaluaţi-vă starea emoţională şi indicaţi-o bifând una din următoarele opţiuni:

A. Încântare

B. Disconfort

Ofiţerul vorbea mai departe.

— Am perfecţionat acest chestionar până la nivelul de ştiinţă exactă. Dacă se dovedeşte că sunteţi

prea stresaţi, vi se va oferi ocazia de a vă recupera ajutaţi de cei mai buni doctori posibili. Nici măcar nu va trebui să plecaţi. Veţi merge acasă atunci când o să vă vindecaţi şi o să vi se scoale iar, aşa cum cere datoria faţă de patrie.

A râs puţin la ultima parte, ca pentru a ne anunţa că era încă fratele nostru, că mama armată încă ne iubea la fel de mult cum ne iubise întotdeauna şi cât de haios era că trebuia să trecem prin toate testele astea.

M-am gândit la ceva ce spusese sergentul Sterling după ce murise Murph. Dă-i în pula mea. Da. Dă-i în pula mea, noul motto al vieţii mele. Am bifat A. Am plecat acasă.

— Da, eu am scris-o, am zis, răspunzând într-un final întrebării căpitanului.

— Da, să trăiţi, a spus el, schimbându-şi imperceptibil tonul.

— Nu mai sunt în armată.

— Te putem aduce înapoi oricând vrem, soldat. A scos scrisoarea din plic. Sunetul uşor al hârtiei desfăcute răsună în încăpere când se apucă să citească: „Mami, pe aici totul e bine, sergentul Sterling are grijă de noi…“

— Opriţi-vă.

— Cum?

— Opriţi-vă, v-am spus că eu am scris-o.

— Ştii că a fost o greşeală, nu?

— Bănuiesc.

A scuturat scrisoarea.

— Acum ştim ce s-a întâmplat. Ştim ce ai făcut.

— N-am făcut nimic.

— Noi am auzit altceva. Ce-ar fi să ne spui varianta ta?

— Nu contează.

A râs şi a început să se plimbe prin cameră.

Atunci m-am simţit ca un gunoi, chiar mai rău, şi încă mă mai simt câteodată, în zilele în care îmi aduc bine aminte, când vreun cerb vine să se adape la pârâul din spatele cabanei mele, iar eu îmi scot puşca şi pentru a suta oară nu-l împuşc, ci doar rămân locului şi încep să tremur şi apoi iese soarele şi îmi dau seama că nu simt nici un miros, nici de praf de puşcă aprins, nici de metal în foc, nici de gunoi împuţit, nici de miel, nici putoarea rahatului de pe Tigru în care înaintam băgaţi până-n brâu în ziua aceea. Mă gândesc că poate a fost vina mea, în mă-sa, eu am făcut-o, ba nici nu s-a întâmplat, ei, nu chiar aşa, dar e greu s-o spui uneori: jumătate din ce-ţi aminteşti este oricum închipuire.

Căpitanul n-a vrut să-mi spună totul, doar că fusese un incident. Au fost ucişi nişte civili şi aşa mai departe. Sterling plecase în permisie tocmai înainte ca acest lucru să atragă atenţia unor sus-puşi care au simţit că trebuiau să intre tare în cineva ca să dovedească faptul că toţi băieţii aceştia cu puşti care bântuiau pe câmpiile din aproape orice colţ al lumii vor da socoteală. Sterling nu s-a mai întors niciodată

ca să dea socoteală. Varianta oficială a fost că survenise un accident în timpul curăţării armelor.

Aşadar, pe căpitan îl adusese la mine un zvon, tâlcul ascuns al acestei poveşti fiind de mult distorsionat de diversitatea amintirilor băieţilor – poate unul sau doi răspunseseră aşa cum le-ar fi plăcut să sune adevărul, alţii probabil căutaseră să satisfacă nevoile imaginare ale unei mame abuzate şi compătimite în urma acelei zile din Al Tafar care uneori pare atât de departe.

Gândindu-mă acum la el, am ajuns să-mi dau seama că sergentul Sterling nu era unul din oamenii pentru care existenţa celorlalţi era o abstracţiune ininteligibilă. Nu era sociopat, nu era un om căruia îi păsa doar de el însuşi, care vedea vieţile altora ca pe nişte umbre profilate pe o fereastră slab luminată. Îmi închipui că i se pusese o întrebare, iar el răspunsese cât mai vag, fără să se gândească la faptul că le lăsa astfel posibilitatea celor care puseseră întrebarea să umple ei golurile.

Dar şi acum mai cred în Sterling, pentru că-mi bate inima. Orice minciună care i s-ar fi atribuit este o afirmare a dorinţei de a trăi. Ce-mi mai pasă mie acum de adevăr? Şi Sterling? Adevărul este că nu-i păsa deloc de el însuşi. Nici măcar nu ştiu dacă şi-ar fi dat seama că i se permitea să aibă propriile dorinţe şi preferinţe. Că nu păţea nimic dacă avea şi el un loc preferat, dacă se plimba mulţumit pe aleile drepte din orice garnizoană la care ar fi ajuns după aceea, dacă se minuna cât de egală era iarba verde, tunsă cu grijă, sub un cer albastru, nesfârşit, dacă se scufunda în mâlul nisipos al vreunui pârâu rece, limpede şi puţin adânc, lăsând apa să-i spele pielea noduroasă de pe trupul brăzdat de cicatrice. Nu ştiu cum ar fi arătat locul lui preferat, pentru că nu cred că şi-ar fi îngăduit unul. Ar fi aşteptat să-i fie atribuit unul. Aşa era el. Viaţa i-a fost în întregime determinată, ca o planetă pe orbită, percepută doar datorită rotirii bălăbănite în jurul stelei sale. Tot ceea ce făcuse fusese un răspuns la o aşteptare preexistentă. Nu fusese în stare să facă decât un singur lucru pentru sine, cu adevărat doar pentru sine, iar acela fusese ultimul act al vieţii sale scurte şi dezordonate.

Imediat ce dinţii căpitanului s-au închis în jurul „t“-ului dur de la finalul cuvântului accident, am închis ochii. Când i-am închis l-am văzut pe sergentul Sterling pe o coastă de munte. I-am văzut ţeava puştii în gură. Am văzut cum s-a înmuiat de tot în clipa imposibilă când micul glonţ i-a ieşit prin cap. I-am văzut trupul alunecând câţiva metri în jos pe munte, tălpile uzate ale bocancilor oprindu-i-se într-o grămadă de ace de pin. Apoi i-am deschis.

— Până aici mi-a fost, ai? l-am întrebat.

A venit lângă mine şi mi-a pus mâna pe umăr. Am observat că răsucea între degete o pereche de cătuşe pe sub palton.

— N-o să păţeşti nimic, John, mi-a spus el. Ai încredere în mine.

— Sunt numai minciuni. Toată povestea asta e plină de minciuni.

— Asta-i treaba, puştiule. Cineva trebuie tras la răspundere pentru anumite chestii.

— Cineva tre’ să se mânjească de căcat pe mâini, aşa-i, dom’ căpitan?

— Cu toţii tre’ să ne mânjim în ziua de azi. E un război de tot căcatul, în mă-sa. Eşti gata?

Am întins mâinile, cu încheieturile în sus, iar el a închis cătuşele cu un clic, în faţa mea.

— N-o să păţeşti nimic, a spus iarăşi.

— Aş vrea să vă cred, am zis eu.

— Şi eu aş vrea, dar minciunile astea pun lumea în mişcare.

— Pot să iau ceva cu mine?

— N-ai decât, numai c-o să ţi se confişte când ajungi.

— Nu face nimic, am spus.

Am luat plăcuţele de identificare şi le-am îndesat sub elasticul pantalonilor scurţi.

M-a condus prin umezeala rece de pe scări şi am ieşit în stradă. Parcase pe şosea, peste drum de pod, şi am întrebat dacă ne puteam opri un minut când am ajuns la mijlocul podului. Am aruncat stângaci cele două plăcuţe în râu şi le-am urmărit plutind până când au dispărut după picioarele vechiului pod feroviar şi nu s-au mai văzut. Era încă devreme. Soarele nu risipise încă ceaţa de pe râu, iar cerul era tot alb, ca şi când ar fi fost îngreunat de zăpadă. M-am întors spre şirul de copaci de dincolo de râu şi am văzut lumea întreagă în fracţiuni de secundă, ca pâlpâielile imperceptibile ale luminii între cadrele unui film, lungile momente neînregistrate ce-mi alcătuiau viaţa, unul după altul, ca un film care rulase fără să-mi dau seama în tot acest timp.

10

Octombrie 2005
Al Tafar, Provincia Ninive, Irak

Murph, plângând cu gura căscată, dispăruse. Plecase după ce descoperise trupul doctoriţei zăcând într-un petic de lumină care cădea printr-o gaură de obuz din acoperişul capelei prăbuşite. Iarba înaltă era împroşcată de sângele ei. Nu a venit la înmormântarea ei, unde sergentul de brigadă i-a aşezat arma între bocanci şi i-a pus casca mică, imaculată, la cap. Plecase deja printr-o gaură în gardul de sârmă, lăsându-şi hainele şi arma dezmembrată împrăştiate în ţărână.

Dispăruse, dar noi nu ştiam încă. Am tândălit prin pluton, dormitând sub lumina unei luni ce afunda în umbră turnul de veche din placaj şi rulourile de sârmă ghimpată. Nimic nu ne-a dat de înţeles că noaptea asta avea să fie altfel decât oricare alta până câteva ore mai târziu, când sergentul Sterling a păşit calm în mijlocul cercului nostru imperfect şi a spus:

— Cineva a făcut o tâmpenie cât el de mare azi. Adunaţi-vă catrafusele.

Păruse enervat de dezordinea în care ne aflam. Unii erau întinşi pe jos, alţii erau în picioare; unii erau strânşi laolaltă, alţii stăteau un pic mai departe, singuri. Era greu de spus ce-l deranja mai tare: că soldaţii lui zăceau împrăştiaţi ca şi când am fi fost azvârliţi la întâmplare din cutia cu jucării a unui copil, numărătoarea de căcat a morţilor sau faptul că unul dintre noi lipsea. Apoi a răsunat alarma pe deasupra bazei de operaţiuni, avertizându-ne, ca de obicei, în legătură cu un eveniment care se întâmplase deja.

— Hai să-l găsim, a spus el.

Am intrat repede în formaţie, ne-am luat armele şi ne-am pregătit să înaintăm în Al Tafar. La fiecare poartă soldaţii se revărsau pe străduţe şi prin împrejurimi, în ecourile a sute de încărcătoare de puşti ce răsunau în arşiţa serii. Pe măsură ce avansam către periferiile oraşului, ferestrele încăperilor luminate se întunecau pe loc cu un fâşâit de perdele trase. Gurile puştilor se mişcau de colo-colo. Câinii se piteau la umbră când treceam. Oraşul, trecut de ora stingerii, părea vast şi de nepătruns: străduţele-i întunecate erau un labirint încâlcit. Era imposibil să ştim dacă o să ne întoarcem peste o oră sau peste o săptămână; dacă o să ne întoarcem toţi în grup sau dacă o să lăsăm rămăşiţe din noi înşine de-a lungul canalelor umede sau pe câmpiile uscate. Nimic nu era sigur. Orice plan părea ridicol, la fel şi orice efort. Eram obosiţi, parcă înţeleseserăm într-un final cât de obosiţi eram. Pătrundeam în oraş ca apa stoarsă dintr-un mop până când parcurseserăm vreo mie de metri de podul peste Autostrada 1. În cele din urmă, un bărbat a ieşit cu mâinile ridicate dintr-o clădire. S-a auzit un clincănit când douăzeci de puşti s-au îndreptat

dintr-odată asupra lui.

— Domnu', domnu', nu trage, domnu', s-a rugat el.

Vorbea gutural, stricat. Teama îi era evidentă, pentru că stătea acolo tremurând, cu trupul încadrat de lumina blândă care venea de la uşă.

— Eu văzut pe băiat, ne-a spus.

L-am legat, l-am aşezat jos, rezemat de zidul înalt al casei lui, şi am chemat un translator, care a sosit mascat cu o cagulă neagră, cu orificii în dreptul ochilor şi gurii. Au început să sporovăiască. Privirile noastre măturau strada, săreau de la ferestre la felinare, de la copacii încovoiaţi de pe marginea străzii la colţurile cele mai întunecate ale nopţii. Translatorul stătea cu genunchii pe coapsele bărbatului şi cu mâinile încleştate pe cămaşa lui murdară; limbajul corpului său ne transmitea ce fel de întrebări îi punea: Unde e? Ce ştii?

Când întunericul s-a lăsat asupra oraşului, bărbatul a ieşit din moschee, îndreptându-se către casă pentru a-şi vedea familia, grăbindu-se să ajungă înainte de stingere. S-a oprit în apropierea casei sale ca să cumpere nişte halva cu caise pentru soţia sa. El şi prietenul lui, vânzătorul, vorbeau despre căldură şi despre familie şi ocupaţie. Stătea cu spatele întors către stradă când vânzătorul a înţepenit palid, cu ochii mari şi sticloşi. Şi-a aşezat banii pe masă şi s-a întors foarte încet.

Dinspre şinele de cale ferată care mărgineau avanpostul, un băiat străin mergea gol, o siluetă golită de orice culoare, în afară de mâini şi faţă, care erau arse de soare, până ajunseseră de un cafeniu închis. Mergea ca o stafie, cu mâinile şi picioarele sângerându-i din cauza sârmei şi a grohotişului pe care călcase.

Bărbatul ne-a privit în timp ce povestea toate astea. Faţa lui ne implora ca şi când i-am fi putut dezlega vreo ghicitoare. În timp ce vorbea îşi agita mâinile legate. S-a oprit să-şi tragă răsuflarea, într-un final, şi-a pus mâinile pe cap şi a rostit în engleza lui stricată:

— Domnule, de ce mers băiat gol? – ca şi când noi am fi ştiut şi, din cruzime, nu i-am fi spus secretul.

Cineva l-a înghiontit pe translator. Acesta i-a lătrat omului să continue. A spus că Murph venea direct spre ei. Pe unde a traversat strada, a lăsat urme însângerate în ţărâna palidă. Când a ajuns la ei, şi-a ridicat absent capul către cer şi s-a oprit.

Ne-am imaginat albastrul blând al ochilor lui înroşiţi de lacrimi şi oraşul care apărea frânt în căldura serii şi vântul uscat care sufla mirosurile canalului de scurgere şi ale mieilor afumaţi şi umezeala rece a râului din apropiere.

Murph şi-a târşâit picioarele până la ei şi s-a legănat uşor dintr-o parte în alta, cu trupul scăldat în sudoare. Nu părea conştient de prezenţa lor. Era ca şi când formele esenţiale ale oraşului, unghiurile şi nuanţele pastelate ale serii ar fi existat doar ca el să le absoarbă pe toate: o plimbare tăcută prin galeria imensă a unui muzeu.

Sergentul Sterling a dat glas nerăbdării noastre:

— Unde pizda mă-sii e?

— Ooohh, a răspuns bărbatul grăbit, nu ştiu.

Încercaseră să-l scoată pe Murph din transă, ţipaseră şi îl rugaseră să se întoarcă în avanpost. Dar pe când ei strigau, ochii băiatului au zărit silueta unui cerşetor bătrân. S-a întors şi a privit prin ei amândoi preţ de o clipă ce a părut nesfârşită, apoi a plecat mai departe.

Ochii celor doi bărbaţi l-au urmărit pe Murph în vreme ce mergea îmbrăcat doar în lumina blândă a felinarelor de stradă, silueta părându-i şi ea să licărească atunci când trecea de la întuneric la penumbră şi în cercurile pâlpâitoare de lumină, apoi iarăşi în întuneric. Cerşetorul ghemuit scotocea prin mormanele de gunoi de la marginea unui sens giratoriu. Murph a înaintat prin sensul giratoriu, iar maşinile s-au oprit scrâşnind din frâne când le-a trecut trist prin faţa farurilor. Înainte să ajungă în partea cealaltă, toate maşinile din sensul giratoriu se opriseră. Bărbaţii deschiseseră portierele şi stăteau cocoţaţi pe prag, privindu-l într-o tăcere uimită, întreruptă doar de sunetul cilindrilor hodorogiţi ai motoarelor.

Când l-au văzut ultima dată, băiatul însângerat s-a apropiat de cerşetor, care, înfăşurat în pânză de sac, stătea încă ghemuit, prudent, adunându-şi amestecul de resturi de pepene şi de coji de pâine. Un pâlc de muşte roiau în jurul capului său, scânteind în lumina galbenă aruncată de stâlpii de iluminat şi de farurile celor care-i priveau, şi cerşetorul nu se oprea să le alunge. Bărbatul a spus că el şi vânzătorul rămăseseră ca toţi ceilalţi, înmărmuriţi şi uimiţi de ceea ce văzuseră. Prins în lumină şi profilat pe zidul unei cocioabe vechi gata să se prăbuşească, bătrânul l-a apucat pe Murph de mână şi l-a condus în întuneric.

S-a uitat la translator, apoi la noi.

— Mers pe străduţă… Dispărut.

L-am dezlegat, apoi ne-am întors spre nord-vest, către sensul giratoriu. Bocancii noştri păşeau uşor prin praful ce ni se aşternea precum varul pe pantaloni. Păsări şi umbre intrau repede în raza privirilor noastre, apoi se întorceau în fundalul lor agitat de zgomote sparte: un motor în depărtare, un bătrân care respira în pragul uşii, poalele hainelor soţiei sale, ce foşneau uşor când se frecau de podeaua de chirpici. Ne-am mişcat repede, până când am văzut lumini împrăştiate în toate direcţiile pe culmea unei ridicături mici.

Ne-am apropiat de cercul luminos şi ne-am împrăştiat pe margine. Zăpăceala îi cuprinsese pe toţi cei aflaţi în zona sensului giratoriu. Se plimbau de colo-colo printre maşini, vorbind încet, agitându-şi sălbatic mâinile, ca pentru a trasa harta întorsăturile ciudate pe care le poate lua viaţa în asemenea momente deosebite.

Înainte să intrăm în lumina sensului giratoriu, ne-am verificat armele şi am dibuit posibile ameninţări. Cineva a ridicat din umeri. Ne-am desprins din hotarele întunericului, nişte siluete nodulare şi străine în ochii bărbaţilor de-acolo. Majoritatea au luat-o la fugă. Ştiam că fug de frică, aşa că nu i-am urmărit. Alţii s-au urcat în maşini şi au pornit-o în trombă pe stradă, cu motoarele maşinilor vechi ambalate şuierând, mirosul de cauciuc adăugându-se miasmei de descompunere ce persista în aer.

Am scotocit perimetrul circular. Luminile felinarelor scoteau un bâzâit uşor. Maşinile abandonate erau calde şi ticăiau încet, la intervale neregulate. Am căutat urmele lui Murph printre umbre, vreun

indiciu al trecerii sale. Pe o alee dosită, umbrită de o copertină verde ponosită, un soldat a strigat ceva.

Aşezat în genunchi, scotocea cu atenţie într-o grămadă de fructe aruncate, putrede şi acoperite de un roi de muşte. Am mers până la el şi i-am urmărit mâinile frământând masa vâscoasă. Muştele se izbeau uşor de el. A curăţat o porţiune mică de alee şi a scos la iveală o băltoacă ce se iţea întunecată printre citricele putrezite. Mirosul de cupru persista în aer, amestecându-se cu resturile fructelor prin care scormonise cerşetorul.

— E sânge, a spus cineva.

O lumină strălucea pe alee. Ne-am luat după urmele de paşi, care reflectau uşor lumina, conducându-ne spre un labirint ce dispărea în jos pe nişte scări, după colţuri necunoscute. Ne-am verificat iarăşi armele, recăpătându-ne încet pe tăcute încrederea la auzul şoaptelor pârghiilor metalice care-şi schimbau poziţia, şi am intrat pe alee.

În întuneric, o rândunică ne-a indicat fiecare cot al drumului cu ecoul cântecului ei. Ne-a condus la o răscruce unde străduţa se despărţea în mai multe direcţii. Un bătrân acoperit cu un sac prăfuit şi mirosind a fructe putrede zăcea tolănit în mijloc. Cineva l-a lovit uşor cu bocancul. Nici un răspuns. Sângele, încă neînchegat, s-a lipit de bocancul băiatului şi s-a scurs sub lumina lunii. L-am întors pe cerşetor. Duhoarea rănilor acoperite de coji întărite, redeschise acum de loviturile pe care le încasase, ne-a copleşit. Paloarea cenuşie a morţii îi cuprindea repede pielea zbârcită, care devenea din ce în ce mai pământie sub ochii noştri.

Sergentul Sterling îşi rodea buza de jos în întuneric, aplecat deasupra siluetei mortului, cu mâinile băgate nonşalant în buzunare. Arma îi atârna lejer de cureaua de pe umăr.

— Şi acum? am întrebat noi.

Sterling a privit înapoi şi a dat din umeri.

— Căcat, habar n-am.

Mortul a părut să se mişte o clipă, cum stăteam acolo, dar era doar un efect al rigidităţii cadaverice care se instala, o uşoară contracţie a muşchilor morţi peste oasele sfărâmicioase. Părea imposibil să-ţi dai seama pe ce drum trebuia s-o apuci. Am cercetat pietrele din caldarâm în căutarea urmelor de paşi. Începuse să prindă contur teama că Murph sângerase până la moarte pe drum şi căzuse în mâinile duşmanilor, prea slab ca să se opună, la fel de neajutorat ca un copil adormit în sălbăticie. Nu ne puteam abţine să nu ni-l închipuim, cum adormise pe aleea aceea şi-l găsiseră nişte oameni care aveau să-l ducă într-un beci, să-l ardă şi să-l bată, să-i taie coaiele şi gâtul, făcându-l să cerşească moartea.

L-am urmat pe unul dintre soldaţi, care mergea către apus, înspre malurile abrupte ale râului. Era o pistă la fel de bună ca oricare alta. Minaretele semeţe ale unei moschei creau un efect înşelător, părând să se curbeze şi să plutească deasupra tuturor.

Soarele începuse să se ridice pe boltă. Culorile, difuze şi scăldate în lumina palidă, se întindeau pe deasupra oraşului într-o paletă de gri, auriu şi pasteluri estompate. Căldura dimineţii prinsese să ne dilate creierele pe măsură ce ne apropiam de râu. Ştiam că şi alte unităţi îl căutau pe Murph. Auzeam rafalele armelor şi reverberaţiile sporadice ale dispozitivelor explozive improvizate. Dar n-am întâmpinat nici un fel de rezistenţă. Oamenii pe care-i vedeam se dădeau la o parte din faţa noastră cât de repede puteau.

Am înaintat pe ambele părţi ale unui bulevard larg, mărginit de carcasele maşinilor de curând incendiate.

La periferia oraşului ne-am apropiat de o piaţă deschisă. Două potăi negre de o rasă nedefinită stăteau lângă picioarele stăpânului lor. Câinii şi cămaşa lui albă ieşeau în evidenţă în penumbra roşiatică. Lega un catâr cu trei picioare de o căruţă. Avea şi un picior cioplit grosolan în lemn în dreapta, faţă. Ne-a aruncat o privire, celor douăzeci de soldaţi înarmaţi până-n dinţi, şi şi-a întors ochii indiferenţi la treaba lui. Am trimis translatorul să vadă ce informaţii ne putea da. Apoi am aşteptat, aşezaţi leneş prin piaţă, îndreptându-ne puştile înspre cele câteva ferestre deschise şi înspre trotuarele goale ale străzilor.

Au schimbat câteva cuvinte şi meşterul căruţaş s-a întors înspre o stradă laterală şi a arătat către un minaret al moscheii pe lângă care trecuserăm mai devreme. Acesta se înălţa nesigur deasupra malului râului, o protuberanţă clădită din felurite roci. Nu se afla nimic între noi şi turnul acela, doar un drum şi câmpuri pustii.

Sergentul Sterling se juca cu lunetă, schimbând setarea din opţiunea vedere nocturnă în cea diurnă, în timp ce încercam să hotărâm ce să facem. Într-un sfârşit, a scuipat în ţărâna de pe drum şi a spus:

— Nu prea sunt buni la rotaţia culturilor, nu-i aşa? S-a oprit din nou. Ce spune? l-a întrebat pe translator.

— A văzut nişte oameni pe care nu-i cunoştea intrând în minaret noaptea trecută.

— Câţi erau?

— Cinci. Poate şase.

— Arătau ciudat sau ceva?

Translatorul a părut încurcat.

— În comparaţie cu ce?

Sterling s-a ghemuit pe vine.

— Bine, băieţi, izolaţi un perimetru aici, a ordonat plutonului. Eu şi Bartle o să-l verificăm. Probabil nu vom găsi nimic.

Căruţaşul s-a oferit să ne conducă până la minaret. A luat-o înainte, urmându-şi catârul cu piciorul ăla improvizat, care trăgea după sine toată averea lui lumească. Îl îndemna catârul să meargă mai departe. Acesta se supunea, cu nişte ochi răbdători, punctându-şi trecerea cu acel staccato întreit al copitelor, lemnul tocit al celuilalt picior fiind înfăşurat rudimentar într-o bucată de piele mucegăită. Pe fundul căruţei, o rogojină uzată de rugăciune acoperea câteva oale de pământ şi piatră, nişte obiecte de fontă care zdrăngăneau, scuturându-se în mijlocul unei colecţii de figurine ţesute, colorate în nuanţe naturale de turcoaz, roşu aprins şi verde.

Pe marginea drumului se ridica un copac, din terenul altminteri neroditor, încovoiat, legănându-se uşor în adierea stătută a vântului. Mirosul râului devenea tot mai puternic pe măsură ce ne apropiam de minaret, o răcoare dulce pe care o uitasem de mult. Dincolo de copac şi de mirosul râului, minaretul cârpăcit, de un roz decolorat, se profila într-un unghi ciudat, ca o linie impunătoare trasată prin colţurile ochilor mei. Pustnicul şi-a lovit uşor catârul peste crupă cu un toiag lung din lemn ars de cedru, dându-i astfel de înţeles catârului că trebuie să se oprească. Catârul şi-a domolit elanul şi, în timp ce căruţa mai înainta câţiva metri, catârul a ţopăit niţel pe piciorul lui de lemn, cu o expresie de calm şi răbdare

întipărită pe chip.

Pustnicul şi-a scos sandalele şi le-a pus în căruţă. Şi-a mişcat degetele de la picioare ca şi când şi le-ar fi pregătit pentru drum lung. Uitându-se când într-o parte, când într-alta, ca pentru a se asigura că are şi el un loc pe lume, a mers până în faţa căruţei, unde catârul său olog răsufla în linişte. I-a dat o pară, mângâindu-l uşor pe bot în timp ce catârul mesteca şi îl privea pe bărbat cu ochii lui negri. A păşit pe câmpia prăfuită înspre copacul singuratic şi, găsind o rădăcină mare şi îndoită într-o poziţie confortabilă, s-a tolănit la umbra crengilor lui aplecate.

L-am privit pe Sterling şi am ridicat din umeri. A ridicat şi el din umeri şi l-a strigat pe pustnic de pe marginea drumului, vocea lui răsunând puternic peste distanţa scurtă, în arşiţa dimineţii. Umerii ne căzuseră în jos.

Pustnicul a strigat şi el şi atunci translatorul ne-a tălmăcit ce spunea cu o întârziere voită, ceea ce ne sporea nedumerirea, vocile lor răsunând într-un fel care mi-a provocat o senzaţie trecătoare de déjà-vu.

— Spune că a mai trecut pe-aici şi nu vrea să meargă iarăşi pe acelaşi drum.

Vocea bărbatului, uşor îndepărtată, s-a stins înainte să se mai audă ultimele cuvinte în engleza aceea stâlcită. Ne-am uitat nedumeriţi pe translator, iar acesta a spus:

— Uitaţi-vă acolo – arătând înspre un petic de vegetaţie de sub minaret.

Sterling s-a îndreptat către translator.

— Bine, cară-te-n pula mea de aici. Du-te înapoi la ceilalţi.

— Nu ştiu, dom' sergent. Ceva nu miroase-a bine. Arată naşpa, am spus eu. Pare o capcană.

M-a privit cu un calm extraordinar.

— Haide, soldat, mă aşteptam să fi priceput până acum. Dacă nu miroase ceva a bine, acolo-i de noi.

Am aşteptat.

— Of, dă-o-n pula mea, a spus el, nu ne rămâne decât să trecem la fapte.

Îl căutaserăm peste tot pe băiatul ăsta, numele ăsta şi numărul ăsta de pe o listă. Atunci când bărbatul a arătat cu mâna, temerile noastre s-au materializat, speranţele ni s-au năruit, au amuţit. Cumva, ciudat, ne şi predaserăm. Dar cui anume, nu ştiam. Sunetul împuşcăturilor se mai auzea sporadic în depărtare. În oraş se vor aşterne covoare de cartuşe goale. Clădirile avariate vor avea găuri noi. Sângele va inunda străzile şi se va scurge în canale înainte să terminăm.

L-am privit pe bătrânul de pe câmp, care stătea liniştit la umbra copacului, şi i-am observat pentru prima dată vârsta înaintată, ochii negri şi misterele pe care le ascundeau. Cămaşa albă îi flutura; a râs şi a alungat cu mâna câteva albine. Ne-am întors şi am mers către pâlcul de copaci şi tufişuri de la poalele minaretului.

La baza lui pomii şi florile erau pricăjite şi uscate iască. Minaretul însă se ridica semeţ, înclinându-se şubred deasupra râului. Eu şi Sterling i-am dat roată în arşiţa soarelui de la amiază – silueta lui masivă înălţându-se din ţărână şi ierburi moarte părea un fel de exclamaţie străveche. L-am găsit pe Murph, într-un sfârşit, acoperit de o mână de zambile uscate, odihnindu-se nemişcat la umbra ierbii şi a crengilor joase.

Zăcea ţeapăn şi cu oasele sfărmate pe un petic de iarbă unde îşi sfârşise viaţa, cu trupul contorsionat

în unghiuri absurde, la poalele minaretului trandafiriu şi strălucitor. Am dat la o parte uscăturile pe care fie vântul, fie vreun trecător le împrăştiase peste el. Mai întâi i-am descoperit picioarele. Erau mici şi însângerate. Un sergent de la aprovizionare le-ar fi măsurat din priviri şi ar fi spus: mărimea patruzeci, dar acum nu mai avea nevoie de bocanci. Uitându-ne către vârful minaretului, ne-am dat seama imediat că se prăbuşise de la o fereastră unde fuseseră aşezate două difuzoare care să amplifice chemarea muezinului.

Daniel Murphy, care plânsese cu gura căscată, era mort.

— Nu-i chiar atât de sus, dacă stai să te gândeşti, a spus Sterling.

— Cum?

— Aş zice că probabil era mort înainte să cadă. Înălţimea nu-i chiar atât de mare.

Într-adevăr, nu căzuse de la o înălţime prea mare: oasele deja rupte se frânseseră încă o dată, nu încercase deloc să opună rezistenţă sau să-şi atenueze căderea; când trupul căzuse, era deja mort, căderea în sine nu avusese nici o însemnătate.

L-am eliberat pe Murph din încâlceala de uscăciuni şi l-am aşezat, încercând să-i dăm un aer cât de cât demn. Ne-am ridicat şi l-am privit. Era zdrobit, lovit, tăiat şi încă palid, cu excepţia feţei, mâinilor şi acum şi a ochilor, care îi fuseseră scoşi, orbitele goale părând două tunele roşii şi pline de mânie ce duceau în mintea lui. Gâtul îi fusese retezat aproape complet, capul îi atârna flasc, legănându-se dintr-o parte într-alta, ataşat de trunchi doar prin vertebrele aparent intacte. L-am tras de acolo ca pe o căprioară împuşcată la marginea pădurii, încercând în zadar să nu-i izbim trupul gol de pământul tare, ca să nu tresalte într-un anume fel acela care să ne rămână pentru totdeauna însemnat cu fierul roşu în amintire. Urechile îi fuseseră tăiate. Îi fusese tăiat şi nasul. Fusese castrat la nimereală.

Trăise alături de noi opt luni. Avea optsprezece ani. Acum era un anonim. Fotografia care îi va apărea în ziar îl va înfăţişa în Clasa A, la instrucţie, cu câteva coşuri pe bărbie. N-o să-l mai putem vedea niciodată aşa.

Mi-am scos din rucsac păturica norocoasă şi l-am acoperit. Nu mai suportam să mă uit la el. Cei mai mulţi dintre noi văzuseră moartea sub diverse forme: ca o masă vâscoasă rămasă după un atac sinucigaş cu bombă, trupuri decapitate adunate în vreun şanţ ca o colecţie de păpuşi ieftine pe raftul unui copil, chiar şi băieţi de-ai noştri câteodată, sângerând şi plângând când devenea evident după sunet că elicopterul medical întârziase cu treizeci de secunde prea mult. Dar nici unul dintre noi nu văzuse aşa ceva.

— Ce facem cu el? am întrebat.

Până şi cuvintele păreau de neînţeles. Am ezitat pe marginea întrebării, pentru prima dată înţelegând că hotărârea ne aparţinea. Doi băieţi, unul de douăzeci şi patru, celălalt de douăzeci şi unu, urmau să decidă ce se întâmpla cu trupul unui băiat care murise şi fusese măcelărit în timp ce îşi servea patria într-un colţ neştiut de lume. Ştiam că dacă l-am fi adus înapoi se vor isca întrebări. Cine l-a găsit? Cum arăta? Cum era?

— Futu-i pizda mă-sii, micuţule. Nu trebuia s-o sfârşeşti aşa, i-a spus Sterling cadavrului de la picioarele sale.

S-a lăsat să cadă în fund pe iarba uscată şi şi-a scos casca.

M-am aşezat lângă Murph şi am început să tremur, legănându-mă în faţă şi-n spate.

— Ştii ce trebuie să facem.

— Nu aşa, dom' sergent.

— Asta facem mereu. Indiferent ce se-ntâmplă. Ştii căcaturile astea, Bart.

— O să fie mai rău.

— Nu noi hotărâm. Decizia ne depăşeşte.

— Dom' sergent, crede-mă. Nu putem să-i lăsăm.

Amândoi ştiam ce însemna asta. Există puţine mistere adevărate în viaţă. Trupul avea să fie trimis pe apă până în Kuweit, unde urma să fie reparat şi îmbălsămat cum se putea mai bine de cei de la serviciul funerar din cadrul armatei. Va ajunge în Germania, înghesuit într-o grămadă de sicrie simple din metal, când avionul va face escală pentru realimentare. Va ajunge în Dover şi cineva îl va primi, cu un drapel şi mulţumirile naţiunii recunoscătoare, şi, într-un moment de slăbiciune mama lui va da de-o parte capacul coşciugului şi-şi va vedea fiul, pe Daniel Murphy, va vedea ce-i făcuseră, iar el va fi îngropat şi uitat de toţi în afară de ea, atâta vreme cât va sta singură în balansoarul ei din Apalaşi, până târziu, în fiecare seară, uitând de ea, uitând să mai facă baie, uitând să mai doarmă, lăsând scrumul ţigărilor pe care le va fuma să se adune, părând să-i cadă dintr-o clipă în alta la picioare. Şi noi ne vom aminti, pentru că noi am fi avut şansa să schimbăm totul.

S-a ridicat şi a început să se plimbe.

— Hai să ne gândim puţin, a spus el. Stai să trag un fum.

I-am dat o ţigară şi mi-am aprins şi eu una. Îmi tremurau mâinile şi nu reuşeam să ţin bricheta aprinsă în bătaia vântului, iar vântul ridica păturica şi dezvelea ce mai rămăsese din faţa lui Murph. Sterling se holba la orbitele goale. Am aşezat păturica la loc. Minutele ticăiau, scurgându-se în trecut. Câteva păsări ţâşneau din tufişuri şi înapoi şi cântau. Râul se auzea mai clar.

— Ai face bine să nu te-înşeli.

Nici nu puteam să gândesc. Voiam să-mi retrag cuvintele.

— E belită rău, dom' sergent.

— Linişteşte-te, omule. Linişteşte-te, bine? a spus el, apoi s-a oprit gânditor. Uite cum facem: pui transmiţătorul ăla în funcţiune şi îi spui translatorului să-l trimită încoace pe arabul cu căruţa. Spune-le că nu l-am găsit.

Am stat puţin să-mi revin. Sterling a continuat:

— Trebuie să dregem lucrurile, să facem ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Ştii ce înseamnă asta, nu?

— Da, ştiu.

— Eşti sigur?

— Sunt sigur.

Am aşteptat. O pace stranie a pogorât între noi. Soarele redusese acel cartier la tăcere, transformându-l în culori şi forme abstracte. Lucrurile la care nu ne uitam direct se preschimbau în pete

difuze, zărite doar cu coada ochiului. L-am văzut pe pusnic cum vine, lovind uşor crupa catârului său. Umbla încet prin arşiţă şi nu-i vedeam decât pe bărbatul acela şi catârul lui cârpăcit, desprinzându-se ca dintr-un miraj ceţos, tot restul zărindu-se doar vag, inversat sau duplicat. Catârul păşea uşor cu piciorul lui din faţă cioplit, iar omul îl călăuzea răbdător înspre noi. Pe măsură ce se apropia, le-am văzut pe cele două potăi de mai devreme ţopăind în urma lui. Pustnicul a venit şi ne-a privit pe fiecare în ochi, de parcă ne-am fi aliniat pentru inspecţie, şi într-un final a spus:

— Dă-mi o ţigară, domnu'.

I-am dat, iar el şi-a aprins-o, a inhalat adânc şi a zâmbit.

Sterling s-a aplecat la picioarele lui Murph şi a încercat să-l ridice. N-am mai apucat să ne răzgândim. Nici n-am fi avut când de fapt. Parcă o mai făcusem într-o altă viaţă, pe care nu mi-o aminteam decât vag. Hotărârea fusese luată. M-am dus la Sterling şi l-am apucat pe Murph de mâini. M-am cutremurat scurt. Inima îmi bătea nebuneşte. L-am ridicat pe Murph, am alungat muştele care-i zbârnâiau pe piele şi am încercat să nu privim în orbitele lui goale în timp ce-l aşezam în căruţă, printre lut, piatră şi figurinele din paie.

— O să-l ducem la râu, a spus Sterling. O să-l lăsăm acolo. Dă-mi bricheta, Bart.

I-am dat-o. A aprins-o, a lăsat-o să ardă o clipă şi apoi a aruncat-o în tufişul uscat de la poalele minaretului.

— Hai să mergem, a spus.

Nu eram departe de râu, aşa că am pornit-o pe jos după pustnic, în timp ce acesta-şi îndemna catârul s-o ia din loc într-un trap căznit. Am mers în spatele acestei frăţii ciudate între un om, un catâr şi doi câini cale de vreo jumătate de kilometru, până când am văzut malurile râului. Apa clipocea, iar papura se legăna uşor în apele puţin adânci de la mal.

Sterling m-a bătut uşor pe umăr, arătând ceva în spatele meu, şi am văzut minaretul în flăcări, de la tufişul uscat care ardea la baza lui. Să ardă. Să ardă nenorocitul până-n temelie. Turnul s-a luminat ca o lumânare pâlpâitoare pe măsură ce soarele începea să coboare din înaltul lui nemilos. M-am gândit că poate o să preschimbăm în cenuşă tot oraşul de la minaretul acela. Mi-a fost ruşine o clipă, dar am uitat repede de ce.

Sterling m-a privit şi a şoptit, mai mult pentru sine:

— Dă-i în pula mea, omule. Dă-i în pula mea pe toţi de pe pământ.

Amin. Ne târam în urma căruţei pe drumul mare ce ducea către malul râului. Strada era mărginită de plopi şi de leşurile rămase în urma căutărilor noastre; pete opace maro, de toate vârstele şi speciile. Am trecut pe lângă o groază de lucruri în flăcări. Copacii subţiri şi răsuciţi şi florile se îmbibau în flăcări, înşiruindu-se de-a lungul bulevardului, în soarele descrecător, ca nişte indicatoare străvechi, ce ardeau şi azvârleau cercuri de lumină asupra cadavrelor împrăştiate, sfâşiind întunericul.

Am trecut pe lângă orăşeni, locatarii bătrâni şi fără copii ai acelor cocioabe care-şi intonau jelaniile orientale în limba lor guturală, toate sunând ca nişte pedepse, cântate special pentru urechile noastre. Trupul lui Daniel Murphy întins în căruţă oglindea lumina portocalie, pe pielea lui subţire ca pergamentul nu se vedea decât paleta de culori licărinde ale focului reflectat. Umbrele dansau pe silueta lui palidă şi

doar când şchiopăta catârul olog, hurducând căruţa, trupul lui părea să se mişte altfel decât o pânză pe care era zugrăvit dansul umbrelor arzătoare.

Am mers pe lângă leşul din căruţă până la marginea râului. Pustnicul a trecut în spate, a mângâiat botul catârului şi apoi l-a cuprins în braţe pe Murph, ridicându-l de pe fundul plat al căruţei. Eu şi Sterling am apucat fiecare de câte un picior, am făcut ultimii paşi până la râu şi l-am aşezat în apă. S-a îndepărtat repede, dus de curentul puternic, şi în apa de pe lângă trestii s-au format două ochiuri mici, în locul ochilor lui, reflectând cerul gol şi portocaliul pâlpâitor al focurilor.

— Ca şi când nu s-ar fi întâmplat niciodată, Bart. E singura cale, a spus Sterling.

— Da, ştiu.

Am privit în pământ, la praful care se ridica în vârtejuri mici în jurul bocancilor mei. Ştiam ce avea să urmeze.

Sterling l-a împuşcat pe meşterul căruţaş o singură dată, în faţă, iar acesta s-a prăbuşit la pământ. N-a avut timp nici măcar să se mire. Catârul a început să tragă căruţa, fără să-l îndemne nimeni, ca din obişnuinţă. Cei doi câini l-au urmat în noaptea care se lăsa. Am privit înapoi către râu. Murph dispăruse.

11

Aprilie 2009
Fort Knox, Kentucky

Apoi a venit iarăşi primăvara în toate oraşele răsfăţate ale Americii. Suflarea întunecată şi hârâită a iernii s-a poticnit spre sfârşit şi a pierit. I-am simţit putoarea prin fereastra mea în acel al şaptelea aprilie de când începuse războiul, al treilea şi ultimul al încarcerării mele. Viaţa mea devenise una obişnuită, aşa cum şi sperasem să devină. Eram fericit. Închisoarea mea era doar sectorul 2, pentru condamnaţii la cinci ani sau mai puţin, un Centru Regional de Încarcerare pe care toţi soldaţii îl numeau Creşa pentru Adulţi. Mă apuca râsul când mă gândeam.

Era tare plăcut să fiu dat uitării de mai toată lumea. Personalul îmi permitea să împrumut cărţi din biblioteca destul de bine dotată a închisorii. Am învăţat că după ce le terminam puteau fi clădite una peste alta pe biroul de metal care ieşea din peretele celulei şi aşa reuşeam să privesc pe fereastra destul de mare cât să lase lumina să intre, dar mult prea sus ca să te poţi uita afară fără să te sui pe ceva. Aveam o privelişte frumoasă a curţii de instrucţie şi a şirului de copaci de dincolo de gardul spiralat din sârmă, care marca mai mult sau mai puţin graniţa închisorii din acea unitate militară, atâta vreme cât reuşeam să-mi ţin echilibrul pe teancurile de cărţi cu cotoarele tot mai şubrede care-mi permiteau să privesc pe fereastră. Dincolo de şirul de copaci lumea insipidă, care ignora mica noastră pacoste de război, îşi vedea de viaţa ei.

În primele luni petrecute în închisoare am încercat mult timp să pun cap la cap frânturi de război într-o imagine coerentă. Am luat obiceiul de a face un semn pe peretele celulei atunci când îmi aminteam un eveniment anume, gândindu-mă că, la o dată ulterioară, m-aş fi putut întoarce la ele şi le-aş fi aranjat pe toate într-o poveste care să aibă sens. Mi-am amintit la ce anume trimitea fiecare semn mult timp după aceea: linia cea lungă de sub oglinda de lângă inscripţia MĂ FUT PE ARMATĂ se referea la puştiul din livadă căruia Murph îi luase capul în braţe, legănându-l pe când îşi dădea duhul. Cea de deasupra patului meu se referea la gândul de-o clipă pe care-l avusesem pe o străduţă în Al Tafar, în arşiţa acelei prime veri când umbra păienjenişului de linii de înaltă tensiune era o măruntă binecuvântare atunci când treceam pe sub ele, când cel care se afla în fruntea coloanei trecuse pe lângă moarte şi l-am văzut pe Sterling când acesta s-a întors şi ne-a făcut semn, mie şi lui Murph, să ieşim în drum deschis; atunci mi-a trecut prin minte că Murph avusese de ales, că au existat două căi pe care ar fi putut merge, iar eu eram una dintre ele, şi m-am întrebat dacă puteam fi vrednic de acea misiune şi dacă la asta se referise mama lui atunci

când mă rugase să am grijă de el, de-asta mă rugase oare? În timp ce făceam semnul, dacă-mi aduc bine aminte, creta s-a rupt şi semnul a ieşit mult mai scurt decât intenţionasem să-l fac, ce anume să fi însemnat oare, că alegerea asta a fost o iluzie, că toate alegerile sunt iluzii sau că, dacă nu sunt iluzii, puterea lor este iluzorie, pentru că o alegere trebuie să se confrunte cu alegerile tuturor celorlalţi bărbaţi şi femei care decid ceva în acel moment. Trasasem semnul acela ca un fel de fulger, o explozie de praf de cretă pe cimentul vopsit în verde deschis al peretelui. Cine ar avea pretenţia să-şi impună voinţa împotriva tuturor? Şi ce se-ntâmplă cu alegerile pe care nu mai apucăm niciodată să le facem, precum aceea a lui Murph, care n-a mai apucat să aleagă pentru că a murit, aşa cum eu sunt alegerea care nu a fost făcută. Părea prostesc, dar îmi aminteam semnul acela şi ce reprezenta el. În cele din urmă, mi-am dat seama că semnele nu puteau fi reunite în nici un fel de tipar coerent. Erau fixate fiecare în alt loc. Era aiurea să le unesc. Se aflau acolo unde se nimeriseră. Semnele care reprezentau aleatoriul războiului fuseseră făcute când se nimerise să mi le amintesc: domnea dezordinea. Entropia creştea în universul un metru optzeci pe doi jumate al celulei mele solitare. Am acceptat într-un sfârşit faptul că singura egalitate care dăinuie este faptul că totul se desprinde şi cade de pe orice altceva.

Câteodată gardienii treceau pe lângă celula mea şi vedeau o nouă colecţie de semne. Nu erau niciodată în stare să distingă semnele noi de cele vechi, dar unii reţinuseră câte fuseseră înainte să termine tura de 48 de ore sau să plece în concediu, şi-şi dădeau seama când acest aleatoriu se extindea şi mai tare. Ei, înţeleg de ce ar fi văzut toate astea ca pe un tipar şi poate că exista într-adevăr un tipar, căci, mărturisesc, de-ar mai fi trebuit să stau încă un an, doi pereţii ar fi fost plini, n-ar mai fi existat deloc semne, doar o zugrăveală albă, o nouă patină care ar fi acoperit pereţii cu semnele amintirilor, toate contopindu-se laolaltă ca şi când amintirile însele ar fi aspirat să devină pereţii între care eram închis, şi mi se părea drept, era un tipar ce ar fi meritat să fie creat. Dar n-a fost să fie. Totul se destramă. Gardienii păreau să înţeleagă că semnele mele aveau un tâlc, aşa că li se poate ierta eroarea de interpretare.

Mă întrebau:

— Se apropie data la care pot să fii eliberat înainte de termen, nu-i aşa?

— Sigur, ziceam eu. Aşa se pare.

— Aha. Eşti candidatul ideal pentru eliberare condiţionată, un deţinut model.

— Vedem, se poate, oricum, mulţumesc.

— Câte zile ai marcat acolo? întrebau ei, arătând spre semnele de pe pereţi, care puteau trece, mi-am dat atunci seama, drept o socoteală a zilelor care se scurgeau.

— Să tot fie vreo nouă sute optzeci şi trei, nouă sute nouăzeci. Aproape o mie? întrebau ei zâmbind.

— Să tot fie , răspundeam eu, gândindu-mă la Murph, care nu fusese trecut în numărătoare o vreme, întrebându-mă care ar fi fost numărul lui dacă nu am fi minţit în toată povestea aia.

Mama lui a venit să mă vadă odată, în primăvara de dinainte să fiu pus în libertate. Mi-am dat seama că plânsese cât aşteptase să vin la vorbitor.

— Nu vă puteţi atinge, dar pot să vă aduc nişte cafea dacă doriţi, a spus paznicul.

La început n-am ştiut ce să-i spun, dar părea nedrept că era obligată să suporte totul, să înceapă ea,

atât de departe cum se afla de orice alinare şi înţelegere. Şi dacă trebuia să acuze, atunci eu ar fi trebuit să fiu cel acuzat. Absenţa lui din locul de la cimitirul familiei era vina mea. Eu îl lăsasem în râu. Mă temusem de adevăr în numele ei şi nu avusesem dreptul să fac acea alegere în locul ei. Dar ea nu gândea aşa. Durerea ei era demnă şi ascunsă, ca mai toate durerile, ceea ce explică în parte de ce întotdeauna există atât de multă durere, cât să ne-ajungă la toţi.

— Nu ştiu de ce mă aflu aici, a spus ea.

N-am ştiut ce să răspund.

— Aveam nevoie să văd cu ochii mei, înţelegi?

Am privit în jos spre linoleum.

— Nu. Bineînţeles că nu înţelegi.

A început să-mi spună că în acel decembrie o maşină neagră străbătuse încet oraşul. Una dintre prietenele ei o sunase să-i spună că venea. Femeia văzuse uniforma bărbatului de pe scaunul din dreapta şi i-a spus doamnei Murphy că bărbaţii din maşină păreau să se fi rătăcit, dar că aveau să ajungă în curând.

Am încercat să mi-i imaginez pe doamna Murphy şi soţul acesteia privind de la fereastra bucătăriei. Cu siguranţă zăpada cădea, aşa cum căzuse pe tot parcursul serii, peste streaşina verandei şi peste dealuri şi peste crengile copacilor. Lumea era curată şi obtuză. Fără unghiuri, fără nimic dur. Maşina apărea de după ultima curbă a străzii, anonimă, ca şi când nu ar fi fost observată.

Doamna Murphy şi soţul ei au văzut maşina, cu siguranţă, dar ceva în toată povestea asta nu se lega. Au rămas la fereastră ca şi când îi lovise o stranie paralizie. Erau încremeniţi şi nimic din toată scena aceea nu s-a schimbat în afara zăpezii, care cădea puţin mai tare, şi a maşinii ca o pată neagră, ce se făcea tot mai mare pe măsură ce trecea prin pânza aceea goală. Şi totuşi priveau neclintiţi. Chiar şi când maşina a încetinit ca să facă un mic viraj pe aleea din faţa casei lor – zgomotul monoton al motorului, blând, dar de netăgăduit –, ei tot nu s-au clintit. Nu s-au clintit nici când căpitanul şi preotul militar şi-au dezvelit creştetele şi au bătut la uşă. Şi în ciuda faptului că ciocănitul uşor al degetelor lor a adeverit că existau cu adevărat, că erau pe de-a-ntregul reali, doamna şi domnul Murphy au rămas privind maşina pe fereastră, ca şi când ar fi fost unul din misterele de nepătruns ale Domnului.

Când cei doi bărbaţi au împins uşor uşa, deschizând-o, domnul Murphy şi-a sărutat soţia, şi-a pus căciula şi haina şi a ieşit din casă pe uşa din spate. Atunci când i-au spus: „Cu regret vă informăm că fiul dumneavoastră, Daniel, a fost ucis“, n-a făcut decât să-i privească cu braţele încrucişate pe piept, ca şi când ar fi aşteptat ca vreun al treilea om, nevăzut, să apară şi să dea mai multe amănunte. Nici unul dintre ei nu a făcut-o. Într-un final, bărbaţii, achitându-se de datoria lor cu toată eleganţa şi respectul ce li se poate cere unor bărbaţi, au lăsat în mâna doamnei Murphy o carte de vizită cu adresa camerelor de hotel unde trăseseră ca să aştepte să se îmbuneze vremea şi cu un număr la care să sune dacă avea întrebări.

În timp ce ea povestea, m-am întrebat unde mă aflasem oare exact în acel moment, dar nu am reuşit să calculez diferenţa de fus orar, aşa cum nu am fost în stare nici să deosebesc patrulele înfrigurate de dinaintea zorilor, când făceam de rond după moartea lui Murph. Mi-a spus că rămăsese ore întregi în acelaşi loc. Atâta amar de timp, încât căldura corpului ei modelase zăpada ce se strângea la fereastră,

lăsând micul contur al siluetei ei desenat pe geamul îngheţat. Când s-a mişcat într-un sfârşit, aproape se făcuse seară. A ieşit pe uşa din spate, rămasă deschisă, şi l-a găsit pe domnul Murphy acolo, aşezat cu picioarele încrucişate pe zăpada ce se ridica din când în când în vârtejuri, ajungându-i până la mijloc, adunându-i-se ca un giulgiu pe căciulă şi pe umeri. Au rămas aşa acolo împreună, în tăcere. S-a lăsat noaptea. Zăpada a continuat să cadă.

Când a terminat de povestit ce se petrecuse în ziua aceea, cafeaua se răcise, aburul se risipise deasupra orelor ce se scurgeau. Doamna Murphy a luat amândouă cănile şi a turnat absentă zaţul într-o a treia cană, pe care mi-a întins-o mie.

— N-am vrut să se întâmple aşa, i-am spus.

— Ei bine, ce ai vrut nu mai poate schimba nimic acum.

— Nu. Aveţi dreptate.

În cele din urmă, cei din armată o lăsaseră în plata Domnului, pe ea şi lupta ei pentru adevăr şi dreptate, căutând să afle cum de trecuse Murph atât de repede din categoria „Dispărut în misiune“ la aceea de decedat, de ce explicaţiile nu se legau nicicum. Dar ştiau că dacă aşteptau destul, oamenii îi vor uita durerea şi în cele din urmă au realizat o analiză cost-beneficii, ajungând la concluzia că acum îşi puteau încheia ieftin socotelile cu ea. Povestea luptei ei trecuse demult de la ştirile TV în fiţuicile tabloide, cu titluri vulgare şi absurde, cu fotografii ce o înfăţişau aşezată în balansoar, cu o ţigară atârnată în colţul buzelor subţiri. Se mulţumise cu o mărire a poliţei de asigurare de viaţă şi cu condamnarea mea atunci când toată lumea a încetat s-o mai asculte, când America i-a uitat povestioara, trecând mai departe, ca de obicei, cu repeziciune, la alte agonii, atunci când până şi prietenii începuseră să-i zâmbească cu condescendenţă, spunându-i: „LaDonna, trebuie să-ţi afli propriul *tău* adevăr în povestea asta“.

Oricum, asta mi-a povestit ea.

— Ca şi când adevărul meu ar putea fi diferit de al tău, ca şi cum eu aş avea unul şi tu altul. Ce naiba mai înseamnă şi asta, propriul tău adevăr? a exclamat ea.

Nu ştiam. Nici unul nu a spus nimic o vreme şi părea în regulă.

— Nu-mi doresc decât să nu fi plecat de acasă, a spus doamna Murphy. M-a privit o clipă. Dar tu? Ai planuri mari pentru când vei ieşi de aici?

— Nu ştiu, am răspuns.

Niciodată nu mă gândisem cu adevărat unde voi ajunge, adică la ceva ce puteam controla şi care să conteze. Mi-ar plăcea să cred că aş putea face o alegere bună dacă mi s-ar da o şansă cât de mică. Dar întotdeauna făcusem altfel, mereu privisem în urmă la nimicul care-mi rămânea în memorie. Niciodată nu am înţeles ce trebuia. Tot ce ştiam era că voiam să mă întorc la viaţa obişnuită. Dacă nu puteam să uit, atunci speram să fiu uitat eu.

Mă bucuram că venise. Nu pentru vreo împăcare neaşteptată, ci pentru că era tolerantă şi părea să-şi dorească să înţeleagă ce se întâmplase cu fiul ei, de ce o făcusem să citească o scrisoare măsluită, stând în zăpadă. Eram ultimul martor al sfârşitului omenesc, irevocabil de care avusese parte fiul ei. Acum el nu mai era decât materie, însă nu prea ştiam ce să înţeleg din asta. Cred că toate cuvintele prin care încercam să-i explic erau praf în ochi în comparaţie cu ceea ce văzusem. Dar mi-a plăcut cum a

reacţionat la explicaţia mea, aşa, fără menajamente, cum i-am povestit, neizbutind să fac vreo legătură între evenimente, cum mi se întâmpla zilnic, când trasam linii pe pereţii celulei mele. Nu prea-mi dau seama care a fost exact reacţia ei; chipul încă îi păstra strălucirea palidă a doliului, estompată de sentimentul resimţit acum, când era obligată să evalueze altceva. Chiar şi după ce am vorbit şase ore în şir tot nu puteam să jur că exista o uşurare vizibilă. Nu-mi oferise iertarea, iar eu nu o cerusem. Dar după ce a plecat, am simţit că resemnarea mea era acum justificată, probabil şi a ei, ceea ce e un pas mare în ziua de azi, când până şi o resemnare bine-meritată este imediat desfiinţată drept sentimentală.

Toate astea s-au întâmplat cu mult timp în urmă. Durerea mi se estompează şi nu ştiu în ce se preschimbă. O parte, cred, în sentimentul că îmbătrânesc, iar Murph nu mai poate face la fel. Îl simt cum se îndepărtează tot mai mult în timp şi ştiu că vor urma zile în care nu mă voi mai gândi nici la el, nici la Sterling, nici la război. Deocamdată mi-au dat drumul şi mi-am oferit singur darul unei carantine liniştite într-o cabană de la poalele munţilor Blue Ridge. Câteodată simt mirosul Tigrului, veşnic neschimbat în amintire, curgând aşa cum curgea în ziua aceea, dar este repede înlocuit de aerul rece şi curat ce coboară dinspre munte, printre mezaninele acoperite cu pini care se înalţă tot mai sus.

Iarăşi mă simt ca un om obişnuit. Cred că fiecare zi devine obişnuinţă. Detaliile lumii în care trăim trec întotdeauna pe planul doi, după conştiinţa faptului că trebuie să trăim printre ele. Aşa că sunt un om obişnuit, cu excepţia câtorva ciudăţenii pe care le voi duce întotdeauna cu mine. Nu vreau să privesc spre pământul ce se întinde la orizont. Nu vreau deşert. Nu vreau preerie şi nu vreau câmpii. Nu vreau nimic întins. Prefer să privesc înspre munţi. Sau să am priveliştea împiedicată de un pâlc de copaci. De orice fel: pini, stejari, plopi, orice. Ceva controlabil şi finit care să poată rupe şi delimita pământul în mici loturi, cât să le poţi cuprinde cu privirea.

Când a venit mama lui Murph, mi-a adus o hartă a Irakului. M-am gândit că era un gest ciudat atunci când am început să mă uit pe ea, desfăşurând-o şi rulând-o la loc în celula mea, luptându-mă să netezesc cutele când am vrut s-o întind undeva seara. Pe hartă se afla o secţiune mărită, înfăţişând Al Tafarul şi zonele dimprejur. După o vreme, nu m-a mai amuzat deloc. Caroiajul pe care era desenată părea atât de străin şi imprecis. Doar un loc reprezentat la o scară ce-i dematerializa existenţa pe hartă.

În prima zi petrecută în noua mea cabană am despachetat şi am înşirat câteva lucruri pe vechiul pat de campanie verde pe care-l cumpărasem din magazinul militar de lângă baza ce adăpostea închisoarea. Nu aveam cine ştie ce: câteva haine, harta pe care mi-o dăruise doamna Murphy. I-am pus nişte scotch pe la colţuri şi am netezit-o cât mai bine, lipind-o pe perete, însă dungile unde fusese împăturită au rămas. Îmi amintesc că am urmărit cu degetul una din cutele ce se întindeau paralel cu o mică secţiune a Tigrului. Era porţiunea de râu care curgea prin Al Tafar. Am scotocit prin geantă şi am găsit una dintre medalii şi am înfipt-o acolo unde îmi imaginam că era locul în care îl lăsaserăm. Harta aia, ca oricare alta, în curând nu va mai fi de actualitate, dacă nu cumva deja nu mai era. Ceea ce reprezenta nu era decât ideea unui loc, o

abstracţiune formată din amintiri prea scurte şi trecătoare ca să explice micile efecte ale timpului: vântul ce mătura şi ridica praful pe câmpiile din Ninive în mase incalculabile, adâncirea râului tot mai mult în matca sa, oră de oră, an de an; harta e din ce în ce mai puţin imaginea unui fapt şi tot mai mult o transpunere aproximativă a amintirii în două dimensiuni, desenată la o scară anume. Mi-a amintit de limbaj, cum ceea ce spunem nu este niciodată exact ceea ce gândim şi ceea ce auzim nu e niciodată ceea ce este spus. Nu-mi găseam cine ştie ce alinare în asta, dar există o mică doză de ratare în toate, şi totuşi ne descurcăm cumva.

Am ieşit şi m-am plimbat un pic. Era linişte. Am moţăit puţin în soarele strălucitor de munte. Am auzit foşnetul unei pânze ce dezvelea un mic monument în vreun colţişor al Americii. Am auzit şi foşnetul uşor al altor voci.

Şi apoi l-am văzut pe Murph aşa cum îl văzusem ultima dată, însă frumos. Rănile sale se atenuaseră într-un fel, desfigurarea fiindu-i preschimbată într-o afirmare a permanenţei. A plutit dincolo de Al Tafar, purtat de curentul leneş al Tigrului, trupul livid fiindu-i curăţat apoi de făpturile cu ochi mari ce înotau indiferente sub oglinda placidă a râului. A rămas întreg chiar şi când dezgheţul de primăvară dinspre Zagros l-a împins şi mai jos pe firul râului, străbătând leagănul omenirii, în timp ce acesta înverzea, apoi se transforma în ţărână. Vreo doi soldaţi i-au urmărit trecerea odihnindu-se printre trestii şi papură, unul strigându-i ceva trupului zdrobit, în timp ce celălalt dormea, fără să ştie dacă Murph fusese vreodată unul de-al lor, gândindu-se că e victima vreunui alt război, din care ei simţeau mai degrabă că nu fac parte, iar vocea s-a ridicat uşor prin arşiţă şi a sunat ca un cântec atunci când a spus: „Odihneşte-te în pace, jegosule“, destul de tare cât să-şi trezească prietenul, numai că trupul înspre care strigase va fi fost, la vremea aceea, doar un schelet, toate rănile lui Murph se vor fi fi şters deja, topindu-se în albul pur al oaselor. A ajuns la Shatt-al-Arab în timpul verii, unde vreun pescar care l-a văzut plutind în apele întinse, acolo unde se unesc Tigrul şi Eufratul, i-a mângâiat fără să-şi dea seama rămăşiţele cu vâsla care-i împingea bărcuţa cu fundul plat de-a lungul apelor puţin adânci ale deltei. Şi i-am văzut trupul destrămându-se într-un final la gura golfului, iar umbrele smochinilor s-au lăsat ca o cortină lungă şi întunecată peste oasele lui, acum împrăştiate, şi le-au împins către mare, spre un şir de valuri spărgându-se la nesfârşit după ce el li s-a alăturat.

Sfârşit